

ZAKON O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

(Urednički pročišćeni tekst, "Narodne novine" broj 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07 - OUSRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 - O, RUSRH, 60/15 - OUSRH i 131/17)

Napomena: sukladno odredbama članka 11. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske (Nar. nov., broj 45/09), danom stupanja na snagu toga Zakona prestaje važiti članak 111. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 123/03, 105/04, 174/04, 2/07-Odluka USRH i 46/07).

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

I. OPĆE ODREDBE

Predmet normiranja

Članak 1.

- (1) Ovim se Zakonom uređuju sustavi znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.
- (2) Pod pojmom znanstvene djelatnosti u smislu ovoga Zakona podrazumijevaju se znanstvena i razvojna istraživanja.
- (3) Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

Osnovna načela o znanosti i visokom obrazovanju

Članak 2.

- (1) Znanstvena djelatnost i visoko obrazovanje predstavljaju djelatnosti od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku i sastavni su dio međunarodnog, posebno europskoga, znanstvenoga, umjetničkog i obrazovnog prostora.
- (2) Znanstvena djelatnost se temelji na:
 - slobodi i autonomiji stvaralaštva,
 - etičnosti znanstvenika,
 - javnosti rada,
 - povezanosti sa sustavom obrazovanja,
 - međunarodnim mjerilima kvalitete,
 - poticanju i uvažavanju specifičnosti nacionalnih sadržaja i
 - zaštiti intelektualnog vlasništva.
- (3) Visoko obrazovanje se temelji i na:
 - akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta,
 - otvorenosti visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici,
 - nedjeljivosti sveučilišnoga nastavnog rada i znanstvenog istraživanja, odnosno umjetničkog stvaralaštva,
 - uzajamnosti i partnerstvu pripadnika akademske zajednice,
 - europskoj humanističkoj i demokratskoj tradiciji te usklađivanju s europskim sustavom visokog obrazovanja,
 - poštivanju i afirmaciji ljudskih prava,
 - jedinstvu stručnog i obrazovnog rada u svrhu osposobljavanja za specifična stručna znanja i vještine,
 - konceptu cjeloživotnog obrazovanja,

- povezanosti s predtercijarnim obrazovanjem te
- interakciji s društvenom zajednicom i obvezi sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta da razviju društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice.

Zadaće visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta

Članak 3.

(1) Zadaće sveučilišta su znanstveno, umjetničko i razvojno istraživanje, posebice ostvarivanje znanstvenih programa od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, umjetničko stvaralaštvo i stručni rad te na njima utemeljeno preddiplomsko, diplomsko i poslijediplomsko obrazovanje. Svoje zadaće sveučilište ostvaruje u skladu s potrebama zajednice u kojoj djeluje.

(2) Zadaće visokih škola i veleučilišta su stručno visoko obrazovanje, umjetnička i stručna djelatnost u skladu s potrebama zajednice u kojoj djeluju.

(3) Zadaća javnih znanstvenih instituta je znanstveno istraživanje. Posebice, javni znanstveni instituti imaju zadaću ostvarivati znanstvene programe od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku te, zajedno sa sveučilištima, uspostavljati znanstvenu infrastrukturu od interesa za cjelokupni sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Javni znanstveni instituti sudjeluju u procesu visokog obrazovanja sukladno ovom Zakonu.

Akademska zajednica i njene slobode

Članak 4.

(1) Akademska zajednicu čine svi nastavnici, suradnici, studenti i drugi sudionici u procesu visokog obrazovanja.

(2) Visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji se na akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta, u skladu s Ustavom, međunarodnim ugovorima i ovim Zakonom.

(3) Akademske slobode pripadaju svim članovima akademske zajednice a obuhvaćaju slobodu znanstvenog i umjetničkog istraživanja i stvaralaštva, poučavanja, međusobne suradnje i udruživanja, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i ovom Zakonu.

(4) Akademska samouprava na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj obuhvaća:

- utvrđivanje pravila studiranja i upisa studenata,
- izbor čelnika i nastavnika,
- upravljanje resursima s kojima raspolažu visoka učilišta.

(5) Autonomija sveučilišta na svim sveučilišnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj, sukladno ovom Zakonu, obuhvaća:

- uređenje unutarnjeg ustroja,
- utvrđivanje obrazovnih, znanstvenih, umjetničkih i stručnih programa,
- financijsku autonomiju u skladu s ovim Zakonom,
- odlučivanje o prihvaćanju projekata i međunarodnoj suradnji,
- ostale oblike autonomije, sukladno ovom Zakonu.

(6) Akademske slobode, akademska samouprava i autonomija sveučilišta uključuju i odgovornost akademske zajednice prema društvenoj zajednici u kojoj djeluje.

Primjena propisa o ustanovama

Članak 5.

(1) Ako ovim Zakonom nije određeno drukčije, na visoka učilišta i ustanove u sustavu znanstvene djelatnosti primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama.

(2) Ustanove u sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja mogu se udruživati u zajednice ustanova, sukladno Zakonu o ustanovama. Tako uspostavljene zajednice imaju prava i obveze u odnosu na svoje sastavnice sukladno aktu o osnivanju i statutu.

(3) Zajednica sveučilišta je ustanova u koju se udružuju dva ili više sveučilišta i koja ima sva prava i obveze sveučilišta, sukladno ovom Zakonu i Zakonu o ustanovama. Njezino ustrojstvo uređuje se aktom o osnivanju i statutom.

II. NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST, VISOKO OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ

Zadaće Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Članak 6.

(1) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće) najviše je stručno tijelo koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj.

(2) Nacionalno vijeće:

1. raspravlja pitanja od važnosti za znanstvenu djelatnost te predlaže i potiče donošenje mjera za njezino unapređenje,
2. predlaže i potiče donošenje mjera za unapređenje visokog obrazovanja,
3. daje suglasnost na uvjete Rektorskog zbora i Vijeća veleučilišta i visokih škola za stjecanje znanstveno-nastavnih, umjetničko--nastavnih i nastavnih zvanja,
4. prati razvitak i utvrđuje znanstvena i umjetnička područja i polja, imenuje područna znanstvena i umjetnička vijeća te matične odbore za pojedina polja,
5. općim aktom utvrđuje uvjete za stjecanje znanstvenih zvanja u skladu s ovim Zakonom,
6. općim aktom utvrđuje minimalne uvjete radnih obveza za znanstveno, znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja o kojima se podnosi izvješće u skladu s ovim Zakonom,
7. utvrđuje uvjete koje trebaju ispuniti znanstvene organizacije i visoka učilišta u području umjetnosti da bi dobile ovlaštenje za provođenje postupka izbora u znanstvena zvanja odnosno umjetničku komponentu umjetničko-nastavnih zvanja u skladu s ovim Zakonom,
8. donosi kriterije izvrsnosti za odabir znanstvenika i nastavnika za produljenje ugovora o radu nakon 65 godina života, u skladu s ovim Zakonom,
9. propisuje minimalne uvjete radnih obveza za reizbor na znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna i stručna radna mjesta, u skladu s ovim Zakonom,
10. predlaže proglašavanje znanstvenih centara izvrsnosti te daje mišljenje o osnivanju znanstveno-tehnologijskih parkova i kolaborativnih tehnologijskih centara,
11. predlaže kriterije i odnose raspodjele proračunskih sredstava za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje te tehnološki razvoj,
12. predlaže i potiče sudjelovanje drugih subjekata i organizacija civilnog društva, posebno tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te gospodarskih subjekata u sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
13. predlaže mjere i poduzima aktivnosti za afirmaciju i napredovanje znanstvenog i nastavnog pomlatka,
14. imenuje članove Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
15. predlaže i potiče mjere vezane za policentrični sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj te predlaže Hrvatskome saboru strateški dokument mreže javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta,
16. raspravlja pitanja od važnosti za razvoj nacionalnoga inovacijskog sustava i predlaže i potiče donošenje mjera za njegovo unapređenje te poticanje tehnološkog razvoja,
17. predlaže članove Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju,
18. razmatra i daje svoje mišljenje o drugim pitanjima važnima za razvoj sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

Članak 7.

(Brisan.)

Članak 8.

(Brisan.)

Sastav Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Članak 9.

(1) Nacionalno vijeće ima predsjednika i šesnaest članova, od kojih su četiri znanstvena savjetnika u trajnom zvanju zaposlena u znanstvenim institutima, sedam redovitih profesora u trajnom zvanju, dva profesora visoke škole te dvije osobe iz područja gospodarstva i dvije osobe iz poduzetništva. U radu Nacionalnog vijeća sudjeluje i predstavnik reprezentativnih sindikata u znanosti i visokom obrazovanju bez prava odlučivanja.

(2) Članovi Nacionalnog vijeća u zvanju znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju te redovitog profesora u trajnom zvanju biraju se iz redova vrhunskih znanstvenika, osobito onih koji imaju svjetski priznate znanstvene radove iz više znanstvenih polja.

(3) Članove Nacionalnog vijeća koji su profesori visoke škole predlaže Vijeće veleučilišta i visokih škola.

(4) Mandat predsjednika i članova Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj je četiri godine.

(5) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj na svoje sjednice poziva ministra te po potrebi druge članove Vlade Republike Hrvatske, koji mogu sudjelovati u raspravi bez prava glasa.

Članak 10.

(Brisan.)

Način imenovanja članova Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Članak 11.

(1) Članove Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i njihove predsjednike imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora, vodeći računa o zastupljenosti predstavnika iz područja znanosti i umjetnosti, te regija i o zastupljenosti znanstvenika iz gospodarstva.

(2) Hrvatski sabor, sukladno sa stavkom 1. ovoga članka, svake dvije godine imenuje osam članova Nacionalnog vijeća, a predsjednika navedenog tijela imenuje svake četiri godine.

(3) Kandidate za članove i predsjednika Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj utvrđuje Vlada Republike Hrvatske na temelju prijedloga koje podnose znanstveni instituti, Rektorski zbor, sveučilišni senati, Vijeće veleučilišta i visokih škola, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatska gospodarska komora, udruge poslodavaca, sindikati u znanosti te znanstvenici i članovi akademske zajednice na temelju javno objavljenog poziva za predlaganje kandidata.

(4) Državni dužnosnici te čelnici znanstvenih organizacija, visokih učilišta i članovi drugih najviših stručnih tijela koja se brinu za razvitak i kvalitetu cjelokupnog sustava znanosti i visokog obrazovanja ne mogu biti članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

Razrješenje članova Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Članak 12.

(1) Predsjednika ili člana Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj Hrvatski sabor može razriješiti dužnosti na prijedlog Vlade Republike Hrvatske i Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i prije isteka vremena na koje je imenovan ako:

1. sam zatraži razrješenje,
2. stupi na dužnost koja priječi rad u Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj,
3. ne ispunjava svoju dužnost,
4. izgubi sposobnost obnašanja dužnosti,
5. svojim postupcima povrijedi ugled dužnosti koju obnaša.

(2) U slučaju razrješenja iz stavka 1. ovoga članka Hrvatski sabor će na prijedlog Vlade Republike Hrvatske imenovati novog predsjednika ili člana na vrijeme do isteka mandata razriješenog predsjednika ili člana. Novi će se predsjednik ili član predložiti na temelju prije prikupljenih prijedloga prema članku 11. stavku 3. ovoga Zakona.

Rad i odlučivanje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Članak 13.

(1) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donosi poslovničke o svom radu u skladu s ovim Zakonom i drugim propisima.

(2) Za raspravu o nekom pitanju ili za praćenje nekog područja Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj može osnovati svoja radna tijela u čijem radu mogu sudjelovati i osobe koje nisu članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

(3) Raspravljajući o pitanjima iz svoje nadležnosti Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj može tražiti mišljenje nadležnog ministarstva i odgovarajućih stručnjaka.

(4) Članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj te članovi radnih tijela izuzet će se od odlučivanja o pitanjima kada kod njih postoji sukob interesa. Pitanje izuzeća članova Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj pobliže se uređuje poslovnica o radu tih tijela.

(5) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donosi program rada za mandatno razdoblje te godišnji program rada koje potvrđuje ministar. Za svoj rad Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj odgovorno je Hrvatskom saboru kojem najmanje jednom godišnje podnose izvještaj.

(6) U slučajevima kada Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj ministru predlaže donošenje kakvog općeg akta ili odluke, a ministar takav prijedlog ne prihvati, zatražit će ponovno razmatranje predmetnog prijedloga. Ako ni nakon tako provedenog postupka ne dođe do usuglašavanja o spornom pitanju o njemu će odlučiti Vlada Republike Hrvatske.

(7) Administrativne i stručne poslove za Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj obavlja Agencija za znanost i visoko obrazovanje (članak 15.).

Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja

Članak 14.

(1) Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja (u daljnjem tekstu: Savjet) je stručno tijelo Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Savjet čini petnaest članova i to tako da su u njemu tri člana sa znanstvenih instituta, šest članova sa sveučilišta, dva člana s veleučilišta, dva predstavnika sindikata te dva predstavnika koje u Savjet imenuje ministar.

(2) Članove Savjeta zajednički imenuje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj većinom ukupnog broja glasova obaju tijela na temelju prijedloga Rektorskog zbora, Vijeća veleučilišta i visokih škola, javnih znanstvenih instituta, sveučilišta, veleučilišta i visokih škola te Ministarstva i sindikata. Mandat članova Savjeta traje četiri godine.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje

Članak 15.

(1) Agencija za znanost i visoko obrazovanje (u daljnjem tekstu: Agencija) je specijalizirana ustanova zadužena za pružanje stručne i administrativne potpore Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

(2) Vlada Republike Hrvatske uredbom osniva Agenciju, te utvrđuje ustroj i način njezina rada.

(3) Djelokrug Agencije čine stručni i administrativni poslovi:

1. u postupcima izdavanja dopusnica visokim učilištima,
2. u postupcima vrednovanja znanstvenih organizacija i visokih učilišta,
3. u postupcima odobravanja studijskih programa na visokim učilištima,
4. u postupcima vrednovanja sustava za unapređenje i jamstvo kvalitete na visokim učilištima,
5. u postupcima priznavanja inozemnih obrazovnih kvalifikacija,
6. uključivanja sustava znanosti i visokog obrazovanja u međunarodni sustav,
7. povezivanja s Europskom mrežom za osiguranje kvalitete visokog obrazovanja (ENQA) i europskom mrežom informacijskih centara (ENIC/NARIC),
8. stvaranja i održavanja nacionalnih baza podataka o sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.

(4) Za svoj stručni rad Agencija je odgovorna Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, a zakonitost njenoga rada nadzire Ministarstvo.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Vrednovanje visokih učilišta i znanstvenih organizacija

Članak 16.

- (1) Visoka učilišta i znanstvene organizacije kojima je osnivač Republika Hrvatska vrednuju se, odnosno podliježu provjeri kvalitete i učinkovitosti. Obavljanje znanstvene djelatnosti privatnih znanstvenih organizacija podliježe vrednovanju ako se financira iz državnog proračuna, u kojem se slučaju na rezultate vrednovanja odgovarajuće primjenjuju odredbe članka 18. ovoga Zakona.
- (2) Provjera kvalitete i učinkovitosti pravnih osoba iz stavka 1. ovoga članka obavlja se na temelju pravilnika koji na temelju prethodnog mišljenja Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donosi ministar, uvažavajući posebnosti pojedinih područja znanosti, umjetnosti i visokog obrazovanja.
- (3) Kod provjere kvalitete i učinkovitosti osoba iz stavka 1. ovoga članka Agencija se u najvećoj mogućoj mjeri koristi uslugama međunarodnih organizacija i asocijacija.
- (4) Agencija obavlja provjeru prema godišnjem rasporedu poslova ili po posebnom nalogu Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i na zahtjev pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka. Svoje izvješće o provjeri Agencija dostavlja Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj te ministru kao i onome na čiji je zahtjev obavilo provjeru.
- (5) Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske ili ministar mogu od Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj zatražiti provjeru iz stavka 4. ovoga članka.
- (6) Prije odlučivanja na Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj izvješće Agencije dostavlja se pravnoj osobi iz stavka 1. ovoga članka na koji se ono odnosi. Oni mogu Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, u roku od 30 dana dati svoje primjedbe na izvješće i dati potrebno razjašnjenje o nalazima u njemu.
- (7) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj utvrđuje konačnu ocjenu kontrole i vrednovanja te ih dostavljaju ministru i pravnoj osobi iz stavka 1. ovoga članka koje je vrednovano. Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj obavještava javnost o rezultatima kontrole i o vrednovanju.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar.nov. broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar.nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Vrednovanje studijskih programa

Članak 17.

- (1) Vrednovanje studijskih programa provodi Agencija na temelju pravilnika, koji uz prethodno mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donosi ministar i prema godišnjem rasporedu koji utvrđuje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Vrednovanje će se provesti i na posebni zahtjev Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i ministra, a može se provesti i na vlastiti zahtjev visokog učilišta.
- (2) Prije rasprave i odlučivanja na Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, izvješće Agencije dostavlja se visokom učilištu na koje se ono odnosi. Visoko učilište može u roku od 30 dana dati svoje primjedbe na izvješće ili dati potrebno razjašnjenje o nalazima u njemu.
- (3) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj utvrđuje konačnu ocjenu vrednovanja te je dostavlja ministru i visokom učilištu koje je vrednovano. Konačna je ocjena vrednovanja javna.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar.nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Primjena rezultata vrednovanja

Članak 18.

- (1) Na temelju rezultata vrednovanja pravne osoba iz članka 16. stavka 1. ovoga Zakona Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj preporučuje ministru da:
1. izda dopusnicu za obavljanje djelatnosti instituta,
 2. uputi pismo očekivanja ili
 3. uskrati dopusnicu.
- (2) Na temelju rezultata vrednovanja studijskog programa visokog učilišta Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj preporučuje ministru da:
1. izda dopusnicu za studij,
 2. uputi pismo očekivanja ili
 3. uskrati dopusnicu za studij.
- (3) Dopusnicom se utvrđuje da pravne osobe iz članka 16. stavka 1. ovoga Zakona udovoljavaju standardima i uvjetima za obavljanje djelatnosti, odnosno izvođenje pojedinog studija.
- (4) Pismo očekivanja je isprava kojom se ukazuje na nedostatke u vrsnoći rada pravne osobe iz članka 16. stavka 1. ovoga Zakona, odnosno pojedinoga studijskog programa te izražava očekivanje da će nabrojani nedostaci u zadanom roku biti otklonjeni. Po isteku roka izdaje se ili rješenjem uskraćuje dopusnica.
- (5) Ako je pravnoj osobi iz članka 16. stavka 1. ovoga Zakona uskraćena dopusnica za obavljanje djelatnosti, ista se rješenjem briše iz Upisnika.
- (6) U rješenju o uskrati dopusnice za određeni studij utvrđuju se prava studenata o mogućnosti završetka studija, odnosno prijelaza na studij na drugom visokom učilištu.
- (7) Dopusnica i rješenje o uskrati dopusnice upravni su akti protiv kojih nije dopuštena žalba, ali se protiv njih može pokrenuti upravni spor.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Članak 19.

- (1) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj imenuje područna znanstvena i umjetnička vijeća (u daljnjem tekstu: područna vijeća) i matične odbore iz redova istaknutih znanstvenika, umjetnika i profesora odgovarajuće struke na vrijeme od četiri godine. Prijedloge za članove područnih vijeća i matičnih odbora daju Rektorski zbor, sveučilišta, znanstveni instituti te članovi akademske zajednice i znanstvenici na temelju javnog poziva za predlaganje kandidata za područna vijeća i matične odbore.
- (2) Područna vijeća osnivaju se radi razmatranja pitanja iz nadležnosti Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj za pojedina znanstvena i umjetnička područja navedena u članku 6. stavak 2. ovoga Zakona. Područna vijeća sudjeluju u izboru u znanstvena ili umjetničku komponentu umjetničko-nastavnih zvanja u posebnim slučajevima navedenim u članku 33. stavku 4. ovoga Zakona.
- (3) Matični odbori sudjeluju u izboru u znanstvena, znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja sukladno s ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima.
- (4) Sastav područnih vijeća i matičnih odbora te način njihova rada uređuje se detaljnije pravilnikom koji donosi Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, pri čemu se vodi računa o pravičnoj regionalnoj zastupljenosti. Članovi matičnih odbora su osobito svjetski priznati znanstvenici.

III. SUSTAV ZNANSTVENE DJELATNOSTI

1. OPĆE ODREDBE O ZNANSTVENOM RADU I DJELATNOSTI

Sloboda znanstvenog rada i djelovanja

Članak 20.

- (1) Znanstveni rad ne podliježe nikakvim ograničenjima ili formalnim zahtjevima osim onih koji proizlaze iz poštivanja etičnosti u znanstvenom i istraživačkom radu, zaštite ljudskih prava te zaštite osobne i opće sigurnosti na radu.
- (2) Formalni zahtjevi vezani za obavljanje znanstvene djelatnosti i bavljenje znanošću ne mogu biti zapreka slobodnom bavljenju znanošću i predviđene su isključivo radi stjecanja pojedinih prava predviđenih ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima.

Znanstveni rad

Članak 21.

- (1) Znanstvenim radom u smislu ovoga Zakona bave se znanstvenici na sveučilištima i institutima i drugim znanstvenim organizacijama kao i osobe izabrane na suradnička radna mjesta u tim organizacijama, te drugi znanstvenici koji su ispunili uvjete za obavljanje znanstvene djelatnosti u skladu s ovim Zakonom.
- (2) U znanstvenom radu sudjeluju studenti poslijediplomskih sveučilišnih studija te osobe izabrane na stručna radna mjesta prema ovome Zakonu. U znanstvenom radu mogu sudjelovati i ostali studenti te druge osobe koje sudjeluju u znanstvenom i nastavnom procesu.

Znanstvena djelatnost

Članak 22.

- (1) Znanstvenu djelatnost u smislu ovoga Zakona obavljaju sveučilišta i njihove sastavnice, javni znanstveni instituti, znanstveni instituti, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti kao i druge pravne osobe i njihove ustrojstvene jedinice upisane u Upisnik znanstvenih organizacija (u daljnjem tekstu: znanstvene organizacije).
- (2) Djelatnosti ustanova od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku (kao što su Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«) uređuju se i posebnim zakonom. Upisnik znanstvenih organizacija i znanstvenika
- (3) Javni znanstveni instituti, sveučilišta i njihove sastavnice te druga visoka učilišta i znanstvene organizacije kojima je osnivač Republika Hrvatska mogu započeti obavljati znanstvenu djelatnost, odnosno u sudski registar upisati takvu djelatnost samo na temelju dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti.
- (4) Privatna znanstvena organizacija može tražiti dopusnicu i upisati se u Upisnik znanstvenih organizacija.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Članak 23.

- (1) Ministarstvo vodi Upisnik znanstvenih organizacija i Upisnik znanstvenika.
- (2) Upis u Upisnik znanstvenika provodi se na temelju odluke o izboru u znanstveno, znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje te zahtjeva zainteresirane fizičke ili pravne osobe. Upis u Upisnik znanstvenih organizacija provodi se na temelju dopusnice za obavljanje znanstvene djelatnosti.
- (3) Dopusnicu iz stavka 2. ovoga članka izdaje ministar nakon provedenog postupka utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti, uz prethodno pribavljeno pozitivno mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.
- (4) Ako se u postupku utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti utvrdi da znanstvena organizacija ne udovoljava uvjetima za obavljanje znanstvene djelatnosti ministar donosi

rješenje kojim se odbija izdavanje dopusnice, uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

(5) Ako se u postupku utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti utvrde nedostaci u ispunjavanju uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti, ministar, uz prethodno pribavljeno mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, izdaje znanstvenoj organizaciji pismo očekivanja kojim se ukazuje na nedostatke u ispunjavanju uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti te izražava očekivanje da će nabrojani nedostaci u zadanom roku biti otklonjeni. Po isteku roka izdaje se ili rješenjem odbija dopusnica.

(6) Uvjete za izdavanje dopusnice i postupak utvrđivanja ispunjavanja uvjeta za obavljanje znanstvene djelatnosti propisuje ministar pravilnikom koji donosi na temelju prethodnog mišljenja Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

(7) Ministar pravilnikom propisuje uvjete i postupak za upis u upisnike iz stavka 1. ovoga članka i brisanje iz upisnika, ustroj i način njihova vođenja te sadržaj obrazaca za podnošenje zahtjeva za upis i obrazaca za izvod iz upisnika.

(8) Organizacije i znanstvenici koji nisu upisani u upisnik ili koji su brisani iz njega ne mogu se financirati iz državnog proračuna. Iznimno inozemne organizacije i inozemni znanstvenici mogu se, iako nisu upisani u Upisnik, na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, financirati iz državnog proračuna ako sudjeluju u projektu od značaja za Republiku Hrvatsku.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/0, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Ostali subjekti znanstvene djelatnosti

Članak 24.

(1) Uz fizičke osobe koje se bave znanstvenim radom i subjekte koji obavljaju znanstvenu djelatnost, subjekti znanstvene djelatnosti su i Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Ministarstvo, Hrvatska akademska i istraživačka mreža (CARNet), Hrvatska zaklada za znanost (u daljnjem tekstu: Zaklada) te, sukladno sa zakonom i svojim općim aktima, nastavne baze medicinskih, stomatoloških, veterinarskih i farmaceutskih fakulteta, veleučilišta, visoke škole, znanstvene udruge, muzeji, arhivi i druge pravne osobe i njihove ustrojstvene jedinice čije je djelovanje od interesa za obavljanje znanstvene djelatnosti.

(2) Način sudjelovanja subjekata iz stavka 1. ovoga članka u organizaciji i provedbi znanstvene djelatnosti uređuje se zakonom, na njemu utemeljenom propisu te odlukama nadležnih tijela.

2. ZNANSTVENI INSTITUTI

Osnivanje znanstvenih instituta

Članak 25.

(1) Znanstvene institute osnivaju domaće i inozemne pravne i fizičke osobe, sukladno odredbama ovoga Zakona i Zakona o ustanovama.

(2) Radi ostvarivanja znanstvenih programa od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, Vlada Republike Hrvatske uredbom osniva javne znanstvene institute.

Osnovne odredbe o unutarnjem ustroju znanstvenog instituta

Članak 26.

(1) Na unutarnji ustroj i upravljanje javnim znanstvenim institutom i znanstvenim institutom (u daljnjem tekstu: institut) primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama, ako ovim Zakonom nije određeno drukčije.

(2) Statut instituta donosi njegovo upravno vijeće uz suglasnost osnivača. Suglasnost na statut javnoga znanstvenog instituta daje ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i

tehnološki razvoj.

(3) Institut ima:

- ravnatelja,
- znanstveno vijeće,
- upravno vijeće,
- druga tijela predviđena statutom ili na njemu utemeljenim drugim općim aktom.

(4) Upravno vijeće instituta, sukladno statutu, čine članovi koje imenuje i razrješava osnivač, članovi koje izabere znanstveno vijeće instituta te jedan član koji je predstavnik zaposlenika. Broj članova upravnog vijeća instituta određuje se statutom, uz ograničenje da ne može biti manji od tri ni veći od devet. Članovi koje imenuje osnivač čine većinu u upravnom vijeću. Upravno vijeće vodi financijsku i poslovnu politiku, odlučuje o raspolaganju imovinom veće vrijednosti sukladno statutu te odlučuje o pitanjima koja statutom nisu stavljena u nadležnost drugih tijela.

(5) U znanstvenom vijeću znanstvenici i osobe izabrane na suradnička radna mjesta ili njihovi predstavnici odlučuju o znanstvenim i stručnim pitanjima. Znanstveno vijeće:

1. utvrđuje i provodi znanstvenu politiku instituta,
2. raspravlja i odlučuje o znanstvenim i stručnim pitanjima,
3. provodi dio postupka izbora u znanstvena zvanja, kad je institut za to ovlašten,
4. provodi postupke izbora na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta,
5. imenuje i razrješuje dio članova upravnog vijeća instituta, u skladu sa statutom,
6. predlaže upravnom vijeću kandidate za natječajni odbor za izbor ravnatelja instituta,
7. daje upravnom vijeću instituta prethodno mišljenje u postupku donošenja statuta te
8. obavlja druge poslove određene odlukom o osnivanju i statutom instituta.

(6) Institut može imati znanstveni savjet. Članovi znanstvenog savjeta su istaknuti javni djelatnici čije članstvo nije uvjetovano sklopljenim ugovorom o radu s institutom. Ustroj, nadležnosti i način rada znanstvenog savjeta uređuje se statutom.

Sudjelovanje instituta u visokom obrazovanju

Članak 27.

(1) Znanstveni instituti surađuju s visokim učilištima u znanstvenom radu i izvođenju studijskih programa u skladu sa znanstvenim programom instituta te znanstvenim i studijskim programima visokih učilišta.

(2) Suradnja iz stavka 1. ovoga članka potanje se uređuje ugovorom visokog učilišta i instituta.

(3) Visoka učilišta i instituti dogovaraju uspostavljanje znanstvene infrastrukture od interesa za cjelokupni sustav znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.

3. KOLABORATIVNI ZNANSTVENI PROGRAMI, ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI I ZNANSTVENO-TEHNOLOGIJSKI PARKOVI

Kolaborativni znanstveni programi

Članak 28.

(1) Kolaborativni znanstveni program je interdisciplinarni istraživački program koji provode sveučilišta i javni znanstveni instituti i koji se u pravilu sastoji od većeg broja problemski povezanih znanstvenih projekata.

(2) Kolaborativni znanstveni program predlaže senat sveučilišta ili znanstveno vijeće javnoga znanstvenog instituta. Senat ili znanstveno vijeće imenuje voditelja programa.

(3) Voditelj programa predlaže nacrt programa Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

(4) Ako Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj prihvati nacrt programa, sveučilište ili institut raspisuje natječaj za prijavu projekata u sklopu programa.

(5) Konačan prijedlog programa određuju svi voditelji odabranih projekata. O tom prijedlogu se provodi interna recenzija na sveučilištu ili javnom znanstvenom institutu.

(6) Nakon interne recenzije konačan prijedlog programa vrednuje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj koje imenuje recenzente. Program se brani javno, pred članovima Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i recenzentima. Izvršenje programa vrednuje se na isti način kao što se provodi obrana prijedloga programa.

Znanstveni centar izvrsnosti

Članak 29.

- (1) Znanstveni centar izvrsnosti je znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline.
- (2) Znanstvenu organizaciju ili njezin ustrojbeni dio ili skupinu znanstvenika centrom izvrsnosti proglašava ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, uz suglasnost znanstvene organizacije ili skupine znanstvenika, na temelju vrednovanja sukladno zakonu koji regulira osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju i postupka koji obvezno uključuje međunarodnu prosudbu.
- (3) Odluka ministra o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti sadrži prava i obveze koje na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj taj centar dobiva. Odluka se donosi na pet godina, a na temelju svakog novog vrednovanja u postupku predviđenom stavkom 2. ovog članka, može se produžiti za idućih pet godina.

Znanstveno-tehnološki park

Članak 30.

- (1) Znanstveno-tehnološki park je trgovačko društvo koje se osniva radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, poticanja suradnje znanstvenika i gospodarstvenika i jačanja na znanosti temeljenog gospodarstva.
- (2) Suglasnost za korištenje naziva znanstveno-tehnološkog parka daje ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.
- (3) Znanstveno-tehnološki park uživa porezne olakšice i druge pogodnosti kojima se potiče ostvarivanje njegovih ciljeva, u skladu sa zakonom.

4. ZNANSTVENICI I SURADNICI

Znanstvenici

Članak 31.

Znanstvenici u smislu ovoga Zakona su osobe koje su sukladno ovom Zakonu izabrane u odgovarajuća znanstvena zvanja i upisane u Upisnik znanstvenika.

Znanstvena zvanja

Članak 32.

- (1) Znanstvena zvanja su: znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik i znanstveni savjetnik u trajnom zvanju. Znanstvena zvanja se stječu u postupku i pod uvjetima predviđenim ovim Zakonom i na njemu utemeljenim propisima.
- (2) Za znanstvenog suradnika može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i znanstvene radove koji ga afirmiraju kao priznatog znanstvenika.
- (3) Za višega znanstvenog suradnika može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i znanstvene radove koji predstavljaju značajan doprinos znanosti te koji je najmanje pet godina bio u zvanju znanstvenog suradnika.
- (4) Za znanstvenog savjetnika i znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju može biti izabran istraživač koji ima doktorat znanosti i znanstvene radove kojima je znatno unaprijedio znanost, pri čemu će se posebno cijeniti međunarodna afirmacija znanstvenika i međunarodna priznatost njegova znanstvenog rada odnosno njegovo značenje u okviru nacionalnih sadržaja. Uz navedene uvjete, u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika izabrat će se istraživač koji je najmanje pet godina bio u zvanju višega znanstvenog suradnika, a u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju istraživač koji je najmanje pet godina bio u zvanju znanstvenog savjetnika.
- (5) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj pravilnikom koji se objavljuje u »Narodnim novinama« detaljnije propisuje uvjete za izbor u znanstvena zvanja (vrsta i broj znanstvenih radova, vrednovanje radova i sl.) sukladno stavicima 2.-4. ovoga članka, na temelju kojih matični odbori i povjerenstva za ocjenu rada znanstvenika ocjenjuju sveukupnu znanstvenu

djelatnost pristupnika, vodeći računa o posebnostima pojedinih znanstvenih i umjetničkih područja te pojedinih znanstvenih polja i interdisciplinarnih područja.

(6) Prilikom propisivanja uvjeta iz stavka 5. ovoga članka predvidjet će se primjereno vremensko razdoblje primjene do tada važećih uvjeta kojim će se na pravičan način omogućiti reizbor ili napredovanje onih znanstvenika koji su svoj znanstveni rad obavljali prema tim uvjetima.

(7) Ako se jasno utvrdi da zaposlenik ispunjava kriterije za izbor u više zvanje u odnosu na zvanje u koje se bira, posebnom odlukom znanstvenog vijeća i uz suglasnost zaposlenika, pristupnik može biti izabran u više zvanje i ranije od rokova propisanih ovim člankom, ali ne prije nego što isteknu tri godine od njegova izbora u prethodno zvanje. Za izbor u zvanje znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju izbor ranije od rokova propisanih stavkom 4. ovoga članka nije moguć.

(8) Iznimno, ako je pristupnik istraživač koji nije bio zaposlen u Republici Hrvatskoj, matični odbor može odobriti zahtjev za izbor u znanstveno zvanje višega znanstvenog suradnika i znanstvenog savjetnika te znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju pristupniku koji nije bio prije izabran u znanstveno zvanje, ako iz prijave procijeni da zadovoljava istovjetne uvjete koji su prema propisima Republike Hrvatske potrebni za izbor u odgovarajuće zvanje, odnosno da je bio izabran u odgovarajuće zvanje.

Pokretanje postupka za stjecanje zvanja

Članak 33.

(1) Stjecanje znanstvenog zvanja ne ovisi o radnom mjestu.

(2) Znanstveno zvanje stječe se na temelju postupka koji zahtjevom za izbor pokreće osoba koja smatra da ispunjava uvjete za izbor u određeno znanstveno zvanje. Postupak može pokrenuti i znanstvena organizacija s kojom pristupnik ima ugovor o radu.

(3) Zahtjev za izbor u znanstveno zvanje podnosi se znanstvenoj organizaciji ovlaštenoj za provođenje dijela postupka izbora. Ako je osoba koja se bira zaposlena u znanstvenoj organizaciji koja je ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora, ta je znanstvena organizacija isključivo nadležna za provođenje dijela postupka. Na obrazloženi zahtjev osobe koja pokreće postupak izbora, Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj može za provođenje dijela postupka odrediti i drugu ovlaštenu znanstvenu organizaciju.

(4) Ukoliko nijedna znanstvena organizacija nije ovlaštena za provođenje dijela postupka izbora u pojedino znanstveno zvanje u određenom znanstvenom ili umjetničkom polju ili interdisciplinarnom znanstvenom ili umjetničkom području, a matični odbor za to polje ili interdisciplinarno područje nije imenovan, postupak izbora provodi odgovarajuće područno znanstveno ili umjetničko vijeće. Ako nijedno područno znanstveno ili umjetničko vijeće nije ovlašteno za provođenje postupka, postupak izbora provodi Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

Ovlaštenje za provođenje dijela postupka izbora u znanstveno zvanje

Članak 34.

(1) Rješenje o ovlaštenju za provođenje dijela postupka izbora u znanstveno zvanje izdaje ministar na temelju prijedloga Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj onoj znanstvenoj organizaciji koja u stalnom radnom odnosu s punim radnim vremenom ima zaposlenike sa znanstvenim zvanjem, i to najmanje petnaest u odgovarajućem znanstvenom području te najmanje sedam u odgovarajućem znanstvenom polju, odnosno interdisciplinarnom području, od čega najmanje tri znanstvena savjetnika.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, rješenje o ovlaštenju za provođenje dijela postupka izbora u znanstveno zvanje može dobiti i visoko učilište sa statusom znanstvene organizacije koja u stalnom radnom odnosu ima zaposlenike s nepunim radnim vremenom, a čiji ekvivalent pune zaposlenosti zadovoljava uvjet iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti ovlaštena je, na temelju odluke nadležnoga matičnog odbora, za provođenje dijela postupka izbora u znanstvena zvanja za svoje zaposlenike na znanstvenim radnim mjestima za sva znanstvena područja i polja, sukladno Zakonu o Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti i njezinu Statutu.

(4) Na temelju rješenja iz stavka 1. ovoga članka to se ovlaštenje znanstvene organizacije upisuje u Upisnik znanstvenih organizacija.

(5) Postupak izbora u znanstvenoj organizaciji provodi stručno tijelo kojemu su statutom u nadležnost stavljena znanstvena pitanja. Ispunjavanje uvjeta iz stavaka 1. i 2. ovoga članka provjerava

Ministarstvo po službenoj dužnosti, te ako institucija više ne ispunjava uvjete, ministar će donijeti rješenje o brisanju ovlaštenja iz Upisnika znanstvenih organizacija.

(6) Ovlaštena znanstvena organizacija može posebnim pravilnikom pobliže urediti onaj dio postupka izbora u znanstvena zvanja koji ona provodi.

(7) Postupak dobivanja rješenja o ovlaštenju za provođenje dijela postupka izbora u umjetničko-nastavna zvanja primjenjuje se na odgovarajući način i pri izboru u umjetničku komponentu umjetničko-nastavnog zvanja.

Postupak izbora

Članak 35.

(1) Zahtjev za izbor u znanstveno zvanje podnosi se ovlaštenoj znanstvenoj organizaciji, zajedno s dokazima o ispunjavanju uvjeta za izbor u određeno zvanje.

(2) Ovlaštena znanstvena organizacija, u roku 30 dana od dana primitka zahtjeva za izbor u znanstveno zvanje, imenuje stručno povjerenstvo. Stručno povjerenstvo se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju s obzirom na ono za koje se traži izbor. Barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik.

(3) Stručno povjerenstvo ocjenjuje jesu li ispunjeni uvjeti za izbor te predlaže da se pristupnik izabere ili ne izabere u znanstveno zvanje. Stručno povjerenstvo svoje izvješće podnosi u roku od trideset dana od dana imenovanja.

(4) Na temelju izvješća stručnog povjerenstva i odluke stručnog tijela iz članka 34. stavka 3. ovoga Zakona, organizacija u roku od trideset dana daje mišljenje i prijedlog nadležnom matičnom odboru.

(5) Matični odbor u roku od šezdeset dana potvrđuje ili ne potvrđuje mišljenje i prijedlog organizacije. Propuštanje navedenog roka ne može rezultirati stjecanjem zvanja.

(6) U slučaju da matični odbor propusti rok iz prethodnog stavka, pristupnik može zahtijevati od nadležnoga područnog vijeća da samo odluči o zahtjevu. U slučaju da postupak izbora provodi područno vijeće, zbog propuštanja navedenog roka, pristupnik se može obratiti Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

(7) Matični odbor neće potvrditi mišljenje i prijedlog ovlaštene znanstvene organizacije ako:

1. smatra da su oni doneseni protivno uvjetima za izbor,
2. su u nesuglasnosti s podnesenim dokazima o ispunjavanju uvjeta ili
3. je bitno povrijeđen postupak provođenja izbora.

(8) U slučajevima iz stavka 7. ovoga članka, matični odbor će sam provesti postupak izbora ili zatražiti od iste organizacije ponavljanje postupka, ili zatražiti od druge organizacije pokretanje novog postupka izbora. Novi postupak izbora dovršit će se u roku od šezdeset dana.

(9) Odluka matičnog odbora je izvršna, predstavlja upravni akt te se u postupku izbora u znanstveno zvanje primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

(10) Matični odbor će u roku petnaest dana, bez odlaganja, odluku o izboru (pozitivnu ili negativnu) dostaviti pristupniku i znanstvenoj organizaciji koja je provodila postupak izbora, a pozitivnu odluku o izboru u znanstveno zvanje dostaviti Ministarstvu radi upisa u Upisnik znanstvenika. Izvod iz Upisnika dostavlja se podnositelju zahtjeva.

(11) U slučaju predviđenom člankom 33. stavkom 4. ovoga Zakona, zahtjev za izbor u znanstveno zvanje podnosi se nadležnom matičnom odboru ili područnom vijeću, odnosno Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Postupak će se dovršiti u roku 120 dana.

(12) Protiv odluke o izboru pristupnik nema pravo žalbe, ali može pokrenuti upravni spor. U upravnom sporu ne može se donijeti odluka o izboru pristupnika u znanstveno zvanje već samo ukinuti nezakonita odluka i odrediti ponovno provođenje postupka.

(13) Postupak za izbor u znanstvena zvanja primjenjuje se na odgovarajući način i na izbor u umjetničku komponentu umjetničko-nastavnog zvanja koja je u svemu izjednačena s znanstvenim zvanjem.

Rokovi u postupku izbora i posljedice prekoračenja

Članak 36.

(1) Rokovi u postupku izbora u znanstveno zvanje iz članka 35. ovoga Zakona ne teku u razdobljima od 15. srpnja do 31. kolovoza te od 20. prosinca do 7. siječnja.

(2) U slučaju neopravdanog znatnog prekoračenja roka, po pritužbi pristupnika ili znanstvene organizacije u kojoj je pristupnik zaposlen, matični odbor može preuzeti postupak izbora i sam ga

provesti. U slučaju neopravdanog prekoračenja roka matičnog odbora, na odgovarajući način će se primijeniti članak 35. stavak 6. ovoga Zakona.

(3) Ovlaštenoj znanstvenoj organizaciji koja učestalo i neopravdano ne poštuje rokove propisane u članku 35. ovoga Zakona, ministar će, uz prethodno mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, oduzeti ovlaštenje za provođenje postupka izbora u zvanje.

(4) Ako matični odbor učestalo ne poštuje rokove propisane u članku 35. ovoga Zakona, na zahtjev ministra Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj pokrenut će postupak za razrješenje predsjednika odbora i članova odgovornih za nepoštivanje rokova.

Trajnost zvanja i njegov prestanak

Članak 37.

(1) Znanstveno zvanje je trajno a prestaje prelaskom u više zvanje ili njegovim oduzimanjem.

(2) Znanstveno zvanje može se oduzeti:

1. ako se pojave činjenice i dokazi iz kojih proizlazi da u trenutku izbora u znanstveno zvanje pristupnik nije ispunjavao propisane uvjete za izbor,

2. ako se utvrdi da znanstveni radovi na temelju kojih je znanstvenik izabran u znanstveno zvanje predstavljaju plagijat ili da su istraživanja na kojima se temelje krivotvorena te

3. u slučajevima teških povreda etičkog kodeksa.

(3) Postupak oduzimanja zvanja može pokrenuti znanstvena organizacija, matični odbor, područno vijeće, Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj ili Odbor za etiku.

Postupak oduzimanja znanstvenog zvanja provodi se odgovarajućom primjenom odredbi članka 35. ovoga Zakona.

(4) Postupak oduzimanja znanstvenog, odnosno umjetničko-nastavnog zvanja provodi odgovarajući matični odbor i to u roku od najviše 120 dana od dana pokretanja postupka.

Počasno zvanje

Članak 38.

(1) Instituti i druge znanstvene organizacije svojim istaknutim umirovljenim znanstvenim savjetnicima mogu, bez provođenja javnog natječaja, dodijeliti počasno znanstveno zvanje zaslužni znanstvenik.

(2) Zaslužni znanstvenik može, u skladu s potrebama znanstvene organizacije, sudjelovati u znanstvenim projektima i ostalim aktivnostima.

(3) Postupak imenovanja i prava zaslužnog znanstvenika pobliže se uređuju statutom znanstvene organizacije.

Radna mjesta u znanstvenim organizacijama

Članak 39.

(1) Znanstvena radna mjesta u znanstvenim organizacijama su znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik, znanstveni savjetnik i znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.

(2) Suradnička radna mjesta u znanstvenim organizacijama su asistent i poslijedoktorand.

(3) Stručna radna mjesta u znanstvenim organizacijama za zaposlenike koji sudjeluju u obavljanju znanstvene djelatnosti su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik.

Postupak izbora na radna mjesta

Članak 40.

(1) Postupak izbora na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta uređuje se statutom znanstvene organizacije ili, u privatnim znanstvenim organizacijama, općim aktom kojim se uređuju radni odnosi.

(2) Izbor na radna mjesta u javnim znanstvenim organizacijama obavlja se na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u »Narodnim novinama«, u dnevnom tisku i na službenim internetskim stranicama znanstvene organizacije te na službenom internetskom portalu za radna mjesta Europskoga istraživačkog prostora. Natječaj mora biti otvoren najmanje 30 dana.

(3) U slučaju kada je raspisan natječaj za znanstveno radno mjesto u okviru istog postupka može se obaviti i izbor u znanstveno zvanje sukladno članku 35. ovoga Zakona ukoliko neki od pristupnika nema obavljen taj izbor. U tom slučaju obavlja se izbor u znanstveno zvanje svih pristupnika koji

imaju uvjete za odnosno zvanje a do tada nisu u njega izabrani. Nakon provedenog postupka izbora u znanstveno zvanje, znanstvena organizacija u roku od 90 dana dovršava postupak izbora na radno mjesto izborom pristupnika koji najbolje udovoljava uvjetima natječaja. U postupku izbora znanstvena organizacija može zatražiti mišljenje kompetentnih stručnjaka iz zemlje ili inozemstva.

(4) Znanstvena organizacija dužna je obavijestiti o rezultatu izbora sve pristupnike u roku od petnaest dana od dana donošenja odluke o izboru.

(5) Ako odluka o izboru na isto ili više radno mjesto ne bude donesena do isteka roka na koji je neki od pristupnika bio izabran u prethodnom izboru u istoj znanstvenoj organizaciji, njegov ugovor o radu traje do donošenja odluke o izboru.

Znanstvena radna mjesta

Članak 41.

- (1) U institutima znanstvenici se biraju na znanstvena radna mjesta.
- (2) Opći uvjet za izbor na znanstveno radno mjesto je upis u Upisnik znanstvenika u istom ili višem znanstvenom zvanju, odnosno izbor proveden sukladno članku 40. stavku 3. ovoga Zakona.
- (3) Na radno mjesto višega znanstvenog suradnika može biti izabrana osoba koja je najmanje pet godina bila u zvanju i na radnom mjestu znanstvenog suradnika ili znanstveno-nastavnom radnom mjestu docenta.
- (4) Na radno mjesto znanstvenog savjetnika može biti izabrana osoba koja je najmanje pet godina bila u zvanju i na radnom mjestu višega znanstvenog suradnika ili znanstveno-nastavnom radnom mjestu izvanrednog profesora.
- (5) Na radno mjesto znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju može biti izabrana osoba koja je najmanje pet godina bila u zvanju i na radnom mjestu znanstvenog savjetnika ili znanstveno-nastavnom radnom mjestu redovitog profesora.
- (6) Ako se jasno utvrdi da zaposlenik ispunjava kriterije za izbor na više znanstveno radno mjesto u odnosu na ono na koje se bira, posebnom odlukom znanstvenog vijeća i uz suglasnost zaposlenika, natječaj za izbor iz stavka 3. i 4. ovoga članka može biti raspisan i ranije od rokova propisanih tim stavcima, ali ne prije nego što isteknu tri godine od njegovog prethodnog izbora na radno mjesto s nižim zvanjem.
- (7) Znanstvenik izabran na znanstveno radno mjesto nema obvezu izbora na više znanstveno radno mjesto, ali može biti izabran na više znanstveno radno mjesto sukladno objavljenom javnom natječaju.
- (8) Uz uvjete za izbor na radno mjesto koji su propisani ovim Zakonom institut može svojim statutom ili drugim općim aktom utvrditi i dodatne uvjete.

Ugovor o radu

Članak 42.

- (1) S osobama izabranim na znanstvena radna mjesta u javnim znanstvenim institutima zaključuje se ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s obavezom provođenja reizbora ili izbora na više radno mjesto.
- (2) Reizbor znanstvenika na znanstvenom radnom mjestu znanstvenog suradnika, višega znanstvenog suradnika i znanstvenog savjetnika vrši se na način da stručno povjerenstvo ovlaštene znanstvene organizacije podnosi znanstvenom vijeću javnog znanstvenog instituta u kojem je pristupnik zaposlen, svakih pet godina, izvješće o radu znanstvenika. Stručno povjerenstvo se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju i na odgovarajućem radnom mjestu, s obzirom na ono za koje se traži reizbor. Barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik.
- (3) Oblik izvješća te minimalne uvjete radnih obveza za znanstvena radna mjesta za koje se podnosi izvješće iz stavka 2. ovoga članka propisuje Nacionalno vijeće. Javni znanstveni institut općim aktom propisuje postupak odlučivanja o prihvaćanju izvješća, a može propisati i dodatne uvjete radnih obveza na znanstvenim radnim mjestima za koje se podnosi izvješće iz stavka 2. ovoga članka.
- (4) Ako znanstveno vijeće javnog znanstvenog instituta ne prihvati pozitivno izvješće o radu, odnosno prihvati negativno izvješće o radu, u skladu sa stavkom 3. ovoga članka, nakon dvije godine od dana donošenja navedene odluke, ponavlja se postupak reizbora u skladu sa stavcima 2. i 3. ovoga članka.
- (5) Mišljenje o ponovljenom izvješću iz stavka 4. ovoga članka donosi upravno vijeće javnog znanstvenog instituta. Ako upravno vijeće javnog znanstvenog instituta ne prihvati izvješće, odnosno ako je mišljenje upravnog vijeća negativno, ravnatelj pokreće postupak redovitog otkaza ugovora o

radu (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika) u skladu s općim propisima o radu i općim aktom javnog znanstvenog instituta.

(6) S osobama izabranim u znanstvena, suradnička i stručna zvanja koje rade na projektu ograničenog trajanja, ugovor o radu zaključuje se na određeno vrijeme, dok traje projekt ili njegova dionica na kojoj je ta osoba angažirana. **S osobama koje rade na projektu ograničenog trajanja, moguće je sklapanje uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme duže od 3 godine, ukoliko je to opravdano objektivnim projektnim razlozima, odnosno razlozima pravovremenog i kvalitetnog provođenja projekta ili dionice projekta na kojoj je ta osoba angažirana, s tim da ukupno trajanje svih uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, ne smije trajati neprekidno dulje od 6 godina.**

(7) Obveza podnošenja izvješća o radu znanstvenika iz ovog članka prestaje nakon što zaposlenik bude izabran na znanstveno radno mjesto znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju.

(8) Znanstveniku u javnom znanstvenom institutu istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestaje ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu. Iznimno, kada postoji potreba za nastavkom rada znanstvenika, znanstvena organizacija može sa znanstvenikom koji udovoljava kriterijima izvrsnosti zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme od dvije godine s mogućnošću produljenja u dvogodišnjim mandatima. Kriterije izvrsnosti za odabir znanstvenika za zaključenje ugovora o radu nakon 65. godine donosi Nacionalno vijeće, a javni znanstveni institut općim aktom može propisati i dodatne kriterije izvrsnosti.

(9) Na temelju izvješća stručnog povjerenstva ovlaštene znanstvene organizacije iz članka 34. ovoga Zakona, a koje se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju u odnosu na pristupnika, pri čemu barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik, odgovarajući matični odbor donosi odluku o ispunjenju kriterija izvrsnosti iz stavka 8. ovoga članka.

(10) Kada su sredstva za plaću znanstvenika iz stavka 8. ovoga članka osigurana iz namjenskih sredstava za znanstvene ili stručne projekte, ili iz vlastitih sredstava, javni znanstveni institut može mu produljiti radni odnos i izvan ograničenja propisanih stavkom 8. ovoga članka.

(11) Znanstvenik stariji od 65 godina kojem je prestao ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu može se zaposliti na određeno vrijeme u drugoj znanstvenoj organizaciji pod uvjetima iz stavaka 8., 9. ili 10. ovoga članka, ako se na raspisani natječaj u toj znanstvenoj organizaciji nije javio odgovarajući pristupnik.

Suradnička zvanja i radna mjesta

Članak 43.

(1) Suradnička zvanja i radna mjesta su asistent i poslijedoktorand. Izbor na radno mjesto asistenta ili poslijedoktoranda provodi se na temelju javnog natječaja.

(2) Osobu koja je završila sveučilišni diplomski studij, znanstveni institut može izabrati u zvanje asistenta, te s njom zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, u trajanju od pet godina na suradničkom radnom mjestu asistenta. Asistent je dužan upisati poslijediplomski sveučilišni studij.

(3) Osobu koja je završila poslijediplomski sveučilišni studij, znanstvena organizacija može na temelju javnog natječaja izabrati u zvanje poslijedoktoranda te s njom zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, u trajanju od najviše četiri godine na suradničkom radnom mjestu poslijedoktoranda.

(4) Ako se plaća i/ili troškovi poslijediplomskog sveučilišnog studija asistenta ili poslijedoktoranda ne osiguravaju iz vlastitih prihoda javnoga znanstvenog instituta nego iz sredstava državnog proračuna, suglasnost za zaključenje ugovora o radu iz stavaka 2. i 3. ovoga članka daje ministar.

(5) Na traženje voditelja znanstvenog ili tehnološkog projekta, znanstvena organizacija može zaposliti asistenta ili poslijedoktoranda za rad na projektu na teret sredstava projekta i na rok koliko traje znanstveni projekt.

Vrednovanje rada asistenata, poslijedoktoranada i mentora

Članak 43.a

(1) Svake godine znanstvena organizacija ocjenjuje rad asistenata. Ocjena se temelji na pisanom izvješću mentora u kojem se vrednuje kandidatova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom nastavnom radu, kao i uspješnost na poslijediplomskom sveučilišnom studiju.

(2) Najmanje jednom u dvije godine poslijedoktorand podnosi izvješće znanstvenom vijeću o svom

radu temeljem kojeg se vrednuje njegova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom te nastavnom radu.

(3) Ako je asistent ili poslijedoktorand dva puta ocijenjen negativno, o drugom izvješću mišljenje donosi upravno vijeće javnog znanstvenog instituta. Ako se drugo negativno izvješće, koje sadrži i očitovanje asistenta ili poslijedoktoranda, usvoji, ravnatelj pokreće postupak redovitog otkaza ugovora o radu (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika).

(4) Sadržaj, kriterije te postupak usvajanja izvješća iz stavaka 1., 2. i 3. ovoga članka propisuje znanstvena organizacija općim aktom.

(5) Najmanje jedanput u dvije godine znanstvena organizacija ocjenjuje rad mentora asistenta na temelju izvješća o radu te izvješća i ocjene asistenta o mentorstvu znanstvenika. Mentor koji je dva puta ocijenjen negativno, ne može više biti imenovan za mentora. Postupak, kriteriji ocjene i imenovanja mentora propisuju se općim aktom znanstvene organizacije.

Stručna zvanja i radna mjesta

Članak 44.

(1) Stručna zvanja su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik.

(2) Osobe u stručnim zvanjima rade na odgovarajućim radnim mjestima stručne poslove vezane za znanstvena istraživanja.

(3) Uvjete za izbor u stručna zvanja i izbor na odgovarajuća radna mjesta propisuje znanstvena organizacija statutom, osim u slučaju zapošljavanja osoba koje rade na projektu ograničena trajanja, kada uvjete za izbor propisuje institucija koja financira projekt.

Članak 45.

Osobama zaposlenima na znanstvenim i suradničkim radnim mjestima, a koja se financiraju iz državnog proračuna, produljuje se ugovor o radu na određeno vrijeme za onoliko vremena koliko im je trajao roditeljni i/ili roditeljski dopust, bolovanje dulje od tri mjeseca, obavljanje javne službe ili dužnosti te drugi opravdani slučaj predviđen zakonom, kolektivnim ugovorom ili općim aktom znanstvene organizacije.

Rad izvan znanstvene organizacije

Članak 46.

(1) Ugovorni odnosi zaposlenika u znanstvenim organizacijama vezani uz znanstveni, nastavni ili stručni rad kod trećih osoba mogu se ograničiti ili uvjetovati suglasnošću matične znanstvene organizacije kada je to predviđeno statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta, ako se radi o znanstvenom, nastavnom ili stručnom radu koji bi negativno utjecali na rad matične znanstvene organizacije ili ako je riječ o ugovoru s organizacijom koja svojom djelatnošću konkurrira matičnoj znanstvenoj organizaciji s kojom zaposlenik ima ugovor o radu.

(2) Rad izvan matične znanstvene organizacije može iznositi najviše jednu trećinu radnog vremena.

IV. SUSTAV VISOKOG OBRAZOVANJA

1. VISOKA UČILIŠTA

A. OSNIVANJE I POČETAK RADA VISOKIH UČILIŠTA

Vrste visokih učilišta i njihova zadaća

Članak 47.

(1) Visoka učilišta su sveučilište te fakultet i umjetnička akademija u njegovom sastavu, veleučilište i visoka škola.

(2) Visoka učilišta obavljaju svoju djelatnost kao javnu službu.

(3) Sveučilište, fakultet i umjetnička akademija osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom. U okviru djelatnosti visokog obrazovanja ova visoka učilišta organiziraju i izvode sveučilišne a, u skladu s ovim Zakonom, mogu organizirati i izvoditi i stručne studije.

(4) Veleučilište i visoka škola osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja putem

organizacije i izvođenja stručnih studija te mogu obavljati stručnu, znanstvenu i umjetničku djelatnost u skladu s ovim Zakonom i svojim statutom.

Osnivanje visokih učilišta

Članak 48.

Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole osnivaju se kao ustanove.

(2) Sveučilište može osnovati i u svom sastavu imati fakultete, umjetničke akademije i odjele te druge sastavnice sukladno zakonu.

(3) Veleučilišta i visoke škole ne mogu osnivati druga visoka učilišta.

(4) Visoka učilišta za potrebe vojnog i policijskog obrazovanja osniva Vlada Republike Hrvatske sukladno uvjetima koje predviđa ovaj Zakon ili kao ustrojbene jedinice nadležnih ministarstava.

(5) Kad je visoko učilište ustrojbeno jedinica nadležnog ministarstva, može izvoditi sveučilišni studij sukladno ugovoru sa sveučilištem kojemu povjerava izvođenje studija. Za takav studij jamstvo i odgovornost snosi sveučilište.

(6) Sveučilište ili veleučilište i Vlada Republike Hrvatske mogu posebnim sporazumom ustrojiti posebne studijske programe za potrebe vojnog ili policijskog obrazovanja u okviru sveučilišta ili veleučilišta.

(7) Uredbom Vlade Republike Hrvatske uređuju se posebnosti studija iz stavka 4. ovoga članka, posebice njihov ustroj, prava i obveze nastavnika i studenata s obzirom na njihove vojne ili policijske zadaće.

(8) Upravni nadzor nad zakonitošću rada i općih akata visokih učilišta iz stavka 4. ovoga članka obavljaju ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, odnosno ministarstvo nadležno za obranu, sukladno posebnom sporazumu.

Javna i privatna visoka učilišta

Članak 49.

(1) Visoka učilišta mogu biti javna i privatna.

(2) Javna visoka učilišta iz stavka 1. ovoga članka su ona koja osniva Republika Hrvatska. Republika Hrvatska osniva sveučilište zakonom, a veleučilište i visoku školu uredbom Vlade Republike Hrvatske. Osnivačka prava nad visokim učilištima u ime Republike Hrvatske obnaša Vlada Republike Hrvatske ili Ministarstvo, sukladno aktu o osnivanju ili drugom odgovarajućem propisu.

(3) Privatno sveučilište, veleučilište i visoka škola osnivaju se odlukom osnivača na način propisan odredbama ovoga Zakona i propisima koji se odnose na osnivanje ustanova.

(4) Županije, gradovi i općine osnivaju visoku školu odlukom svoga predstavničkog tijela.

(5) Na visoke škole osnovane sukladno stavku 4. ovoga članka primjenjuju se odredbe ovoga Zakona koje se odnose na privatna visoka učilišta.

Naziv visokih učilišta

Članak 50.

(1) Naziv sveučilište, fakultet i umjetnička akademija, odnosno riječ »akademija« uz naziv područja umjetnosti te veleučilište i visoka škola, ili drugi naziv koji sadrži neki od tih pojmova, mogu nositi samo visoka učilišta osnovana prema ovom Zakonu. Sud ili drugo nadležno državno tijelo neće odobriti upis u odgovarajući registar pravne osobe ili njene podružnice koja nosi neki od tih naziva, ili ako ti pojmovi čine dio naziva, ako ta pravna osoba nije osnovana u skladu s ovim Zakonom.

(2) Umjetnička akademija u svom nazivu može umjesto riječi »umjetnička« koristiti naziv područja umjetnosti u kojemu djeluje.

(3) Nazive iz stavaka 1. i 2. ovoga članka mogu iznimno koristiti i pravne osobe koje nisu ustrojene prema ovome Zakonu, ako je to moguće prema posebnom zakonu ili ako uporabu naziva odobri ministar.

Dopusnica za obavljanje djelatnosti visokih učilišta i upis u Upisnik

Članak 51.

(1) Visoko učilište osnovano prema ovome Zakonu i propisima koji se odnose na osnivanje ustanova može započeti obavljanje djelatnosti i izvođenje određenih studija nakon upisa u Upisnik visokih učilišta i registar ustanova pri trgovačkom sudu.

(2) Upis u Upisnik obavlja se na temelju dopusnice kojom se utvrđuje da visoko učilište ispunjava uvjete za početak djelatnosti i odobrava upis u Upisnik te početak rada visokog učilišta. Dopusnicu izdaje ministar po prethodno pribavljenom pozitivnom mišljenju Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Dopusnica se visokom učilištu izdaje i za početak izvođenja novog studija te za osnivanje ili izvođenje studija izvan svoga sjedišta.

(3) Zahtjev za upis podnosi se ministru koji u roku od mjesec dana traži mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj očituje se o zahtjevu u roku od tri mjeseca a ministar izdaje dopusnicu u roku od mjesec dana. U slučaju da ministar nije suglasan s mišljenjem Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i zatraži njegovo novo očitovanje, rok dovršenja postupka se jednokratno produžava za tri mjeseca.

(4) Dopusnica će se izdati visokom učilištu koje ima:

1. studijski program za sveučilišne odnosno stručne studije kvalitetom sukladan standardima država Europske unije,
2. potreban broj nastavnog i drugog osoblja s odgovarajućom znanstvenom i stručnom kvalifikacijom, u skladu sa standardnim opterećenjem nastavnih obveza utvrđenih kolektivnim ugovorom za visoko obrazovanje, pri čemu ima zaključen ugovor o radu s punim radnim vremenom s najmanje polovicom potrebnog broja nastavnika u slučaju sveučilišta. Veleučilištu ili visokoj školi izdat će se dopusnica ako ima zaključen ugovor o radu s punim ili nepunim radnim vremenom s najmanje jednom trećinom potrebnog broja nastavnika. Sveučilištu koje nema u radnom odnosu najmanje polovicu potrebnog broja nastavnika a veleučilištu i visokoj školi najmanje jednu trećinu može se izdati dopusnica uz uvjet da u razdoblju od pet godina ravnomjerno zapošljava nastavnike do potrebnog broja i o tome jednom godišnje izvještava ministra,
3. osiguran odgovarajući prostor i opremu, u skladu s brojem studenata koje visoko učilište namjerava upisati i potrebama kvalitetnog studiranja,
4. osigurana potrebna novčana sredstva za svoj rad, uključivši i osigurano jamstvo prema stavku 9. ovoga članka.

(5) Dopusnica i rješenje kojim se odbija dopusnica ili zahtjev za upis u Upisnik visokih učilišta upravni su akti protiv kojih nije dopuštena žalba, ali se protiv njih može pokrenuti upravni spor.

(6) Upisnik iz stavka 1. ovoga članka vodi Ministarstvo. Ministar posebnim pravilnikom propisuje ustroj i način vođenja Upisnika te postupak upisa.

(7) Ako se na temelju inspeksijskog ili upravnog nadzora utvrdi da je visoko učilište prestalo ispunjavati uvjete potrebne za dobivanje dopusnice, a uočeni se nedostaci ne mogu otkloniti bez ozbiljnih posljedica po kvalitetu studija, ministar će rješenjem, na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, visokom učilištu oduzeti dopusnicu. Ako se uočeni nedostaci mogu otkloniti u roku od šest mjeseci bez ozbiljnih posljedica po kvalitetu studija, ministar će rješenjem naložiti visokom učilištu da u tom roku otkloni nedostatke. Rješenje o oduzimanju dopusnice upravni je akt protiv kojega nije dopuštena žalba ali se može pokrenuti upravni spor.

(8) U slučaju prestanka rada javnog visokog učilišta zbog oduzimanja dopusnice ili drugog razloga, ministar će na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donijeti mjere kojima će se osigurati nastavak i dovršenje studija studentima toga visokog učilišta.

(9) Privatna visoka učilišta dužna su prije početka rada osigurati, na način koji utvrdi Ministarstvo, jamstvo radi osiguranja nastavka i dovršenja studija za slučaj prestanka rada visokog učilišta ili prestanka izvođenja određenog studija.

(10) Visoka učilišta u okviru svoje nastavne aktivnosti obvezuju se promicati tjelovježbu i studentski šport sukladno posebnom zakonu.

(11) Obrazovni programi provedeni bez dopusnice ne smatraju se sveučilišnim ili stručnim studijem prema ovome Zakonu niti se njihovim završetkom stječu akademska zvanja i stupnjevi kao ni stručna zvanja. Organizatori takvih obrazovnih programa ne mogu izdavati diplome ili druge isprave o studiju predviđene ovim Zakonom ali mogu izdavati potvrde o završenom obrazovanju u kojima je izričito navedeno da je riječ o obrazovnom programu koji nije sveučilišni ili stručni studij prema ovome Zakonu te da se njime ne stječu akademska ili stručna zvanja odnosno akademski stupnjevi.

(12) Ukoliko ovim Zakonom nije drugačije određeno, u postupku izdavanja dopusnice, na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Napomena: sukladno odredbama članka 30. Zakona o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 45/09), stupanjem na snagu toga Zakona prestaju važiti

odredbe članka 6. stavka 2. točke 3., članka 7. stavka 2. točke 2., 4., 5. i 6., članka 15., 16., 17. i 18., članka 22. stavaka 3. i 4., članka 23 stavaka 3., 4., 5. i 6. i članka 51. stavaka 2., 3., 4., 5., 7., 8., 9. i 12. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., br. 123/03, 105/04, 174/04, 2/07 – Odluka USRH i 46/07).

Visoka vjerska učilišta i njihov studij

Članak 52.

- (1) Visoka vjerska učilišta osnovana po općim aktima vjerskih zajednica imaju prava i obveze kao i visoka učilišta iz ovoga Zakona, ako ispunjavaju uvjete iz ovoga Zakona.
- (2) Položaj visokih vjerskih učilišta iz stavka 1. ovoga članka koja djeluju kao fakulteti u sastavu nekog od javnih sveučilišta uređuje se ugovorom između sveučilišta i osnivatelja učilišta.
- (3) Položaj i djelovanje katoličkih bogoslovnih fakulteta u sastavu javnih sveučilišta i drugih vjerskih učilišta koje djeluju u okviru javnih sveučilišta uređuju se uz poštivanje važećih međunarodnih ugovora i ugovora između osnivatelja i sveučilišta, uz suglasnost nadležnih državnih i crkvenih vlasti.
- (4) Vjerske zajednice mogu osnivati visoka učilišta i ustrojavati studije koji nisu vjerski sukladno odredbama ovoga Zakona koje se odnose na privatna visoka učilišta.

B. SVEUČILIŠTE

Osnovne odredbe o sveučilištu

Članak 53.

- (1) Sukladno svojoj zadaći iz članka 3. ovoga Zakona sveučilišta su obrazovne ustanove koje povezivanjem znanstvenog istraživanja, umjetničkog stvaralaštva, studija i nastave razvijaju znanost, struku i umjetnost, pripremaju studente za obavljanje profesionalnih djelatnosti na temelju znanstvenih spoznaja i metoda kao i umjetničkih vrijednosti, obrazuju znanstveni i umjetnički podmladak, sudjeluju u ostvarivanju društvenih interesa studenata te promiču međunarodnu, posebice europsku suradnju u visokom obrazovanju te znanstvenoj i umjetničkoj djelatnosti. O ispunjavanju svojih zadaća, posebno u izgradnji hrvatske nacionalne kulture, sveučilišta obavještavaju javnost najmanje jednom godišnje.
- (2) Sveučilište integrira funkcije svojih sastavnica, posebno fakulteta, akademija i odjela (dalje: funkcionalna integracija) te putem svojih tijela osigurava njihovo jedinstveno i usklađeno djelovanje u skladu sa strateškim i razvojnim odlukama o akademskim pitanjima i o profiliranju znanstvenih istraživanja te jedinstveno i usklađeno djelovanje u financijskom poslovanju i pravnom prometu, investicijama, razvojnim planovima te u nastupu prema vanjskim partnerima u znanstvenim djelatnostima i visokom obrazovanju. Sveučilište osigurava unutarnju i vanjsku mobilnost studenata i nastavnika, racionalno korištenje ljudskih i materijalnih resursa, razvoj multidisciplinarnih studija te nadzor i stalni rast kvalitete kao i konkurentnosti nastavnoga, znanstvenoga, umjetničkog i stručnog rada. Sveučilište razvija jedinstveni informacijski i knjižnični sustav.

Ustroj sveučilišta i njegove sastavnice

Članak 54.

- (1) Sveučilište je ustanova koja osniva i provodi sveučilišne studije u najmanje dva znanstvena i/ili umjetnička područja u većem broju polja te interdisciplinarnu studiju kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem svojih fakulteta, umjetničkih akademija i odjela koje osniva sukladno ovom Zakonu. Sveučilište i njegova visoka učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu sukladno ovome Zakonu provoditi i stručne studije.
- (2) Sveučilište može kao sastavnice (podružnice, ustanove ili pravne osobe) imati fakultete, umjetničke akademije, odjele i institute te druge sastavnice i to: zaklade, fondacije, udruge, studentske centre, zdravstvene ustanove, knjižnice, tehnološki centre, informatičke, kulturne, sportske kao i one sastavnice (ustanove ili trgovačka društva) koji služe zadovoljavanju potreba studenata i sveučilišta.
- (3) Statutom sveučilišta, aktom o osnivanju te općim aktima sastavnica utvrđuje se način upravljanja koji osigurava integriranost funkcija sveučilišta i ostvarenje interesa i ciljeve radi kojih je sveučilište osnovalo sastavnicu.

(4) Djelovanje pojedinih sastavnica, posebice razina njihovih ovlasti u pravnom prometu i poslovanju, utvrđuje se statutom sveučilišta i aktom o njihovu osnivanju. Aktom o osnivanju može se predvidjeti davanje suglasnosti osnivača na statut.

(5) Odluke o statusnoj promjeni sastavnica u okviru sveučilišta ili izlasku pojedinih sastavnica iz sveučilišta donosi senat dvotrećinskom većinom ukupnog broja glasova. Statutom sveučilišta detaljnije se uređuje postupak provođenja statusnih promjena sastavnica. Ako statutom sveučilišta nije određeno drukčije, protiv odluke senata ne može se podnijeti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(6) Sveučilište radi komercijalizacije znanstvenih rezultata, otkrića ili patenata te umjetničkih ostvarenja, poticanja suradnje s gospodarstvenicima ili jačanja na znanju temeljenog gospodarstva može biti osnivač ili suosnivač trgovačkih društava. Dio dobiti takvih trgovačkih društava koji pripada sveučilištu može se koristiti isključivo za unapređenje djelatnosti sveučilišta.

Nepovredivost sveučilišta

Članak 55.

(1) Prostor sveučilišta je nepovrediv.

(2) Nadležna državna tijela na prostoru sveučilišta mogu uređivati samo uz suglasnost čelnika, prema odluci nadležnog suda ili ako postoji neposredna opasnost za život i zdravlje ljudi ili za imovinu.

(3) Pretragu prostora sveučilišta može iznimno odrediti samo nadležni sud ako su ispunjeni uvjeti propisani Zakonom o kaznenom postupku.

(4) Pretraga visokog učilišta može se poduzeti bez nazočnosti čelnika, odnosno osobe koju on ovlasti, samo ako se oni bez opravdana razloga nisu odazvali pravodobnom pozivu.

Tijela sveučilišta

Članak 56.

(1) Sveučilište ima:

- rektora,
- senat i
- sveučilišni savjet.

(2) Sveučilište može imati i druga stručna i savjetodavna tijela čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuju statutom ili drugim općim aktom. Uz to, sveučilište svojim statutom može vođenje poslovanja ili njegova dijela povjeriti određenom tijelu.

Rektor

Članak 57.

(1) Rektor sveučilišta bira se tajnim glasovanjem, većinom glasova ukupnog broja članova biračkog tijela, iz redova redovitih profesora. Sastav biračkog tijela za izbor rektora propisuje se statutom sveučilišta. Mandat rektora traje četiri godine i može se jednom ponoviti.

(2) Postupak izbora i razrješenja te razlozi za razrješenje rektora dužnosti prije isteka mandata propisuju se statutom sveučilišta.

(3) U svom radu rektor ima prava i obveze ravnatelja ustanove te mandat i ovlasti predviđene ovim Zakonom i statutom sveučilišta. Rektor saziva i predsjedava sjednicama senata.

(4) Rektor može imati jednog ili više prorektora koje imenuje senat, na način predviđen statutom sveučilišta.

(5) Rektor može upozoriti dekana i ostale čelnike sastavnica na protuzakonitost ili protustatutarnost njihovih planiranih ili donesenih odluka.

(6) Rektor može obustaviti od izvršenja odluku dekana i ostalih čelnika sastavnica sveučilišta, ako je protivna zakonu ili statutu sveučilišta.

(7) Sukladno statutu sveučilišta, rektor sveučilišta može u statutom utvrđenim slučajevima nepoštivanja zakona, drugih propisa, statuta ili na njima utemeljenih sveučilišnih odluka, suspendirati dekana ili drugog čelnika sastavnica sveučilišta i postaviti vršitelja dužnosti s odgovarajućom kvalifikacijom.

(8) Senat, u roku od mjesec dana, odlučuje o odlukama rektora iz stavka 6. i 7. ovoga članka. Za potvrdu odluke rektora potrebna je većina ukupnog broja članova. Odlukom senata o potvrđi

suspenzije čelnik je razriješen dužnosti. U tom slučaju u roku od 3 mjeseca provest će se postupak za izbor čelnika. U tom postupku čelnik koji je razriješen dužnosti ne može biti kandidat za izbor.

Članak 57.a

(Brisan.)

Senat

Članak 58.

(1) Senat je izborno stručno tijelo koje se bira sukladno statutu Sveučilišta, na način kojim se osigurava zastupljenost svih znanstveno-nastavnih sastavnica sveučilišta i različitih područja znanosti i umjetnosti.

(2) Zaposlenici u znanstveno-nastavnim zvanjima čine najmanje 60% članova senata. Studentski predstavnici, koje sukladno statutu sveučilišta biraju sami studenti, čine najmanje 10% članova senata iz redova studenata preddiplomskih i diplomskih studija, te najmanje 5% iz redova studenata poslijediplomskih studija. Ostali zaposlenici zastupljeni su u senatu sukladno statutu.

(3) Rektor je član senata po položaju. Prorektori sudjeluju u radu senata bez prava glasovanja.

(4) Na sjednice senata poziva se i predstavnik sindikata u djelatnosti znanosti i visokog obrazovanja, koji sudjeluje u radu senata bez prava glasa.

Nadležnost senata

Članak 59.

(1) Senat, sukladno statutu, odlučuje o svim akademskim, stručnim, znanstvenim i umjetničkim pitanjima, uključivši odlučivanje o organizaciji znanstvene, stručne i nastavne djelatnosti, izboru nastavnika, o razvojnim i poslovnim pitanjima kao i o drugim pitanjima predviđenim ovim Zakonom.

(2) U okviru svoje nadležnosti, senat posebice:

1. odlučuje o obrazovnoj, znanstvenoj, umjetničkoj i stručnoj djelatnosti,
2. odlučuje o akademskim pitanjima,
3. odlučuje o razvojnim i istraživačkim planovima,
4. utvrđuje studijske kapacitete i upisnu politiku, određuje upisne kvote te utvrđuje standarde studiranja i nadzire njihovo poštovanje,
5. provodi ili povjerava sastavnicama provedbu postupka stjecanja doktorata,
6. dodjeljuje počasne doktorate,
7. bira profesore emerituse i znanstvenike emerituse,
8. odlučuje o uvjetima studiranja i studentskom standardu sukladno članku 88. ovoga Zakona,
9. koordinira međunarodnu suradnju,
10. odlučuje o izdavačkoj djelatnosti,
11. donosi statut te druge opće akte sveučilišta, ako statutom sveučilišta nije određeno drugačije,
12. bira rektora te na njegov prijedlog imenuje prorektore,
13. imenuje članove drugih tijela sveučilišta kada je to određeno statutom ili drugim općim aktom,
14. potvrđuje izbor dekana fakulteta i umjetničkih akademija i pročelnika sveučilišnih odjela,
15. imenuje čelnike drugih sastavnica sveučilišta, ako statutom sveučilišta ili aktom o osnivanju i statutom sastavnice nije određeno drugačije,
16. bira nastavnike i suradnike, ako statutom ili na njemu utemeljenom propisu nije određeno drugačije,
17. odlučuje o osnivanju, osnovama ustroja i ukidanju sastavnica sveučilišta te usklađuje njihov rad i poslovanje,
18. odlučuje o osnivanju znanstveno-tehnoloških parkova i drugih trgovačkih društava,
19. vodi financijsku politiku i donosi proračun sveučilišta, raspravlja o financijskim izvješćima i prihvaća završni račun te odlučuje o kapitalnim ulaganjima,
20. obavlja i druge poslove predviđene statutom i drugim općim aktima.

(3) Odlučivanje o pojedinim pitanjima iz nadležnosti senata statutom se može povjeriti odgovarajućim sastavnicama sveučilišta. Statutom sveučilišta može se, radi osiguranja integriteta nastavnog i znanstvenog procesa na sveučilištu, predvidjeti pravo suspenzivnog veta na pojedine odluke nadležnih tijela sastavnica o tim pitanjima, ali tako da se ne naruše njihove akademske slobode i akademska samouprava.

Sveučilišni savjet

Članak 60.

- (1) Sveučilišni savjet je tijelo koje brine za ostvarivanje djelatnosti sveučilišta prema aktu o osnivanju i statutu. Posebice, sveučilišni savjet brine o razvoju sveučilišta i njegovoj interakciji s društvom u kojemu djeluje te raspravlja i potvrđuje strateške i razvojne odluke senata, sukladno statutu sveučilišta.
- (2) Sveučilišni savjet nadzire izvršavanje zadaća sveučilišta u skladu s člankom 3. i 53. ovoga Zakona, posebno zakonitost njegova rada, racionalnu uporabu kadrovskih i materijalnih resursa, ostvarivanje odluka senata te obavlja druge poslove predviđene aktom o osnivanju i statutom. Sveučilišnom savjetu ne mogu se dati nadležnosti kojima bi se utjecalo na autonomiju sveučilišta.
- (3) Sveučilišni savjet ima šest ili dvanaest članova i to:
- polovicu članova, među kojima je najmanje jedan student, koje imenuje senat,
 - po šestinu članova koje imenuju: osnivač, tijelo (ili tijela) jedinice lokalne samouprave i gospodarska komora.
- (4) U sveučilišnom savjetu ne mogu biti članovi senata i čelnici sastavnica sveučilišta. Članovi sveučilišnog savjeta biraju između sebe predsjednika savjeta. Postupak kandidiranja članova sveučilišnog savjeta i njihovog razrješenja, trajanje mandata, način zamjene članova kojima je članstvo u sveučilišnom savjetu prestalo prije isteka mandata te način donošenja odluka utvrđuju se statutom sveučilišta.
- (5) Sveučilišni savjet radi na sjednicama. U radu sveučilišnog savjeta sudjeluje rektor bez prava glasa. Sveučilišni savjet najmanje jednom godišnje podnosi izvješće osnivaču. O podnesenom izvješću obavještava se senat sveučilišta. U slučaju težih nepravilnosti u radu sveučilišta, posebice ako nadležna tijela ne otklone uočene nepravilnosti, sveučilišni savjet može sazvati senat radi raspravljanja odnosnog pitanja, može izvijestiti osnivača o nepravilnostima, može predlagati potrebne mjere, uključivši izmjene akta o osnivanju, statuta i drugih općih akata sveučilišta.

Pitanja od posebnog interesa za studente

Članak 61.

Statutom sveučilišta utvrđuju se pitanja od posebnog interesa za studente, za koja prilikom odlučivanja u senatu studentski predstavnici imaju pravo suspenzivnog veta. Pitanja od posebnog interesa za studente posebice su ona vezana za promjenu sustava studija, osiguranje kvalitete studija, donošenje nastavnih programa, utvrđivanja izvedbenih planova nastave i studentski standard. Nakon suspenzivnog veta senat ponovo raspravlja o navedenom pitanju najranije u roku od 8 dana. U ponovljenom odlučivanju nema suspenzivnog veta. Način upotrebe studentskoga suspenzivnog veta kao i potrebna većina u ponovnom odlučivanju nakon suspenzivnog veta pobliže se utvrđuju statutom sveučilišta.

C. SASTAVNICE SVEUČILIŠTA

Fakultet i umjetnička akademija

Članak 62.

- (1) Fakultet je visoko učilište koje kao sastavnica sveučilišta ustrojava i izvodi sveučilišne studije te razvija znanstveni i stručni rad u jednom ili više znanstvenih i stručnih polja. Fakultet može osnivati i izvoditi i stručne studije u skladu s ovim Zakonom.
- (2) Umjetnička akademija je visoko učilište koje kao sastavnica sveučilišta ustrojava i izvodi sveučilišne umjetničke studije te razvija vrhunsko umjetničko stvaralaštvo i znanstvenoistraživačku djelatnost u području umjetnosti. Umjetnička akademija može ustrojavati i izvoditi i stručne umjetničke studije u skladu s ovim Zakonom.
- (3) Fakulteti i umjetničke akademije mogu imati statut. Statut mora biti suglasan sa statutom sveučilišta.
- (4) Fakulteti i umjetničke akademije u pravnom prometu mogu sudjelovati pod nazivom sveučilišta i svojim nazivom ako je tako utvrđeno statutom sveučilišta.

Tijela fakulteta i umjetničke akademije

Članak 63.

(1) Fakultet i umjetnička akademija imaju:

– dekana,

– vijeće (fakultetsko vijeće i vijeće akademije) te

– druga tijela predviđena statutom sveučilišta, svojim statutom ili drugim općim aktom.

(2) Dekana fakulteta ili umjetničke akademije bira i razrješava vijeće s mandatom, na način i u postupku utvrđenim statutom sveučilišta ili drugim općim aktom, te ga razrješava Senat u slučaju propisanom člankom 57. stavkom 8. ovoga Zakona.

(3) Dekan predstavlja i zastupa fakultet ili umjetničku akademiju i ima prava i obaveze sukladno statutu sveučilišta i statutu fakulteta ili umjetničke akademije. Dekanu u radu pomažu prodekani te statutom utvrđena druga tijela.

(4) Dekan je odgovoran za zakonitost, provedbu statuta i odluka sveučilišnih tijela na fakultetu ili umjetničkoj akademiji.

(5) Vijeće fakulteta i umjetničke akademije čine nastavnici, suradnici, studenti i jedan predstavnik zaposlenika, u skladu sa statutom fakulteta ili umjetničke akademije. Studentski predstavnici, koje sukladno statutu biraju sami studenti, čine najmanje 15% ukupnog broja članova Vijeća.

(6) Vijeće, sukladno statutu sveučilišta:

1. donosi odluke o akademskim, znanstvenim, umjetničkim i stručnim pitanjima,

2. bira i razrješuje dekana i prodekane,

3. donosi statut i druge opće akte,

4. obavlja druge poslove utvrđene statutom sveučilišta, statutom visokog učilišta ili drugim općim aktom.

(7) U slučaju postojanja statuta fakulteta ili umjetničke akademije statutom se, sukladno ovom Zakonu i statutu sveučilišta, utvrđuju pitanja od posebnog interesa za studente, za koja prilikom odlučivanja u stručnom vijeću fakulteta ili umjetničke akademije, studentski predstavnici imaju pravo suspenzivnog veta, sukladno članku 61. ovoga Zakona.

Sveučilišni odjel

Članak 64.

(1) Sveučilišni odjel se osniva kao sastavnica sveučilišta koja sudjeluje u izvedbi studijskih programa te razvija znanstveni, umjetnički i stručni rad u jednom znanstvenom polju ili interdisciplinarnom znanstvenom području te sudjeluje u izvedbi studija.

(2) U sveučilišnom odjelu su nastavnici, znanstvenici i suradnici sveučilišta iz određenoga znanstvenog polja ili interdisciplinarnoga znanstvenog područja, odnosno iz nekog područja umjetnosti.

(3) Sveučilišni odjel ima pročelnika, stručno vijeće i druga tijela čiji se sastav, način osnivanja, djelokrug rada i ovlasti utvrđuju statutom sveučilišta i općim aktima odjela. Pročelnika bira i razrješava stručno vijeće s trajanjem mandata, na način i u postupku utvrđenim statutom sveučilišta. U odnosu na pročelnika i stručno vijeće odjela na odgovarajući će se način primijeniti odredbe članka 63. ovoga Zakona.

(4) Sveučilišni odjeli mogu sudjelovati u pravnom prometu pod nazivom sveučilišta i svojim nazivom, ako je tako utvrđeno statutom sveučilišta.

Sveučilišni institut

Članak 65.

(1) Sveučilišni institut je sastavnica sveučilišta koja se osniva radi obavljanja znanstvene djelatnosti u jednom ili više srodnih znanstvenih polja, u pravilu povezano s procesom visokog obrazovanja na sveučilištu. Sveučilišni institut može obavljati i visokostručni rad, te sudjelovati u nastavi sukladno općim aktima sveučilišta.

(2) Sveučilišni institut ima ravnatelja, stručno vijeće i druga tijela čiji se sastav, način osnivanja, djelokrug rada i ovlasti utvrđuju statutom sveučilišta i općim aktima sveučilišnog instituta. Ravnatelja imenuje senat sveučilišta a trajanje mandata, način i postupak se utvrđuje statutom sveučilišta.

(3) Unutarnji ustroj sveučilišnog instituta, njegova tijela i njihove ovlasti te ostala pitanja rada sveučilišnog instituta uređuju se statutom i/ili općim aktima sveučilišnog instituta, uz odgovarajuću primjenu odredbi ovoga Zakona koje se odnose na znanstvene institute.

(4) Sveučilišni instituti mogu sudjelovati u pravnom prometu pod nazivom sveučilišta i svojim nazivom, ako je tako utvrđeno statutom sveučilišta.

Povezivanje prakse, znanosti, umjetnosti i visokog obrazovanja

Članak 66.

- (1) Sveučilište te fakulteti i umjetničke akademije, uz suglasnost sveučilišta, mogu osnovati organizacije ili svoje unutarnje organizacijske cjeline u kojima se obavlja djelatnost kojom se povezuje praksa, znanost, umjetnost i visoko obrazovanje i u čijem radu mogu sudjelovati i studenti (inženjerijski biro, radionice, pravni centri, centri za socijalni rad i drugu pomoć građanima, veterinarske i druge ambulante, sveučilišne i/ili kliničke bolnice, pokušališta, proizvodni centri, turističke i slične organizacije, studiji, umjetnički sastavi, galerije, radio i TV postaje i drugo).
- (2) Dobit ostvarena obavljanjem poslova prema stavku 1. koristi se isključivo za unapređenje rada sveučilišta, odnosno njegovih sastavnica.
- (3) U slučaju kada je pojedina djelatnost uređena posebnim propisima (zdravstvena djelatnost, pružanje pravne pomoći i drugo), pojedine organizacije iz stavka 1. ovoga članka osnivaju se i njihov se rad uređuje uz suglasnost ministra nadležnog za određeno područje.
- (4) Sukladno statutu i svojoj dopusnici, visoka učilišta na temelju ugovora s odgovarajućom organizacijom (bolnicom, domom zdravlja, odvjetničkom tvrtkom, inženjerijskim biroom, trgovačkim društvom, specijaliziranom ustanovom, državnim tijelom i sl.) mogu izvođenje dijela nastave organizirati u toj pravnoj osobi pod vodstvom svojih nastavnika, a uz primjereno sudjelovanje stručnjaka iz te pravne osobe.

D. VELEUČILIŠTE I VISOKA ŠKOLA

Osnovne odredbe

Članak 67.

- (1) Veleučilište i visoka škola su ustanove koje ustrojavaju i izvode stručne studije te obavljaju djelatnost sukladno članku 47. ovoga Zakona i svojem statutu.
- (2) Veleučilište je visoka škola koja izvodi barem tri različita studija iz barem tri različita polja. Veleučilište ne može imati visoke škole kao sastavnice.
- (3) Statutom veleučilišta i visoke škole uređuju se pitanja unutarnjeg ustroja, upravljanja i odlučivanja.
- (4) Statut veleučilišta i visoke škole donosi upravno vijeće na prijedlog stručnog vijeća, a potvrđuje ga osnivač.

Tijela veleučilišta i visoke škole

Članak 68.

- (1) Veleučilište i visoka škola imaju:
- dekana,
 - stručno vijeće,
 - upravno vijeće,
 - i druga stručna i savjetodavna tijela čije se osnivanje, sastav i nadležnost uređuje statutom ili drugim općim aktom.
- (2) Dekana veleučilišta i visoke škole bira i razrješava upravno vijeće. Stručno vijeće utvrđuje i predlaže upravnom vijeću kandidate za izbor dekana na način i u postupku utvrđenom statutom veleučilišta ili visoke škole. Dekan predstavlja i zastupa veleučilište ili visoku školu te u svom radu ima prava i obveze ravnatelja ustanove. Za akademska pitanja dekan je odgovoran stručnom vijeću, a za zakonitost rada financijskog poslovanja i racionalne uporabe materijalnih i kadrovskih resursa upravnom vijeću.
- (3) Stručno vijeće veleučilišta i visoke škole čine nastavnici, suradnici, studenti i jedan predstavnik zaposlenika, u skladu sa statutom. Stručno vijeće, sukladno statutu, odlučuje o stručnim i nastavnim pitanjima. Studenti čine najmanje 15% ukupnog broja članova stručnog vijeća. Studente – članove stručnog vijeća biraju sami studenti u skladu sa statutom veleučilišta i visoke škole. Na odlučivanje studenata u stručnom vijeću odnose se na odgovarajući način odredbe članka ovoga Zakona o suspenzivnog vetu na sveučilištu (članak 61.).

(4) Upravno vijeće veleučilišta ili visoke škole ima pet članova od kojih tri imenuje osnivač, jednog bira stručno vijeće veleučilišta ili visoke škole, a jedan član je predstavnik zaposlenika. Predsjednika upravnog vijeća biraju članovi između sebe. Dekan veleučilišta i visoke škole sudjeluje u radu upravnog vijeća bez prava glasovanja.

(5) Upravno vijeće brine o ostvarivanju djelatnosti veleučilišta i visoke škole prema aktu o osnivanju i statutu, posebice brine o zakonitosti njihova rada, racionalnoj uporabi materijalnih i kadrovskih resursa, provođenju odluka stručnog vijeća, daje suglasnost na pojedine odluke dekana i stručnog vijeća sukladno statutu te obavlja ostale poslove predviđene statutom.

2. STUDIJI NA VISOKIM UČILIŠTIMA

A. VRSTE STUDIJA

Vrste studija: sveučilišni i stručni studij

Članak 69.

(1) Visoko obrazovanje provodi se kroz sveučilišne i stručne studije.

(2) Sveučilišni studij osposobljava studente za obavljanje poslova u znanosti, umjetnosti i visokom obrazovanju, u poslovnom svijetu, javnom sektoru i društvu općenito te ih osposobljava za razvoj i primjenu znanstvenih, umjetničkih i stručnih dostignuća.

(3) Stručni studij pruža studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces.

(4) Sveučilišni i stručni studiji usklađuju se s onima u europskom obrazovnom prostoru, uz uvažavanje pozitivnih iskustava drugih visokoškolskih sustava.

(5) Studiji iz stavka 1. ovoga članka moraju biti u skladu s europskim sustavom stjecanja i prijenosa bodova (u daljnjem tekstu: ECTS) po kojem se jednom godinom studija u punom nastavnom opterećenju u pravilu stječe najmanje 60 ECTS bodova.

(6) ECTS bodovi dodjeljuju se studijskim obvezama studenata na temelju prosječno ukupno utrošenog rada koji student mora uložiti kako bi stekao predviđene ishode učenja u sklopu te obveze, pri čemu jedan ECTS bod predstavlja u pravilu 30 sati ukupnog prosječnog studentskog rada uloženog za stjecanje ishoda učenja.

Sveučilišni studij

Članak 70.

(1) Sveučilišno obrazovanje obuhvaća:

1. preddiplomski sveučilišni studij,
2. diplomski sveučilišni studij i
3. poslijediplomski studij.

(2) Sveučilišni studiji ustrojavaju se i izvode na sveučilištu. Diplomski sveučilišni i poslijediplomski studiji mogu se izvoditi i u suradnji sa znanstvenim institutima.

(3) Svaka razina sveučilišnog studija završava stjecanjem određenog naziva ili stupnja.

(4) Studijski programi mogu se provoditi i kao integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studiji čijim završetkom se stječe najmanje 300 ECTS bodova.

(5) Sveučilište može akreditirati i integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij iz stavka 4. ovoga članka uz prethodno odobrenje Nacionalnoga vijeća.

Preddiplomski studij

Članak 71.

(1) Na preddiplomskom sveučilišnom studiju, koji u pravilu traje tri do četiri godine, stječe se od 180 do 240 ECTS bodova. Preddiplomski studij osposobljava studente za diplomski studij te im daje mogućnost zapošljavanja na određenim stručnim poslovima.

(2) Završetkom preddiplomskog studija stječe se akademski naziv prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus odnosno baccalaurea) uz naznaku struke, ako posebnim zakonom nije određeno drukčije.

(3) U međunarodnom prometu i diplomi na engleskom jeziku akademski naziv po završetku preddiplomskog studija je baccalaureus, odnosno baccalaurea.

Diplomski studij

Članak 72.

- (1) Diplomski sveučilišni studij traje jednu do dvije godine i njegovim završetkom stječe se od 60 do 120 ECTS bodova. Diplomski studij može trajati i duže, uz odobrenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.
- (2) Ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i diplomskom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.
- (3) Ako zakonom nije određeno drukčije, završetkom diplomskoga sveučilišnog studija stječu se akademski nazivi:
 1. za sveučilišne medicinske programe doktor (dr.) struke,
 2. za ostale sveučilišne programe magistar, odnosno magistra (mag.) struke, u skladu s posebnim zakonom.
- (4) Kratica nabrojanih akademskih naziva stavlja se iza imena i prezimena osobe.

Poslijediplomski studij

Članak 73.

- (1) Poslijediplomski studiji su poslijediplomski sveučilišni studij i poslijediplomski specijalistički studij.
- (2) Poslijediplomski sveučilišni studij (doktorski studij) može se upisati nakon završetka diplomskog sveučilišnog studija.
- (3) Poslijediplomski sveučilišni studij traje najmanje tri godine. Ispunjenjem svih propisanih uvjeta i javnom obranom doktorske disertacije u znanstvenim područjima se stječe akademski stupanj doktora znanosti (dr. sc.). Ispunjenjem svih propisanih uvjeta u umjetničkom području se stječe akademski stupanj doktora umjetnosti (dr. art.).
- (4) Iznimno, osobe koje su ostvarile znanstvena dostignuća koja svojim značenjem odgovaraju uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, na temelju odluke nadležnog vijeća utvrđenog statutom sveučilišta o ispunjavanju propisanih uvjeta te izrade i javne obrane doktorske disertacije, a uz suglasnost senata sveučilišta, mogu steći doktorat znanosti.
- (5) Iznimno, osobe koje su ostvarile umjetnička dostignuća koja svojim značenjem odgovaraju uvjetima za izbor u umjetničko-nastavna zvanja, na temelju odluke nadležnog vijeća utvrđenog statutom sveučilišta, o ispunjavanju propisanih uvjeta te izrade i javne obrane doktorske disertacije, a uz suglasnost senata sveučilišta, mogu steći doktorat umjetnosti.
- (6) Iznimno, osobe izabrane u umjetničko-nastavna zvanja i na umjetničko-nastavna radna mjesta, mogu temeljem umjetničkih radova, na temelju odluke nadležnog vijeća, utvrđenog statutom sveučilišta, o ispunjavanju propisanih uvjeta koje donosi senat sveučilišta, steći doktorat umjetnosti.
- (7) Kratica akademskog stupnja stavlja se ispred imena i prezimena osobe.
- (8) Sveučilište može organizirati poslijediplomski specijalistički studij u trajanju od jedne do dvije godine, kojim se stječe akademski naziv specijalist određenog područja (spec.), u skladu s posebnim zakonom. Naziv specijalist, odnosno njegova kratica dodaju se akademskom nazivu iz članka 72. stavka 3. ovoga Zakona. Završetkom poslijediplomskog specijalističkog studija stječe se od 60 do 120 ECTS bodova.
- (9) Posebnim propisom utvrdit će se akademski naziv koji se stječe završetkom poslijediplomskog specijalističkog studija, u slučaju kada je za određeno stručno područje posebnim zakonom propisano specijalističko usavršavanje.
- (10) Sveučilište općim aktom može odrediti stjecanje ECTS bodova na poslijediplomskom sveučilišnom studiju.

Stručni studiji

Članak 74.

- (1) Stručno obrazovanje obuhvaća:
 - kratki stručni studij,
 - preddiplomski stručni studij,
 - specijalistički diplomski stručni studij.
- (2) Stručni studiji provode se na visokoj školi ili veleučilištu. Iznimno, stručni studiji mogu se

provoditi i na sveučilištu, uz pribavljenu suglasnost Nacionalnog vijeća u skladu s ovim Zakonom.

(3) Svaka razina stručnog studija završava stjecanjem određenog stručnog naziva.

(4) Kratki stručni studiji traju od dvije do dvije i pol godine i njihovim se završetkom stječe od 120 do 150 ECTS bodova. Završetkom kratkoga stručnog studija stječe se stručni naziv stručni pristupnik/pristupnica uz naznaku struke, u skladu s posebnim zakonom.

(5) Preddiplomski stručni studij traje tri godine, a iznimno, uz odobrenje Nacionalnog vijeća, preddiplomski stručni studij može trajati do četiri godine, u slučaju kada je to sukladno s međunarodno prihvaćenim standardima. Završetkom preddiplomskog stručnog studija stječe se od 180 do 240 ECTS bodova te stručni naziv stručni/a prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) uz naznaku struke, u skladu s posebnim zakonom.

(6) Kratica stručnog naziva stavlja se iza imena i prezimena osobe.

(7) Specijalistički diplomski stručni studij traje jednu ili dvije godine i njegovim se završetkom stječe od 60 do 120 ECTS bodova. Završetkom specijalističkog diplomskog stručnog studija stječe se stručni naziv stručni/a specijalist/ica određene struke, u skladu s posebnim zakonom.

(8) Ukupan broj bodova koji se stječu na preddiplomskom i specijalističkom diplomskom stručnom studiju iznosi najmanje 300 ECTS bodova.

(9) U slučaju kada je za određeno stručno područje posebnim zakonom propisano usavršavanje na razini specijalističkog diplomskog stručnog studija, odgovarajući stručni naziv utvrdit će se provedbenim propisom koji se donosi temeljem posebnog zakona.

Prijenos ECTS bodova

Članak 75.

(1) Prijenos ECTS bodova može se provesti između različitih studija ili obrazovnih programa iz članka 76.a ovoga Zakona.

(2) Kriteriji i uvjeti prijenosa ECTS bodova iz stavka 1. ovoga članka propisuju se općim aktom visokog učilišta, odnosno ugovorom između visokih učilišta.

Zajednički i združeni studij i prekogranična suradnja

Članak 76.

(1) Zajednički studij je zajednički program koji izvode dva ili više akreditirana visoka učilišta u Republici Hrvatskoj, pri čemu je samo jedno visoko učilište nositelj.

(2) Sveučilište, veleučilište ili visoka škola mogu s drugim akreditiranim visokim učilištem u Republici Hrvatskoj ustrojiti zajednički studij, na temelju zajednički utvrđenog studijskog programa.

(3) Združeni studij je zajednički program dva ili više visoka učilišta od kojih je najmanje jedno izvan Republike Hrvatske.

(4) Združeni studiji mogu se ustrojiti ako su visoka učilišta akreditirana sukladno s Europskim standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u visokom obrazovanju ili ekvivalentnom standardu kvalitete.

(5) Ustroj, izvedba i završetak zajedničkog i združenog studija uređuje se sporazumom između visokih učilišta, a provodi se sukladno s odredbama ovoga Zakona.

(6) Akreditacijski postupak zajedničkog i združenog studija provodi se na svim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj koja sudjeluju u izdavanju svjedodžbe ili diplome o završenom zajedničkom ili združenom studiju, sukladno s odredbama zakona koji regulira osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju za odgovarajuće visoko učilište.

(7) Inozemno visoko učilište može na teritoriju Republike Hrvatske izvoditi svoje studije pod uvjetima da su: navedeno visoko učilište i studiji koje ono izvodi akreditirani u matičnoj državi, da je navedeno visoko učilište upisano u Upisnik visokih učilišta nadležnog ministarstva Republike Hrvatske, kao i u registar ustanova pri trgovačkom sudu u Republici Hrvatskoj, te da je studij, prema postupku koji propisuje ministar, akreditiran od strane nacionalnog akreditacijskog tijela Republike Hrvatske.

Cjeloživotno učenje, izvođenje programa koji se ne smatraju studijem i razlikovne obveze u studijskim programima

Članak 76.a

- (1) Visoka učilišta mogu izvoditi različite obrazovne programe koji se ne smatraju studijem u smislu ovoga Zakona, te se temelje na načelima cjeloživotnog učenja.
- (2) Visoka učilišta općim aktom uređuju načine i oblike provođenja aktivnosti koje se temelje na načelima cjeloživotnog učenja, uključujući načine i postupke utvrđivanja razlikovnih obveza studenata za potrebe promjene studijskog programa i/ili upisa na studij, dovršetka ranije započetog studija i priznavanja kompetencija stečenih izvan studijskog programa, a koje su uvjet za sudjelovanje na studiju.
- (3) Visoka učilišta općim aktom uređuju status studenata na razlikovnim obvezama, polaznika obrazovnih programa koji se ne smatraju studijem i sudionika u aktivnostima kojima se promoviraju načela cjeloživotnog učenja.
- (4) Svi programi i postupci iz ovoga članka sastavni su dio unutarnjeg sustava osiguravanja i unapređivanja kvalitete te na odgovarajući način podliježu postupcima vanjskog osiguravanja i unapređivanja kvalitete.

B. UPIS NA STUDIJ, NJEGOVO USTROJSTVO I IZVEDBA

Uvjeti za upis

Članak 77.

- (1) Upis studija obavlja se na temelju javnog natječaja koji objavljuje sveučilište, veleučilište ili visoka škola koji provode studij najmanje šest mjeseci prije početka nastave. Natječaj za upis mora sadržavati: uvjete za upis, broj mjesta za upis, postupak, podatke o ispravama koje se podnose i rokove za prijavu na natječaj i upis.
- (2) Sveučilište, veleučilište ili visoka škola utvrđuju postupak odabira pristupnika za upis na način koji jamči ravnopravnost svih pristupnika bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje, društveni položaj, invalidnost, seksualnu orijentaciju i dob. Sveučilište, veleučilište ili visoka škola utvrđuju kriterije (uspjeh u prethodnom školovanju, vrsta završenog školovanja, uspjeh na klasifikacijskom ili drugom ispitu, posebna znanja, vještine ili sposobnosti i sl.) na temelju kojih se obavlja klasifikacija i odabir kandidata za upis.
- (3) Sveučilište, veleučilište i visoka škola utvrđuju koji su srednjoškolski programi odgovarajući preduvjet za upis pojedinoga preddiplomskog sveučilišnog, integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija ili stručnog studija iz članka 74. stavka 1. podstavaka 1. i 2. ovoga Zakona.
- (4) Diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući preddiplomski studij. Visoka učilišta propisuju koji se studiji smatraju odgovarajućim za upis pojedinog diplomskog studija, kao i uvjete upisa.
- (5) Osobe koje su završile preddiplomski stručni studij mogu kandidirati za upis na diplomski sveučilišni studij u skladu s općim aktom sveučilišta koje provodi taj studij, pri čemu se odabir za upis može uvjetovati polaganjem ispita kompetencija tijekom razredbenog postupka i/ili razlikovnih ispita na početku studijskog programa u statusu redovitog ili izvanrednog studenta.
- (6) Poslijediplomski studij može upisati osoba koja je završila odgovarajući diplomski studij. Sveučilište može propisati i druge uvjete za upis poslijediplomskog studija.
- (7) Iznimno, pod uvjetima koje propiše visoko učilište, studij se može upisati i bez prethodno završenoga odgovarajućeg školovanja, ako je riječ o iznimno nadarenim osobama za koje se može očekivati da će i bez završenoga prethodnog školovanja uspješno svladati studij i ako je sveučilište, veleučilište i visoka škola općim aktom definiralo kriterije za takve procjene.
- (8) Strani državljani upisuju se na studij pod jednakim uvjetima kao hrvatski državljani ali se, sukladno odluci nadležnoga državnog tijela ili visokog učilišta, od njih može tražiti plaćanje dijela ili pune cijene studija. Stranim državljanima se upis može ograničiti ili uskratiti ako je riječ o studiju koji se odnosi na vojno ili policijsko obrazovanje ili drugi studij od interesa za nacionalnu sigurnost.
- (9) Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole donose opći akt za reguliranje uvjeta upisa na studij za studente koji su završili studije ustrojene na temelju propisa koji su bili na snazi prije donošenja ovoga Zakona.

Studijski program

Članak 78.

- (1) Studiji se ustrojavaju prema studijskom programu koji donosi visoko učilište. Studijske programe koji se izvode na sveučilištu donosi senat sveučilišta.
- (2) Kod utvrđivanja studijskog programa visoko učilište treba osobito brinuti da studij bude:
- na razini najnovijih znanstvenih spoznaja i na njima temeljenih vještina,
 - usklađen sa strateškim dokumentom mreže visokih učilišta,
 - usklađen s nacionalnim prioritetima i potrebama profesionalnog sektora,
 - usporediv s programima u zemljama Europske unije.
- (3) Studijski program donosi se u skladu sa statutom i drugim općim aktom sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole te sadrži:
1. stručni ili akademski naziv ili stupanj koji se stječe završetkom studija,
 2. akademske uvjete upisa na studij na početku studija, uvjete upisa studenta u sljedeći semestar ili trimestar, odnosno sljedeću godinu studija, kao i preduvjete upisa studijskih obveza,
 3. predviđene ishode učenja koji se stječu ispunjavanjem pojedinačnih studijskih obveza, modula studija i ukupnog studijskog programa, kao i predviđen broj sati za svaku studijsku obvezu koji osigurava stjecanje predviđenih ishoda učenja,
 4. za svaku studijsku obvezu dodijeljen odgovarajući broj ECTS bodova temeljen na prosječno ukupno utrošenom radu koji student mora uložiti kako bi stekao predviđene ishode učenja u sklopu te obveze,
 5. oblik provođenja nastave i način provjere stečenih ishoda učenja za svaku studijsku obvezu,
 6. popis drugih studijskih programa iz kojih se mogu steći ECTS bodovi,
 7. način završetka studija,
 8. odredbe o tome mogu li i pod kojim uvjetima studenti koji su prekinuli studij ili su izgubili pravo studiranja nastaviti studij.
- (4) ECTS bodovi ne trebaju biti navedeni na poslijediplomskom sveučilišnom studiju na kojem nije predviđeno njihovo stjecanje.

Izvedbeni plan

Članak 79.

- (1) Studiji se izvode prema izvedbenom planu nastave koji donosi visoko učilište. Izvedbeni plan se objavljuje prije početka nastave u odnosnoj akademskoj godini i dostupan je javnosti. Izvedbeni plan nastave obvezno se objavljuje na službenim Internet stranicama visokog učilišta, uključujući sažetke predavanja i drugih oblika nastave kao i tekst samih predavanja te drugih oblika nastave u iznimnim slučajevima nedostupnosti odgovarajuće literature.
- Izvedbenim planom nastave utvrđuju se:
1. nastavnici i suradnici koji će izvoditi nastavu prema studijskom programu,
 2. mjesta izvođenja nastave,
 3. početak i završetak te satnica izvođenja nastave,
 4. oblici nastave (predavanja, seminari, vježbe, konzultacije, provjere znanja i sl.),
 5. način polaganja ispita,
 6. ispitni rokovi,
 7. popis literature za studij i polaganje ispita,
 8. mogućnost izvođenja nastave na stranom jeziku te
 9. ostale važne činjenice za uredno izvođenje nastave.
- (2) Ako se na studijski program upisuju izvanredni studenti, u izvedbenom planu nastave definira se ustroj i način izvođenja nastave za izvanredne studente.
- (3) Donošenje izvedbenog plana nastave uvjet je za početak izvođenja nastave u toj akademskoj godini.
- (4) Studij se može organizirati kroz sustav učenja na daljinu, što posebno odobrava Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

Akadska godina

Članak 80.

- (1) Akadska godina počinje 1. listopada tekuće a završava 30. rujna sljedeće kalendarske godine.
- (2) Nastava se ustrojava po semestrima ili trimestrima, prema odredbama statuta sveučilišta,

veleučilišta ili visoke škole.

(3) Nastava može početi i prije početka akademske godine iz stavka 1. ovoga članka, ako je tako propisano izvedbenim planom nastave za tu akademsku godinu, ali ne prije 1. rujna.

Ocjene

Članak 81.

(1) Uspjeh studenta na ispitu i drugim provjerama znanja izražava se sljedećim ocjenama: 5 – izvrstan, 4 – vrlo dobar, 3 – dobar, 2 – dovoljan, 1 – nedovoljan. U indeks i/ili drugu odgovarajuću ispravu i/ili evidenciju studenta unose se prolazne ocjene: 5, 4, 3 i 2.

(2) Izvedbenim programom može se utvrditi da se neki oblici nastave provode bez ocjenjivanja, ili da se ocjenjuju opisno.

Ostala pitanja vezana uz studij

Članak 82.

(1) Statutom visokog učilišta, odnosno općim aktom o pravilima studiranja pobliže se uređuju pravila o ispitima (pisani, usmeni, praktični dio ispita, sustav preduvjeta i sl.), žalbi na ocjenu, postupku ponavljanja ispita, sadržaju, obliku i načina vođenja isprava o ispitima, o osiguranju javnosti na ispitima, pravu uvida u ispitne rezultate te po potrebi i o drugim pitanjima.

(2) Opći akti iz stavka (1) objavljuju se na način da budu dostupni javnosti, posebice studentima i pristupnicima za stjecanje statusa studenta.

(3) Akademski ili stručni naziv ili stupanj oduzimaju se ako se utvrdi da je stečen protivno propisanim uvjetima za njegovo stjecanje, grubim kršenjem pravila studija ili na temelju doktorskog rada (disertacije) koji je plagijat ili krivotvorina.

(4) Pokretanje i provođenje postupka oduzimanja akademskog ili stručnog zvanja provodi se u skladu s odredbama statuta ili drugog općeg akta visokog učilišta na kojemu je stečeno akademsko ili stručno zvanje ili stupanj.

C. ZAVRŠETAK STUDIJA

Uvjeti za završetak studija

Članak 83.

(1) Preddiplomski studij završava polaganjem svih ispita te, ovisno o studijskom programu, izradom završnog rada i/ili polaganjem završnog ispita u skladu sa studijskim programom.

(2) Diplomski studij završava polaganjem svih ispita, izradom diplomskog rada i polaganjem diplomskog ispita i/ili izradom ili izvedbom umjetničkog djela u skladu sa studijskim programom.

(3) Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij završava polaganjem svih ispita, izradom diplomskog rada i polaganjem diplomskog ispita i/ili izradom ili izvedbom umjetničkog djela u skladu sa studijskim programom.

(4) Poslijediplomski sveučilišni studij završava polaganjem svih ispita, izradom i javnom obranom znanstvene ili umjetničke doktorske disertacije.

(5) Poslijediplomski specijalistički studij završava polaganjem svih ispita, izradom završnog rada i/ili polaganjem odgovarajućeg završnog ispita u skladu sa studijskim programom.

(6) Studijskim programom može se utvrditi da poslijediplomski umjetnički studij završava polaganjem svih ispita te polaganjem završnog ispita pred ispitnim povjerenstvom i/ili izradom ili izvedbom umjetničkog djela.

(7) Postupak prijave, ocjene i obrane doktorske disertacije odnosno izrade i/ili izvedbe umjetničkog djela uređuje se statutom sveučilišta ili općim aktom sveučilišta.

(8) Kratki stručni studij i preddiplomski stručni studij završava polaganjem svih ispita. Studijskim programom može se predvidjeti i polaganje završnog ispita i/ili izrada završnog rada.

(9) Specijalistički diplomski stručni studij završava polaganjem svih ispita, izradom završnog rada i polaganjem odgovarajućeg završnog ispita u skladu sa studijskim programom.

(10) Završetkom studija sukladno s odredbama ovoga članka student stječe odgovarajući stručni ili akademski naziv ili stupanj te druga prava sukladno s posebnim propisima.

(11) Završne radove studija sveučilišta i fakulteti dužni su trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih radova

Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Veleučilišta i visoke škole dužne su završene radove studija kopirati u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

(12) Doktorske disertacije visoko učilište dužno je trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi doktorskih disertacija Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Sveučilište je dužno osigurati da se i jedan otisnuti primjerak doktorske disertacije dostavi Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici.

(13) Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Isprave o studiju

Članak 84.

(1) Po završetku sveučilišnoga preddiplomskog studija studentu se izdaje diploma kojom se potvrđuje završetak studija i stjecanje određenog akademskog naziva.

(2) Nakon završetka diplomskog sveučilišnoga, integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnoga studija, poslijediplomskog sveučilišnoga i poslijediplomskog specijalističkog studija studentu se izdaje diploma. Diplomom se potvrđuje da je student završio određeni studij i stekao pravo na akademski naziv ili stupanj.

(3) Nakon završetka kratkog stručnog studija studentu se izdaje svjedodžba, a nakon završetka preddiplomskog stručnog studija i specijalističkog diplomskog stručnog studija studentu se izdaje diploma kojima se potvrđuje završetak studija i stjecanje određenog stručnog naziva.

(4) Nakon završenog programa stručnog usavršavanja visoko učilište polazniku izdaje potvrdu koja sadrži opis obveza polaznika, a ako se opterećenje u sklopu programa mjeri ECTS bodovima, sadrži i ECTS bodove.

(5) Uz svjedodžbu, diplomu ili potvrdu studentu se bez naknade i na hrvatskome i engleskom jeziku izdaje i dopunska isprava o studiju kojom se potvrđuje koje je ispite položio i s kojom ocjenom te s drugim podacima potrebnim za razumijevanje stečene kvalifikacije.

(6) Diplome, svjedodžbe i potvrde koje izdaju visoka učilišta javne su isprave.

(7) Sadržaj diploma i dopunskih isprava o studiju propisuje ministar.

(8) Oblik diploma i dopunskih isprava o studiju, sadržaj i oblik svjedodžbi i potvrda te informacijskih paketa za prijenos ECTS bodova propisuje sveučilište, veleučilište i visoka škola.

Priznavanje inozemnih diploma i stručnih kvalifikacija

Članak 85.

Postupak priznavanja inozemnih diploma te akademskih i stručnih kvalifikacija provodi se sukladno posebnom zakonu, odnosno na temelju bilateralnih ili multilateralnih ugovora koji obvezuju Republiku Hrvatsku.

3. STUDENTI

Stjecanje statusa studenta

Članak 86.

(1) Status studenta stječe se upisom na sveučilište, veleučilište ili visoku školu, a dokazuje se odgovarajućom studentskom ispravom, čiji sadržaj, te pristup i uređivanje sadržaja, izradu, izdavanje, korištenje i poništavanje, pravilnikom propisuje ministar, a oblik sveučilište, veleučilište ili visoka škola.

(2) Pravo na upis na visoko učilište ima svaka osoba koja je ispunila uvjete iz članka 77. ovoga Zakona, u okviru kapaciteta visokog učilišta. Ako broj osoba koje su ispunile uvjete iz članka 77. ovoga Zakona prelazi kapacitet visokog učilišta, pravo na studij imaju one osobe koje su u postupku klasifikacije ostvarile bolje rezultate.

(3) Studenti mogu biti redoviti ili izvanredni.

(4) Redoviti su oni studenti koji studiraju prema programu koji se temelji na punoj nastavnoj satnici (puno radno vrijeme). Troškovi studija (studijskog programa) mogu redovitim studentima biti dijelom ili u cijelosti financirani iz državnog proračuna, sukladno s općim aktom sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole.

(5) Sveučilišta, veleučilišta i visoke škole mogu s ministarstvom nadležnim za visoko obrazovanje potpisati jednogodišnje ili višegodišnje ugovore o subvenciji participacije redovitih studenata u

troškovima studija, u kojima se obvezno navode ciljevi subvencije, aktivnosti i rezultati za ostvarenje ciljeva, indikatori praćenja provedbe te dinamika dostave izvještaja o provedbi ugovora.

(6) Izvanredni studenti su oni koji obrazovni program pohađaju uz rad ili drugu aktivnost koja traži posebno prilagođene termine i načine izvođenja studija u skladu s izvedbenim planom nastave. Troškove takvog studija u cijelosti ili dijelom snosi sam student, sukladno općem aktu sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole.

Voditelj i mentor

Članak 87.

(1) Statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta može se utvrditi da se studentu imenuje voditelj koji mu pomaže u studiju te prati studentov rad i postignuća.

(2) Studentu poslijediplomskog studija obvezno se imenuje mentor pri čemu će se, prema mogućnostima, voditi računa o želji studenta.

(3) Poblje odredbe o voditelju i mentoru studenta utvrđuju visoka učilišta općim aktom.

Prava i obveze studenta

Članak 88.

(1) Student ima pravo na:

1. kvalitetan studij i obrazovni proces kako je to predviđeno studijskim programom,
2. sudjelovanje u stručnom i znanstvenom radu,
3. konzultacije i mentorski rad,
4. slobodu mišljenja i iskazivanja stavova tijekom nastave i drugih aktivnosti na visokim učilištima,
5. završetak studija u kraćem roku,
6. slobodno korištenje knjižnica i ostalih izvora informacija,
7. upisivanje predmeta iz drugih programa, sukladno statutu i na njemu utemeljenim propisima sveučilišta,
8. izjašnjavanje o kvaliteti (ocjenjivanje) nastave i nastavnika,
9. sudjelovanje u odlučivanju, sukladno statutu visokog učilišta,
10. pritužbu za slučaj povrede nekog od njegovih prava predviđenih zakonom ili općim aktima visokog učilišta,
11. sudjelovanje u radu studentskih organizacija,
12. mirovanje obveza studenta za vrijeme služenja vojnoga roka, za vrijeme trudnoće i do godine dana starosti djeteta, za vrijeme dulje bolesti te u drugim opravdanim slučajevima prekida studija,
13. odgovarajuću psihološku i zdravstvenu pomoć u studentskim poliklinikama ili drugim odgovarajućim zdravstvenim ustanovama te
14. druga prava predviđena statutom i drugim općim aktima visokog učilišta.

(2) Student ima obvezu poštivati režim studija i opće akte visokog učilišta te uredno izvršavati svoje nastavne i druge obveze na visokom učilištu. Stegovna odgovornost studenata uređuje se općim aktima visokog učilišta.

(3) Redoviti studenti imaju prava iz zdravstvenog osiguranja sukladno posebnim propisima.

(4) Pravilnicima koje donosi ministar uredit će se uvjeti i način ostvarivanja prava redovitih studenata iz studentskog standarda, i to na: subvencionirano stanovanje, subvencioniranu prehranu, prijevoz studenata s invaliditetom, državne stipendije, zajmove i druge novčane potpore te zapošljavanje posredstvom studentskih centara.

(5) Visoka učilišta provode studentsku evaluaciju studija putem ankete ili na drugi primjereni način. Rezultati evaluacije služe planiranju nastavnog i znanstvenog programa na visokim učilištima.

Prestanak statusa studenta

Članak 89.

Osoba gubi status studenta:

1. kad završi studij,
2. kad se ispiše sa sveučilišta, veleučilišta ili visoke škole,
3. kad je isključena sa studija po postupku i uz uvjete utvrđene statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta,

4. kad ne završi studij u roku utvrđenom statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta te
5. iz ostalih razloga utvrđenim statutom ili drugim općim aktom visokog učilišta.

Evidencije u visokom obrazovanju

Članak 90.

- (1) Visoka učilišta elektronički vode evidencije i zbirke podataka te obrađuju prikupljene osobne i druge podatke za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti. Navedene evidencije visoka učilišta mogu voditi i u tiskanom obliku.
- (2) Visoko učilište vodi sljedeće evidencije o osobnim podacima studenata:
 1. evidenciju prijavljenih za postupke upisa na studij i programe stručnog usavršavanja, koja uključuje i rezultate postupka;
 2. evidenciju studenata i polaznika programa stručnog usavršavanja;
 3. osobni karton studenata i polaznika programa stručnog usavršavanja;
 4. evidenciju o ispitima i drugim studijskim obvezama;
 5. evidenciju izdanih isprava o završetku studija te stečenih akademskih i stručnih naziva i akademskih stupnjeva;
 6. druge evidencije propisane zakonom, provedbenim aktima i općim aktima visokog učilišta.
- (3) Visoko učilište vodi sljedeće evidencije o osobnim podacima zaposlenika:
 1. osobni karton zaposlenika;
 2. evidenciju nastavnog osoblja i opterećenja u nastavi;
 3. druge evidencije propisane zakonom, provedbenim aktima i općim aktima visokog učilišta.
- (4) Visoka učilišta i studentski centri obvezni su za potrebe subvencioniranja studentskog standarda voditi sljedeće evidencije:
 1. evidenciju prijave za subvencionirano stanovanje i korisnika subvencioniranog stanovanja;
 2. evidenciju korisnika i razine prava na subvencioniranu prehranu,
 3. evidenciju korisnika subvencioniranih troškova studija.
- (5) Postupak vođenja evidencija iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka sastavni je dio unutarnjeg sustava osiguravanja i unapređivanja kvalitete te podliježe postupcima vanjskog osiguravanja i unapređivanja kvalitete.
- (6) Ministarstvo vodi sljedeće zbirke podataka o visokom obrazovanju:
 1. Upisnik visokih učilišta;
 2. Upisnik studijskih programa;
 3. Evidenciju studenata;
 4. Evidenciju studenata s invaliditetom;
 5. Evidenciju diplomiranih studenata;
 6. Evidenciju prijavljenih za upisni postupak koja uključuje i rezultate postupka;
 7. Evidenciju prijavljenih i korisnike subvencioniranog stanovanja, prehrane i troškova studija;
 8. Evidenciju zaposlenika visokih učilišta;
 9. Evidenciju nastavnog osoblja i opterećenja u nastavi;
 10. Druge evidencije i zbirke podataka propisane zakonom i provedbenim aktima te potrebne za provedbu zakonskih ovlasti.
- (7) Podatke za zbirke podataka iz stavka 6. ovoga članka prikupljaju i obrađuju Ministarstvo i Agencija za znanost i visoko obrazovanje za potrebe utvrđivanja prava studenata na studij i drugih prava na teret javnih sredstava, planiranja politika i praćenja visokog obrazovanja, obavještanja javnosti, planiranja i praćenja mreže visokih učilišta i studijskih programa, za izradu analiza, statistika i provedbu istraživanja iz područja visokog obrazovanja, provedbu postupaka vanjskog osiguranja kvalitete te izrade analiza i statističkih izvješća o visokom obrazovanju.
- (8) Ministar će, uz prethodno mišljenje Agencije za znanost i visoko obrazovanje, pravilnikom propisati sadržaj, način vođenja i način dostave podataka iz evidencija i zbirki podataka iz stavaka 2., 3., 4. i 6. ovoga članka.

4. NASTAVNICI I SURADNICI

Znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna, suradnička i stručna zvanja

Članak 91.

- (1) Znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja su docent (doc. dr. sc./dr. art.), izvanredni profesor (izv. prof. dr. sc./dr. art.), redoviti profesor i redoviti profesor u trajnom zvanju (prof. dr. sc./dr. art.). Kratice naziva znanstveno-nastavnih i umjetničko-nastavnih radnih mjesta pišu se ispred imena i prezimena osobe koja je izabrana na navedeno radno mjesto.
- (2) Znanstveno-nastavna zvanja u znanstvenoj komponenti odgovaraju znanstvenim zvanjima kako slijedi:
1. docent – znanstvenom suradniku,
 2. izvanredni profesor – višem znanstvenom suradniku,
 3. redoviti profesor – znanstvenom savjetniku,
 4. redoviti profesor u trajnom zvanju – znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.
- (3) Nastavna zvanja su predavač (pred.), viši predavač (v. pred.), profesor visoke škole (prof. v. š.), lektor, viši lektor, umjetnički suradnik, viši umjetnički suradnik i umjetnički savjetnik. Kratice naziva nastavnih zvanja na nastavnim radnim mjestima pišu se iza imena i prezimena osobe koja je izabrana na navedeno nastavno radno mjesto.
- (4) Suradnička zvanja su asistent i poslijedoktorand.
- (5) Stručna zvanja su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik.

Zvanja na sveučilištu i odgovarajuća radna mjesta

Članak 92.

- (1) Na sveučilištu, odnosno njegovim sastavnicama, se putem javnog natječaja provode izbori u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i suradnička zvanja te nastavna zvanja predavača, višeg predavača, lektora, višeg lektora, umjetničkog suradnika i višega umjetničkog suradnika, kao i stručna zvanja, sukladno ovom Zakonu, te se s izabranim pristupnikom zaključuje ugovor o radu. Kada sveučilište izvodi stručne i visokoškolske umjetničke studije, može za potrebe tih studija provoditi izbor za sva nastavna zvanja iz članka 91. stavka 3. ovoga Zakona.
- (2) U odgovarajuće znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko i nastavno zvanje može se izabrati osoba i bez zaključivanja ugovora o radu koja ispunjava uvjete za izbor u odnosno zvanje ako sudjeluje ili će sudjelovati u izvođenju dijela ili cijele nastave određenog predmeta (tzv. naslovno zvanje) na visokom učilištu.
- (3) Visoko učilište može povjeriti izvedbu do jedne trećine nastavnog predmeta stručnjacima bez izbora u znanstveno-nastavno zvanje ili umjetničko-nastavno zvanje (tzv. gostujući profesor ili nastavnik), uz uvjet da osnovni dio nastavnog predmeta izvode osobe izabrane u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna ili nastavna zvanja.
- (4) Pod uvjetima predviđenim statutom sveučilišta, uglednom inozemnom profesoru, istaknutom stručnjaku ili umjetniku, koji nije stekao znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje po hrvatskim propisima, može se, uz suglasnost senata, povjeriti izvođenje nastave iz određenog predmeta.
- (5) Studenti poslijediplomskog sveučilišnog studija mogu sudjelovati u izvođenju nastave preddiplomskog stručnog ili sveučilišnog studija, ili diplomskog sveučilišnog ili specijalističkog diplomskog stručnog studija, u skladu sa studijskim programom poslijediplomskog sveučilišnog studija i općim aktom sveučilišta, veleučilišta i visoke škole.

Uvjeti za izbor u znanstveno-nastavna zvanja

Članak 93.

- (1) U znanstveno-nastavno zvanje može biti izabrana osoba koja je upisana u Upisnik znanstvenika iz članka 23. ovoga Zakona sa znanstvenim zvanjem stečenim u odgovarajućem polju, ili koja ispunjava uvjete za stjecanje toga znanstvenog zvanja i uvjete u pogledu obrazovnoga, nastavnog i stručnog rada koje propisuje Rektorski zbor, ako ima potrebne psihofizičke osobine kao i druge uvjete propisane statutom sveučilišta. Znanstveno-nastavna zvanja upisuju se u upisnik iz članka 23. ovoga Zakona.
- (2) Pristupnik može biti izabran u znanstveno-nastavno zvanje ako ispunjava uvjete za izbor u odgovarajuće znanstveno zvanje kako slijedi:
- docenta: znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik ili znanstveni savjetnik,
 - izvanrednog profesora: viši znanstveni suradnik ili znanstveni savjetnik,
 - redovitog profesora: znanstveni savjetnik,
 - redovitog profesora u trajnom zvanju: znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.
- (3) Uvjeti Rektorskog zbora iz stavka 1. ovoga članka objavljuju se u »Narodnim novinama«. Način

provjere ispunjavanja tih uvjeta te psihofizičkih osobina propisuje se statutom ili drugim općim aktom sveučilišta.

(4) Ako je izbor u zvanje redovitog profesora izvršen u nekoj od sastavnica sveučilišta, senat sveučilišta na kojemu je pokrenut postupak izbora potvrđuje izbor.

Uvjeti za izbor u umjetničko-nastavna zvanja

Članak 94.

(1) Za izvođenje nastave predmeta iz područja koje može izvoditi samo umjetnik, nastavnici se biraju u umjetničko-nastavna zvanja i na odgovarajuća radna mjesta. U umjetničko-nastavna zvanja biraju se osobe koje su ostvarile umjetnička dostignuća koja svojim značajem odgovaraju uvjetima za izbor na znanstveno-nastavno radno mjesto. Umjetničko-nastavna radna mjesta u svemu su izjednačena sa znanstveno-nastavnim radnim mjestima i odredbe ovoga Zakona koje se odnose na znanstveno-nastavna radna mjesta na odgovarajući se način primjenjuju i na umjetničko-nastavna radna mjesta.

(2) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj pobliže određuje uvjete za izbor nastavnika iz stavka 1. ovoga članka na način da se publikacije potrebne za izbor na znanstveno-nastavno radna mjesta na odgovarajući način zamjenjuju javnim nastupima, izložbama ili drugim oblicima javnog umjetničkog djelovanja.

Postupak izbora u znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja te odgovarajuća radna mjesta

Članak 95.

(1) Postupak izbora u znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta provodi sveučilište odnosno sastavnica sveučilišta sukladno statutu i uz odgovarajuću primjenu članka 35. i 36. ovoga Zakona, na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u »Narodnim novinama«, dnevnom tisku, na internetskoj stranici visokog učilišta te na službenom internetskom portalu za radna mjesta Europskoga istraživačkog prostora. Natječaj mora biti otvoren najmanje 30 dana.

(2) Zahtjev za pokretanje postupka podnosi pristupnik ili znanstvena organizacija, a odluku donosi sveučilište, odnosno sastavnica sveučilišta u skladu s općim aktom sveučilišta.

(3) Ako neki od pristupnika nema potrebno znanstveno zvanje, prilikom izbora u znanstveno-nastavno zvanje provodi se i izbor u znanstveno zvanje uz odgovarajuću primjenu članka 35. ovoga Zakona. Nakon obavljenog izbora u znanstveno zvanje svih pristupnika koji za to ispunjavaju uvjete sveučilište, sukladno statutu, nakon razmatranja uvjeta Rektorskog zbora iz članka 93. stavka 1. ovoga Zakona, u roku od 60 dana u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto izabire pristupnika koji u najvećoj mjeri udovoljava uvjetima natječaja. Svi pristupnici obavješćuju se o rezultatima natječaja u roku od 15 dana od dana njegova dovršetka.

(4) Na znanstveno-nastavno radno mjesto docenta može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta.

(5) Na znanstveno-nastavno radno mjesto izvanrednog profesora može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora i bio je najmanje pet godina na znanstveno-nastavnom radnom mjestu docenta ili znanstvenom radnom mjestu znanstvenog suradnika.

(6) Na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora i bio je najmanje pet godina na znanstveno-nastavnom radnom mjestu izvanrednog profesora ili znanstvenom radnom mjestu višeg znanstvenog suradnika.

(7) Na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom zvanju može biti izabran onaj pristupnik koji je izabran u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju i bio je najmanje pet godina na znanstveno-nastavnom radnom mjestu redovitog profesora ili znanstvenom radnom mjestu znanstvenog savjetnika.

(8) Ako se jasno utvrdi da zaposlenik ispunjava kriterije za izbor na više znanstveno-nastavno radno mjesto u odnosu na ono na koje se bira, posebnom odlukom stručnog vijeća visokog učilišta i uz suglasnost zaposlenika, natječaj za izbor iz stavka 5. i 6. ovoga članka može biti raspisan i ranije od rokova propisanih tim stavcima, ali ne prije nego što isteknu tri godine od njegovog prethodnog izbora na radno mjesto s nižim zvanjem.

(9) Odredbe ovoga članka na odgovarajući način se primjenjuju na nastavnike izabrane u umjetničko-nastavna zvanja i umjetničko-nastavna radna mjesta.

Počasno zvanje

Članak 96.

- (1) Počasno znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje je profesor emeritus.
- (2) Počasno zvanje profesor emeritus dodjeljuje sveučilište bez provođenja javnog natječaja zaslužnim redovitim profesorima u mirovini koji su se svojim znanstvenim ili umjetničkim radom posebno istakli i ostvarili međunarodnu reputaciju.
- (3) Postupak imenovanja i prava profesora emeritusa pobliže se uređuju statutom sveučilišta.

Suradnička zvanja i odgovarajuća radna mjesta na sveučilištu

Članak 97.

- (1) Suradnička zvanja i odgovarajuća radna mjesta na sveučilištu su asistent i poslijedoktorand. Asistent i poslijedoktorand biraju se iz redova najuspješnijih studenata.
- (2) Asistenti i poslijedoktorandi pomažu u provođenju dijela nastavnog procesa, provjeri znanja, znanstvenoj, umjetničkoj i stručnoj djelatnosti sveučilišta odnosno sastavnice u skladu s njegovom općim aktom.
- (3) Osobu koja je završila diplomski sveučilišni studij, sveučilište odnosno sastavnica može izabrati u zvanje asistenta te s njom zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, u trajanju od šest godina na suradničkom radnom mjestu asistenta. Asistent je dužan upisati i redovito pohađati poslijediplomski sveučilišni studij, osim za asistente u umjetničkom području.
- (4) Suradnici na sveučilištu biraju se sukladno statutu sveučilišta, odnosno sastavnice pod uvjetima predviđenim člankom 43. ovoga Zakona.

Vrednovanje rada asistenata, poslijedoktoranada i mentora

Članak 97.a

- (1) Svake godine sveučilište odnosno sastavnica ocjenjuje rad asistenta. Ocjena se temelji na pisanom izvješću mentora u kojem se vrednuje kandidatova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom te nastavnom radu, kao i uspješnost na poslijediplomskom sveučilišnom studiju.
- (2) Najmanje jednom u dvije godine poslijedoktorand podnosi stručnom vijeću izvješće o svom radu temeljem kojeg se vrednuje njegova uspješnost u znanstvenom ili umjetničkom te nastavnom radu.
- (3) Ako stručno vijeće sveučilišta odnosno sastavnice drugi puta negativno ocjeni rad asistenta ili poslijedoktoranda, pokreće se postupak redovitog otkaza ugovora o radu (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika). Sadržaj, kriterije te postupak usvajanja izvješća iz stavaka 1. i 2. ovoga članka propisuje visoko učilište općim aktom.
- (4) Najmanje jedanput u dvije godine sveučilište odnosno sastavnica ocjenjuje rad mentora asistenta na temelju izvješća o radu te izvješća i ocjene asistenta o mentorstvu nastavnika. Mentor koji je dva puta ocijenjen negativno ne može više biti imenovan za mentora. Kriteriji ocjene i imenovanja mentora utvrđuju se općim aktom sveučilišta odnosno sastavnice.

Lektori stranih jezika na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj i lektori hrvatskog jezika na visokim učilištima u inozemstvu

Članak 98.

- (1) Na veleučilištu i visokoj školi nastavnici se biraju u nastavna zvanja i na radna mjesta koja odgovaraju tim zvanjima. Iznimno, u slučajevima iz stavka 2. ovoga članka, osobe se biraju u nastavna zvanja i na sveučilištu. Na veleučilištu i visokoj školi nema radnih mjesta koja odgovaraju znanstveno-nastavnim zvanjima, ali nastavu u svom zvanju mogu izvoditi nastavnici izabrani u znanstveno nastavna ili naslovna zvanja na sveučilištu.
- (2) Na sveučilištu, fakultetu i umjetničkoj akademiji izbor u nastavna zvanja obavlja se prema njihovom statutu u slučaju ako izvode stručni studij za potrebe toga studija, kao i ako je riječ o predmetu koji ne zahtijeva znanstveni pristup, ili na umjetničkoj akademiji za potrebe korepeticije i druge suradnje u obrazovnom procesu. Isključivo za potrebe sveučilišnog studija jezika i književnosti nastavnici se biraju u nastavna zvanja lektora i višeg lektora.
- (3) U nastavno zvanje predavača i odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij, ispunjene nužne uvjete

koje propisuju Rektorski zbor za sveučilište, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, najmanje tri godine radnog iskustva u struci, pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima, ako se prvi put izabire na nastavno radno mjesto, te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

(4) U nastavno zvanje višeg predavača i odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski studij ili stručni i specijalistički studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor za sveučilište, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, objavljene stručne radove, najmanje pet godina rada u struci, pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima ako se prvi put izabire na nastavno radno mjesto te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

(5) U zvanje profesora visoke škole i na odgovarajuće radno mjesto na veleučilištu ili visokoj školi može biti izabrana osoba s doktoratom, ispunjenim nužnim uvjetima koje propisuje Vijeće veleučilišta i visokih škola, izvedenim značajnijim projektima, objavljenim radovima koji su znatno unaprijedili struku ili novim radovima nakon izbora na radno mjesto višeg predavača, najmanje osam godina radnog iskustva u struci, pozitivno ocijenjenim nastupnim predavanjem pred nastavnicima i studentima ako se prvi put izabire na nastavno radno mjesto te ispunjenim uvjetima propisanim od veleučilišta ili visoke škole.

(6) U zvanje lektora i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, objavljene stručne radove, najmanje tri godine radnog iskustva u struci, kod prvog izbora na nastavno radno mjesto, pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

(7) U zvanje višeg lektora i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski sveučilišni studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, objavljene stručne radove, najmanje pet godina radnog iskustva u struci, kod prvog izbora na nastavno radno mjesto pozitivno ocijenjeno nastupno predavanje pred nastavnicima i studentima te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

(8) U zvanje umjetničkog suradnika i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski umjetnički studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, dokazanu umjetničku djelatnost, najmanje pet godina radnog iskustva u struci te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

(9) U zvanje višega umjetničkog suradnika i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen diplomski umjetnički studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuju Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, dokazanu umjetničku djelatnost, najmanje deset godina radnog iskustva u struci te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

(10) U zvanje umjetničkog savjetnika i na odgovarajuće radno mjesto može biti izabrana osoba koja ima završen umjetnički diplomski sveučilišni studij, ispunjene nužne uvjete koje propisuje Rektorski zbor, odnosno Vijeće veleučilišta i visokih škola, dokazanu umjetničku djelatnost, najmanje 20 godina radnog iskustva u struci te ispunjene uvjete propisane statutom visokog učilišta.

Članak 98.a

(1) Na temelju međunarodnih ugovora i drugih akata, na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj mogu se zaposliti lektori stranih jezika, kao i lektori hrvatskog jezika i književnosti na stranim visokim učilištima, na osnovi ugovora o radu na određeno vrijeme.

(2) Uvjete za izbor i zasnivanje radnog odnosa lektora hrvatskog jezika na stranim visokim učilištima propisuje pravilnikom ministar nadležan za visoko obrazovanje.

(3) Lektor iz stavka 2. ovoga članka koji je prethodno zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme u sustavu obrazovanja i znanosti u Republici Hrvatskoj ima pravo povratka na poslove na kojima je prethodno radio ili na druge poslove za koje ispunjava uvjete u roku od 30 dana od dana prestanka ugovora o radu lektora hrvatskog jezika na stranom visokom učilištu.

(4) Uvjete za izbor i zasnivanje radnog odnosa lektora stranih jezika na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj propisuje visoko učilište svojim statutom.

Suradničko zvanje i odgovarajuće radno mjesto na veleučilištu i visokoj školi

Članak 99.

(1) Suradničko zvanje na veleučilištu i visokoj školi je asistent.

(2) Uvjete za izbor u suradničko zvanje asistenta i na odgovarajuće radno mjesto propisuju

veleučilište i visoka škola svojim statutom.
Stručna zvanja i odgovarajuća radna mjesta na visokim učilištima

Članak 100.

U stručna zvanja i na odgovarajuća radna mjesta na visokim učilištima mogu se izabrati osobe radi provođenja znanstvenih i stručnih projekata sukladno članku 44. ovoga Zakona, pod uvjetima i u postupku predviđenom statutom visokog učilišta, osim u slučaju zapošljavanja osoba koje rade na projektu ograničena trajanja, kada uvjete za izbor propisuje institucija koja financira projekt. Postupak izbora u nastavna i stručna zvanja te na odgovarajuća radna mjesta na visokim učilištima.

Članak 101.

- (1) Postupak izbora u nastavna i stručna zvanja te odgovarajuća radna mjesta provodi visoko učilište sukladno statutu, na temelju javnog natječaja koji se objavljuje u »Narodnim novinama«, dnevnom tisku, na internetskoj stranici visokog učilišta te na službenom internetskom portalu za radna mjesta Europskoga istraživačkog prostora. Natječaj mora biti otvoren najmanje 30 dana.
 - (2) Natječaj koji se raspisuje za izbor u isto ili više nastavno, odnosno stručno zvanje i radno mjesto zbog isteka roka na koji je zaposlenik izabran u prethodnom natječaju raspisuje se najkasnije tri mjeseca prije isteka roka. Posebnom odlukom stručnog vijeća visokog učilišta, i uz suglasnost zaposlenika, natječaj može biti raspisan i ranije od godine dana prije isteka roka na koji je zaposlenik izabran, ali ne prije nego što isteknu tri godine od prethodnog izbora. Natječaj za ponovni izbor u zvanje i odgovarajuće radno mjesto profesora visoke škole (trajno zvanje) raspisuje se najranije šest mjeseci prije isteka roka od pet godina od prvog izbora.
 - (3) Stručno vijeće visokog učilišta najkasnije 90 dana od zaključenja natječaja izabire u nastavno ili stručno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto onog pristupnika koji u najvećoj mjeri udovoljava uvjetima natječaja i uvjetima Rektorskog zbora i uvjetima iz članka 98. ovoga Zakona. Svi pristupnici obavješćuju se o rezultatima natječaja u roku 15 dana od dana njegova dovršetka.
 - (4) Ako je u natječajnom postupku izabrana druga osoba, zaposleniku koji je do tada radio na tom radnom mjestu ponudit će se drugo radno mjesto, ili će mu se u nedostatku istoga otkazati ugovor o radu.
 - (5) Ako na natječaj iz stavka 1. ovoga članka zaposlenik ne podnese prijavu ili ne bude izabran zbog neispunjavanja uvjeta za ponovni izbor, pokrenut će se postupak redovitog osobno uvjetovanog otkaza ugovora o radu, bez obveze ponude drugoga radnog mjesta.
- Ugovor o radu za znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna i stručna radna mjesta

Članak 102.

- (1) S osobama izabranim na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna i stručna radna mjesta sklapa se ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s obvezom provođenja reizbora ili izbora na više radno mjesto.
- (2) Reizbor osobe na znanstveno-nastavnim, umjetničko-nastavnim, nastavnim i stručnim radnim mjestima, osim redovitih profesora u trajnom zvanju, vrši se na način da stručno povjerenstvo visokog učilišta podnosi stručnom vijeću visokog učilišta u kojem je pristupnik zaposlen izvješće o radu zaposlenika svakih pet godina sukladno općim aktima visokog učilišta. Stručno povjerenstvo se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem zvanju i odgovarajućem radnom mjestu s obzirom na ono za koje se traži reizbor. Barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik visokog učilišta u kojem je zaposlen pristupnik.
- (3) Oblik izvješća te minimalne uvjete radnih obveza o kojima se podnosi izvješće iz stavka 2. ovoga članka za znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, nastavno i stručno radno mjesto propisuje Nacionalno vijeće. Visoko učilište općim aktom propisuje postupak odlučivanja o prihvaćanju izvješća, a može propisati i dodatne uvjete o kojima se podnosi izvješće iz stavka 2. ovoga članka.
- (4) Ako stručno vijeće visokog učilišta ne prihvati izvješće o radu, odnosno prihvati negativno izvješće o radu, u skladu sa stavkom 3. ovoga članka, nakon dvije godine od dana donošenja navedene odluke, ponavlja se postupak reizbora u skladu sa stavicima 2. i 3. ovoga članka.
- (5) Ako stručno vijeće visokog učilišta ne prihvati izvješće zaposlenika iz stavka 4. ovoga članka, čelnik visokog učilišta pokreće postupak redovitog otkaza ugovora o radu (otkaz uvjetovan skrivljenim ponašanjem radnika) u skladu s općim propisima o radu i općim aktom visokog učilišta.
- (6) Obveza podnošenja izvješća iz ovog članka prestaje nakon što zaposlenik bude izabran na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom zvanju.

(7) Zaposleniku na znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom, nastavnom i stručnom radnom mjestu na visokom učilištu istekom akademske godine u kojoj je navršio 65 godina prestaje ugovor o radu radi odlaska u mirovinu.

(8) Iznimno od odredbe stavka 7. ovoga članka, kada na sveučilištu odnosno fakultetu postoji potreba za nastavkom rada zaposlenika na znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom radnom mjestu, odnosno kada na veleučilištu i visokoj školi postoji potreba za nastavkom rada zaposlenika na nastavnom radnom mjestu, sveučilište, fakultet, veleučilište, odnosno visoka škola može sa zaposlenikom koji udovoljava kriterijima izvrsnosti zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme od dvije godine s mogućnošću produljenja u dvogodišnjim mandatima. Kriterije izvrsnosti za odabir zaposlenika za zaključenje ugovora o radu nakon 65. godine donosi Nacionalno vijeće, a sveučilište, veleučilište ili visoka škola općim aktom može propisati i dodatne kriterije izvrsnosti.

(9) Na temelju izvješća stručnog povjerenstva ovlaštene znanstvene organizacije iz članka 34. ovoga Zakona, a koje se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju u odnosu na pristupnika, pri čemu barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik, odgovarajući matični odbor donosi odluku o ispunjenju kriterija znanstvene izvrsnosti iz stavka 8. ovoga članka. Za kandidata na znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom radnom mjestu na sveučilištu, odnosno fakultetu, odnosno za kandidata na nastavnom radnom mjestu na veleučilištu i visokoj školi, stručno povjerenstvo sveučilišta, fakulteta, veleučilišta, odnosno visoke škole podnosi izvješće o ispunjenju kriterija nastavne izvrsnosti koje potvrđuje povjerenstvo koje imenuje Nacionalno vijeće.

(10) Kada su sredstva za plaću zaposlenika iz stavka 8. ovoga članka osigurana iz namjenskih sredstava znanstvenih ili stručnih projekata ili iz vlastitih sredstava, visoko učilište može zaposleniku produljiti radni odnos i izvan ograničenja iz stavka 8. ovoga članka. Pri tome će se posebno cijeniti njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika.

(11) Nastavnik stariji od 65 godina kojem je prestao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu, može se na određeno vrijeme zaposliti na drugom visokom učilištu pod uvjetima iz stavaka 8., 9. ili 10. ovoga članka, ako se na raspisani natječaj na tom visokom učilištu nije javio odgovarajući pristupnik.

Prava i obveze nastavnika i suradnika

Članak 103.

(1) Nastavnici i suradnici dužni su uredno izvršavati nastavne i druge obveze sukladno općim aktima visokog učilišta te ispunjavati obveze u odnosu na znanstveni, umjetnički i stručni rad koji obavljaju na visokom učilištu. Posebnu pozornost dužni su posvetiti radu sa studentima, poticanju njihova samostalnog rada i kreativnosti te uključivanju u stručni, znanstveni i umjetnički rad.

(2) Ugovori nastavnika i suradnika s drugim pravnim osobama izvan matične ustanove zaposlenja mogu se zabraniti, ograničiti ili uvjetovati ako se radi o ugovorima koji bi negativno utjecali na rad visokog učilišta ili ako je riječ o ugovoru s organizacijom koja svojom djelatnošću konkurrira visokom učilištu s kojim nastavnik ili suradnik ima ugovor o radu.

(3) Nastavnik ili znanstvenik može, uz uvjete propisane općim aktom visokog učilišta, koristiti plaćenu slobodnu studijsku godinu (sabbatical) radi znanstvenog, umjetničkog ili stručnog rada. Visoko učilište je dužno u tom razdoblju organizirati kontinuirano obavljanje nastave te ispunjavanje drugih obveza umjesto odsutnog nastavnika.

(4) Odlukom nadležnog tijela visokog učilišta nastavniku se mogu odobriti kraća ili dulja izbjavanja zbog znanstvenog, umjetničkog i stručnog usavršavanja ili kojega drugoga opravdanog razloga. U vrijeme takve odsutnosti nastavniku mogu mirovati prava i obveze iz ugovora o radu ili se mogu izvršavati djelomično, sukladno odluci nadležnog tijela i/ili ugovora koji se zaključuje između nastavnika i visokog učilišta. Pri tome se mora osigurati uredno odvijanje nastave ili odgovarajuća zamjena za nastavnika.

(5) Nastavnik ili znanstvenik tijekom obavljanja javne dužnosti na koju je imenovan ili izabran (npr. nastavnik ili znanstvenik izabran u Hrvatski sabor, dužnosnik kojeg je na dužnost imenovao Sabor, predsjednik Republike, Vlada ili Ustavni sud, župan, podžupan, gradonačelnik i zamjenik gradonačelnika Grada Zagreba), odnosno radi čijeg je obavljanja sklopio odgovarajući ugovor, može obavljati nastavu i baviti se znanstvenim radom na visokom učilištu ili u drugoj znanstvenoj organizaciji tako da s visokim učilištem ili drugom znanstvenom organizacijom zaključi odgovarajući ugovor. Nastavnik ili znanstvenik koji obnaša javnu dužnost ima se pravo, sukladno ugovoru s visokim učilištem ili drugom znanstvenom organizacijom, vratiti na radno mjesto na kojem je radio

prije odlaska na javnu dužnost ili drugo odgovarajuće radno mjesto.

(6) Odredbe ovoga članka primjenjuju se na odgovarajući način i na znanstvenike u javnim znanstvenim organizacijama. Kolektivnim ugovorom prava iz ovoga članka mogu se predvidjeti i za znanstvenike u privatnim znanstvenim organizacijama.

Stegovna odgovornost

Članak 104.

(1) Nastavnici i suradnici stegovno odgovaraju za povrede svojih radnih i drugih obveza iz rada i u vezi s njim, kao i zbog grubog narušavanja ugleda visokog učilišta, sukladno statutu.

(2) Stegovno se može odgovarati samo za djelo koje je u vrijeme počinjenja općim aktom visokog učilišta bilo predviđeno kao stegovno djelo i za koje je bila predviđena određena stegovna mjera.

5. REKTORSKI ZBOR I VIJEĆE VELEUČILIŠTA I VISOKIH ŠKOLA

Rektorski zbor

Članak 105.

(1) Rektorski zbor čine svi rektori javnih sveučilišta u Republici Hrvatskoj. U radu Rektorskog zbora sudjeluje, bez prava odlučivanja, predstavnik Vijeća veleučilišta i visokih škola te predstavnik privatnih sveučilišta.

(2) Rektorski zbor odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj sveučilišta u Republici Hrvatskoj.

(3) Rektorski zbor donosi poslovnik kojim uređuje svoj rad i način odlučivanja.

(4) Rektorski zbor:

1. propisuje nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja odnosno radna mjesta,
2. predlaže članove područnih znanstvenih i umjetničkih vijeća i matičnih odbora,
3. predlaže članove Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
4. razmatra problematiku rada i razvoja sveučilišta i o tome donosi preporuke i mišljenja, te
5. obavlja druge poslove predviđene ovim Zakonom i poslove koje mu povjere sveučilišta.

Vijeće veleučilišta i visokih škola

Članak 106.

(1) Vijeće veleučilišta i visokih škola čine dekani svih veleučilišta i visokih škola u Republici Hrvatskoj. U radu Vijeća, bez prava odlučivanja, sudjeluje i predstavnik Rektorskog zbora.

(2) Vijeće veleučilišta i visokih škola odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj veleučilišta i visokih škola.

(3) Vijeće veleučilišta i visokih škola donosi poslovnik o svom radu.

(4) Vijeće veleučilišta i visokih škola:

1. propisuje nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora na nastavna zvanja, odnosno radna mjesta,
2. predlaže članove iz veleučilišnih i visokoškolskih redova u Savjet za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
3. razmatra problematiku rada i razvoja veleučilišta i visokih škola i o tome donosi preporuke i mišljenja, te
4. obavlja druge poslove predviđene ovim Zakonom i poslove koje mu povjere visoka učilišta.

V. FINANCIRANJE ZNANSTVENE DJELATNOSTI I VISOKOG OBRAZOVANJA

Izvori financiranja

Članak 107.

(1) Visoka učilišta, instituti i druge znanstvene organizacije financiraju se iz:

1. sredstava osnivača,
2. državnog proračuna Republike Hrvatske,
3. proračuna županija, gradova i općina,

4. školarina,
 5. prihoda od znanstvenih, istraživačkih, umjetničkih i stručnih projekata, znanstvenih i stručnih elaborata i ekspertiza,
 6. zaklada, donacija i pomoći,
 7. prihoda od nakladničke djelatnosti,
 8. prihoda ostvarenih na tržištu,
 9. prihoda od imovine, udjela u trgovačkim društvima, prihoda ostvarenih od pravnih osoba iz članka 66. ovoga Zakona, kao i prihoda od ulaganja fizičkih i pravnih osoba,
 10. ostalih izvora.
- (2) Sveučilišta, veleučilišta, visoke škole i javni znanstveni instituti mogu se financirati samo iz onih izvora koji ne utječu na njihovu neovisnost i dostojanstvo. Vlastiti prihodi mogu se ostvarivati samo djelatnostima koje ne štete ostvarenju osnovnih zadaća sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta.

Prijedlog proračunskih sredstava i njihova raspodjela

Članak 108.

- (1) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj utvrđuju kriterije za raspodjelu proračunskih sredstava za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje na temelju prijedloga Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja.
- (2) Uvažavajući kriterije ministar izrađuje prijedlog proračuna za financiranje znanosti i visokog obrazovanja na temelju prikupljenih prijedloga proračuna znanstvenih organizacija, sveučilišta, veleučilišta i visokih škola, sukladno propisima kojima se planiraju i izvršavaju proračunska sredstva iz državnog proračuna. Prijedlog obuhvaća ukupne iznose za pojedina sveučilišta, veleučilišta, visoke škole, znanstvene institute i druge znanstvene organizacije te iznose za financiranje znanstvenih projekata, kolaborativnih znanstvenih programa, umjetničkog istraživanja i s njima povezanih skupova, suradničkih radnih mjesta i nabavku znanstvene opreme te iznose troškova rada Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Agencije i drugih tijela.
- (3) Sredstva za razvoj sustava znanosti i visokog obrazovanja znanstvene, umjetničke i istraživačke projekte i programe, znanstvenu, umjetničku i istraživačku infrastrukturu i opremu, znanstveno izdavaštvo, znanstvene konferencije te znanstvene i znanstveno stručne udruge raspoređuje ministar na temelju javnog poziva i mišljenja odgovarajućih povjerenstva koja imenuje ministar. Sredstva se raspoređuju vodeći računa o raspodjeli sredstava koja su za istu namjenu predviđena u razdjelima drugih tijela državne uprave te tijela lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave.
- (4) Minimalne plaće sudionika u znanosti i visokom obrazovanju utvrđuju se kolektivnim ugovorom u skladu sa zakonom.

Financiranje visokih učilišta

Članak 109.

- (1) Javna sveučilišta, veleučilišta i visoke škole financiraju se iz državnog proračuna uzimajući u obzir utvrđene kapacitete pojedinoga visokog učilišta, cijenu pojedinih studija te ocjenu o njihovoj kvaliteti na temelju vrednovanja iz članka 16. ovoga Zakona.
- (2) Iz državnog proračuna mogu se financirati i privatna visoka učilišta, na temelju prethodno sklopljenog ugovora, pod uvjetom da:
 - a) obavljaju djelatnost u kojoj društvene potrebe nadilaze raspoložive mogućnosti javnih visokih učilišta ili je njihova djelatnost od posebnoga državnog interesa,
 - b) ispunjavaju uvjete propisane Zakonom,
 - c) udovoljavaju kriterijima i prioritetima koje utvrđuje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, uzimajući u obzir raspoloživa sredstva i kvalitetu tih učilišta.
- (3) Sredstva iz državnog proračuna namijenjena sveučilištima, veleučilištima i visokim školama doznaju se korisnicima u ukupnom iznosu, a korisnici ih svojim proračunom raspoređuju za pojedine namjene, sukladno statutu i drugim općim aktima. Proračun sveučilišta donosi senat na prijedlog rektora, a proračun veleučilišta i visoke škole stručno vijeće na prijedlog dekana.
- (4) Sastavnice sveučilišta dio vlastitih prihoda iz članka 107. stavka 1. ovoga Zakona izdvajaju u proračun sveučilišta za kapitalna ulaganja i razvojne programe, sukladno općim aktima sveučilišta.
- (5) Javna visoka učilišta raspoložu sredstvima sukladno ovome Zakonu te propisima kojima se regulira izvršavanje državnog proračuna.

(6) Uz suglasnost ugovornih strana dio djelatnosti javnih sveučilišta može se financirati i sukladno posebnim ugovorima sklopljenima između Ministarstva i javnih sveučilišta.

Financiranje instituta

Članak 110.

- (1) Proračun javnog znanstvenog instituta predlaže ravnatelj temeljem rasprave znanstvenog vijeća. Odluku o proračunu donosi upravno vijeće na temelju prethodne suglasnosti ministra.
- (2) Djelatnost javnih znanstvenih instituta financira se sredstvima državnog proračuna Republike Hrvatske.
- (3) Uz suglasnost ugovornih strana dio djelatnosti instituta može se financirati i sukladno posebnim ugovorima sklopljenima između Ministarstva i instituta.

Financiranje znanstvenih projekata, suradničkih radnih mjesta i znanstvene opreme

Članak 111.

- (1) Ministarstvo uz prethodno mišljenje Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj raspisuje natječaje za financiranje znanstvenih projekata, suradničkih radnih mjesta znanstvenih novaka, te znanstvene infrastrukture i opreme iz sredstava državnog proračuna. Natječaji su otvoreni za prijave do njihovih opoziva (otvoreni natječaj), a odluke o financiranju donosit će se periodično, najmanje jednom godišnje, a najmanje četiri puta godišnje za znanstvene novake, u skladu s raspoloživim sredstvima.
- (2) Na natječaj za znanstvene projekte mogu se prijaviti znanstvene organizacije, znanstveni centri izvrsnosti, znanstvenici i skupine znanstvenika. Na natječaj za suradnička radna mjesta i na natječaj za nabavku znanstvene infrastrukture i opreme prijavu mogu podnijeti znanstvene organizacije.
- (3) Odluku o financiranju projekata, suradničkih radnih mjesta i nabave znanstvene opreme donosi ministar. Vrednovanje se temelji na anonimnoj prosudbi nezavisnih stručnjaka iz zemlje i inozemstva čiju listu po pojedinim znanstvenim područjima utvrđuje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.
- (4) O dodjeli sredstava iz državnog proračuna za nabavu kapitalne i srednje znanstvene opreme znanstvena organizacija zaključuje ugovor s Ministarstvom u kojemu se utvrđuje način korištenja opreme od strane drugih znanstvenih organizacija i znanstvenika čiji se rad financira ili sufinancira iz državnog proračuna. Ministarstvo vodi upisnik znanstvene opreme nabavljene dijelom ili u cijelosti iz sredstava proračuna.

Napomena: sukladno odredbama članka 11. Zakona o izmjenama i dopunama zakona o nacionalnoj zakladi za znanost, visoko školstvo i tehnološki razvoj Republike Hrvatske (Nar. nov., broj 145/09), danom stupanja na snagu toga Zakona prestaje važiti članak 111. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Nar. nov., broj 123/03, 105/04, 174/04, 2/07-Odluka USRH i 46/07).

Mjere poticanja istraživanja i razvoja

Članak 111.a

- (1) Ukupni iznos državnih potpora koje korisnik državne potpore može ostvariti, po svim osnovama, a koje se dodjeljuju na temelju ovoga Zakona i drugih propisa, za temeljna istraživanja mogu biti do 100% iznosa opravdanih troškova projekta, za primijenjena istraživanja do 50% iznosa opravdanih troškova projekta, a za razvojna istraživanja do 25% iznosa opravdanih troškova projekta.
- (2) Iznos državne potpore za primijenjena i razvojna istraživanja iz stavka 1. ovoga članka može se povećati za 20% iznosa opravdanih troškova projekta za male poduzetnike, a za 10% opravdanih troškova projekta za srednje poduzetnike.
- (3) Iznos državne potpore za studije o tehničkoj izvedivosti za provedbu primijenjenog istraživanja može se dodijeliti u ukupnom iznosu do 75% opravdanih troškova studije za male i srednje poduzetnike, a do 65% opravdanih troškova studije za velike poduzetnike.
- (4) Iznos državne potpore za studije o tehničkoj izvedivosti za provedbu razvojnog istraživanja može se dodijeliti u ukupnom iznosu do 50% opravdanih troškova studije za male i srednje poduzetnike, a do 40% opravdanih troškova studije za velike poduzetnike.

Članak 111.b

- (1) Znanstvenim istraživanjem se, u smislu ovoga Zakona, smatra izvorno i planirano ispitivanje poduzeto za stjecanje novih znanstvenih i tehničkih spoznaja i razumijevanja, a uključuje temeljno i primijenjeno istraživanje.
- (2) Temeljnim istraživanjem, u smislu ovoga Zakona, podrazumijevaju se poslovi namijenjeni širenju znanstvenih i tehničkih znanja koja nisu povezana s industrijskim i komercijalnim ciljevima.
- (3) Primijenjenim istraživanjem, u smislu ovoga Zakona, podrazumijevaju se planirana istraživanja ili kritička ispitivanja sa ciljem stjecanja novih znanja koja se mogu koristiti za razvoj novih proizvoda, proizvodnih postupaka ili usluga, ili za značajna poboljšanja već postojećih proizvoda, proizvodnih postupaka ili usluga.
- (4) Razvojnim istraživanjem, u smislu ovoga Zakona, smatraju se poslovi razvojnog istraživanja namijenjeni pretvaranju rezultata primijenjenih istraživanja u planove, nacрте ili modele za nove, izmijenjene ili poboljšane proizvode, proizvodne postupke ili usluge, bilo da su namijenjeni prodaji ili uporabi, uključujući i izradu prvih prototipova koji nisu komercijalno upotrebljivi. Razvojno istraživanje može, osim toga, uključivati konceptualno planiranje i modeliranje alternativnih proizvoda, proizvodnih postupaka ili usluga te prve demonstracijske ili pilot projekte, pod uvjetom da se ti projekti ne mogu preraditi ili koristiti za industrijsku primjenu ili komercijalno iskorištavati. Razvojno istraživanje ne obuhvaća rutinske ili redovite izmjene na proizvodima, proizvodnim linijama, proizvodnim postupcima, postojećim uslugama i drugim tekućim poslovima, čak i ako rečene izmjene predstavljaju poboljšanja.

Članak 111.c

- (1) Državnu potporu obveznici poreza na dobit, sukladno Zakonu o porezu na dobit (u daljnjem tekstu: porezni obveznici), ostvaruju putem dodatnog umanjenja porezne osnovice za opravdane troškove projekta znanstvenih i razvojnih istraživanja (u daljnjem tekstu: istraživanja) u sljedećim ukupnim iznosima:
 - 150% opravdanih troškova projekta za temeljna istraživanja,
 - 125% opravdanih troškova projekta za primijenjena istraživanja,
 - 100% opravdanih troškova projekta za razvojna istraživanja.
- (2) Iznos umanjenja poreza na dobit iz stavka 1. ovoga članka, odobrava se najviše do iznosa propisanih člankom 111.a ovoga Zakona.
- (3) Porezni obveznici koji koriste umanjenja porezne osnovice sukladno stavku 1. ovoga članka obvezni su osigurati podatke te uredne i vjerodostojne isprave na temelju kojih su podaci o troškovima iskazani sukladno propisima koji uređuju oporezivanje.

Članak 111.d

- (1) Opravdanim troškovima istraživanja, u smislu ovoga Zakona, smatraju se:
 1. plaće zaposlenika i naknade osobama koje izravno sudjeluju u istraživanjima,
 2. materijalni troškovi za istraživanja, a to su: utrošene sirovine i materijal uključujući ambalažu i sitni inventar, utrošena energija, rezervni dijelovi korišteni ili potrošeni tijekom istraživanja; utrošeni materijal i dijelovi za tekuće i investicijsko održavanje objekata i opreme koji se koriste neposredno za istraživanja,
 3. troškovi usluga korištenih tijekom istraživanja, kao što su intelektualne usluge vezane uz istraživanja te sve druge usluge koje su uvjet za ostvarivanje istraživanja,
 4. troškovi amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme u dijelu u kojem se ta sredstva koriste za istraživanja kod onih poreznih obveznika koji sami obavljaju istraživanja, a rashodi amortizacije utvrđuju se na način propisan člankom 12. Zakona o porezu na dobit,
 5. troškovi amortizacije nabavljenih patenata i licencija koji se koriste za konkretno istraživanje, a rashodi amortizacije utvrđuju se na način propisan člankom 12. Zakona o porezu na dobit,
 6. opći troškovi, pod kojima se razumijevaju samo oni troškovi koji su nužni za istraživanja i koji se mogu rasporediti na razumnoj i dosljednoj osnovi na tu djelatnost, kao što su premije osiguranja procesa, odgovornosti i opreme za istraživanja te najamnine i članarine stručnih udruga za istraživanja.
- (2) Procjenu vjerodostojnosti opravdanih troškova, prema potrebi, obavlja ministarstvo nadležno za poslove znanosti.

Članak 111.e

Postupak utvrđivanja ispunjenosti uvjeta za ostvarivanje prava iz članka 111c. ovoga Zakona te druga pitanja vezana uz ostvarivanje prava na državne potpore pravilnikom propisuje ministar nadležan za znanost uz prethodno mišljenje ministra nadležnog za financije.

Članak 111.f

Vlada Republike Hrvatske, po potrebi, donosi program poticanja istraživanja i razvoja, sukladan posebnim propisima.

Program iz stavka 1. ovoga članka Vladi Republike Hrvatske predlaže ministar nadležan za znanost uz suglasnost ministra nadležnog za financije.

VI. ETIKA U ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

Odbor za etiku, etički kodeks i etička povjerenstva

Članak 112.

(1) Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade, imenuje Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: Odbor) koji ima 9 članova, od kojih su šest iz redova istaknutih znanstvenika i sveučilišnih profesora, a tri su osobe primjerenog ugleda u javnosti. Mandat članova Odbora je četiri godine. Članove Odbora predlažu Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Rektorski zbor, Vijeće veleučilišta i visokih škola, znanstvene organizacije, sveučilišta, ministar te druge organizacije i osobe sukladno oglasu kojim se poziva na predlaganje članova Odbora.

(2) Članovi Odbora ne mogu biti rektori, prorektori, dekani, prodekani, ravnatelji te članovi Nacionalnog vijeća, predsjednik, potpredsjednici, glavni tajnik i voditelji zavoda HAZU.

(3) Odbor ima predsjednika i zamjenika predsjednika, koje članovi Odbora biraju između sebe.

(4) Zadaća Odbora je promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti, te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša.

(5) Odbor donosi etički kodeks kojim utvrđuje etička načela u visokom obrazovanju, znanstvenom radu, objavljivanju rezultata, odnosima među znanstvenicima, nastavnicima i drugim sudionicima u znanstvenom i obrazovnom procesu, postupcima i radnjama vezanim za tržišno natjecanje, te odnosu prema javnosti i sredstvima javnog priopćavanja.

(6) Odbor donosi poslovnik o radu.

(7) Odbor radi na sjednicama. Mišljenja i stajališta o etičkoj prihvatljivosti ili neprihvatljivosti u razmatranim slučajevima Odbor donosi u obliku preporuka, prijedloga ili primjedbi, većinom glasova. Članovi odbora mogu izdvojiti mišljenje.

(8) Odbor može angažirati vanjske stručnjake u svojstvu savjetnika za pojedine predmete.

(9) Odbor ima tajnika pravne struke iz redova zaposlenika Agencije za znanost i visoko obrazovanje, koji operativno vodi rad Odbora.

(10) Odbor može predložiti pokretanje postupka oduzimanja znanstvenog zvanja pred odgovarajućim matičnim odborom, a postupak se pokreće i vodi sukladno članku 37. ovoga Zakona.

(11) U slučaju ako visoko učilište ili druga znanstvena organizacija sustavno krši Etički kodeks, Odbor će javno objaviti svoje mišljenje.

(12) Najmanje jednom godišnje Odbor podnosi o svom radu izvješće Hrvatskom saboru.

(13) Sveučilišta, veleučilišta, visoke škole, instituti i druge znanstvene organizacije mogu, sukladno statutu, osnovati svoja etička povjerenstva te donijeti svoje etičke kodekse koji moraju biti usklađeni s etičkim kodeksom Odbora. Na visokim učilištima najmanje jedan član etičkog povjerenstva je student.

VII. NADZOR

Nadzor nad zakonitošću

Članak 113.

(1) Upravni nadzor nad zakonitošću rada i općih akata visokih učilišta i drugih znanstvenih organizacija provodi Ministarstvo.

(2) Nadzor iz stavka 1. ovoga članka provodi se na način koji ne narušava autonomiju sveučilišta i ne ometa redoviti rad visokih učilišta i drugih znanstvenih organizacija.

(3) Na temelju rezultata nadzora Ministarstvo može obustaviti izvršenje nezakonitih odluka i radnji visokih učilišta i znanstvenih organizacija.

VIII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Prekršaji i zaštitne mjere

Članak 113.a

- (1) Novčanom kaznom od 30.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja:
1. obavlja izbor u znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, suradnička ili nastavna zvanja, a da za to nema ovlasti (članak 34. stavak 1., članak 92. stavak 1. i članak 98. stavci 1. i 2.),
 2. izabere u znanstveno, znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko ili nastavno zvanje osobu za koju zna ili mora znati da ne ispunjava uvjete za izbor ili izbor obavi ne poštujući postupak izbora predviđen ovim Zakonom (članci 35., 95. i 98.),
 3. ne otkáže ugovor o radu osobi izabranoj u znanstveno, znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko ili nastavno zvanje i odgovarajuće radno mjesto u slučajevima kada ovaj Zakon predviđa otkazivanje ugovora o radu zbog neispunjavanja uvjeta za reizbor, negativnog izvješća o radu ili ako ne poštuje odredbe ovoga Zakona o odlasku znanstvenika i nastavnika u mirovinu (članak 42. stavak 5., članak 43.a stavak 3., članak 97.a stavak 3., članak 102. stavak 5.),
 4. obavi izbor u znanstveno, znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, suradničko ili nastavno zvanje, odnosno izbor na odgovarajuće radno mjesto bez natječaja ako je ovim Zakonom predviđeno da će se izbor obaviti na temelju natječaja (članak 40. stavak 2., članak 43. stavci 1. i 3., članak 95. stavak 1. i članak 101. stavak 1.),
 5. suprotno članku 50. ovoga Zakona koristi naziv sveučilište, fakultet, umjetnička akademija, odnosno riječ: »akademija« uz naziv područja umjetnosti te veleučilište i visoka škola, ili drugi naziv koji sadrži neki od tih pojmova,
 6. započne obavljanje znanstvene djelatnosti ili djelatnosti visokog obrazovanja bez dopusnice ili tu djelatnost obavlja bez dopusnice kad je ona za obavljanje djelatnosti potrebna prema odredbama zakona koji regulira osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju ili djelatnost obavlja na način koji nije predviđen dopusnicom,
 7. svojim statutom ne predvidi tijela upravljanja ili njihov sastav kako je to predviđeno ovim Zakonom (članci 26., 54., 62. i 68.),
 8. upiše studente na studij ili u višu godinu studija, a da za to nisu ispunjeni uvjeti predviđeni ovim Zakonom i općim aktom visokog učilišta (članci 77. i 86.),
 9. izdaje isprave o studiju suprotno članku 84. ovoga Zakona ili studentu ne izda ispravu o studiju iako su za to ispunjeni, ovim Zakonom i općim aktima visokog učilišta, predviđeni uvjeti,
 10. ne vodi evidencije o studentima (članak 90.).
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka fizička osoba i odgovorna osoba u pravnoj osobi.
- (3) Za prekršaje iz ovoga članka ovlaštenu podnositelj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka je ministar ili osoba koju on ovlasti.
- (4) Osobi koja je počinitelj prekršaja iz stavka 1. i 2. ovoga članka može se izreći zaštitna mjera zabrane obavljanja zvanja, djelatnosti ili dužnosti fizičkoj osobi i odgovornoj osobi u pravnoj osobi, odnosno zaštitna mjera zabrane obavljanja djelatnosti pravnoj osobi, u trajanju od 3 mjeseca do godine dana.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Organizacijske promjene

Članak 114.

- (1) Osnivačka prava nad javnim sveučilištima, veleučilištima, visokim školama i drugim znanstvenim organizacijama obavlja Republika Hrvatska, ako osnivačkim aktom nije drugačije određeno.
- (2) Osnivačka prava nad fakultetima, umjetničkim akademijama i ostalim sastavnicama sveučilišta obavljaju sveučilišta.
- (3) Statut i drugi opći akti visokih učilišta i drugih znanstvenih organizacija uskladit će se s ovim Zakonom do 1. ožujka 2005. Protekom toga roka, visoka učilišta i druge znanstvene organizacije koje nisu provele usklađenje, ne mogu se financirati iz državnog proračuna.

- (4) Visoka učilišta i druge znanstvene organizacije osnovane prema dosadašnjim propisima, danom stupanja na snagu ovoga Zakona nastavljaju s radom prema postojećim općim aktima do usklađenja prema stavku 3. ovoga članka, a najkasnije do 1. ožujka 2005.
- (5) Rektori i prorektori sveučilišta i veleučilišta te dekani i prodekani sveučilišnih sastavnica i visokih škola te ravnatelji javnih znanstvenih instituta izabrani prije stupanja na snagu ovoga Zakona ostaju na istoj dužnosti do isteka mandata na koji su izabrani, s tim da danom usklađenja iz stavka 3. ovoga članka, rektori i prorektori veleučilišta postaju njihovi dekani i prodekani.
- (6) Pravno integriranje sveučilišta započinje danom stupanja na snagu ovoga Zakona, a završit će se najkasnije do 31. prosinca 2007.
- (7) U postupku statusnih promjena visokih učilišta kojima dolazi do njihova spajanja ili razdvajanja pri čemu se imovina prenosi s jednog na drugo visoko učilište ne plaća se porez.
- (8) Sveučilišta i njegova učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu upisivati studente prve godine stručnih studija do zaključno školske godine 2010./2011.
- (9) Visoke učiteljske škole koje su na dan stupanja na snagu Zakona članice sveučilišta nastavljaju s djelovanjem u sastavu sveučilišta do usklađivanja svog ustroja i djelovanja prema ovom Zakonu, odnosno do ustrojavanja studija prema odredbama ovoga Zakona, a najkasnije do početka akademske godine 2010./2011.

Članak 115.

- (1) Prvi saziv Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj imenovat će se najkasnije do 31. prosinca 2004.
- (2) Iznimno od odredaba članka 9. stavka 2., članka 10. stavka 2. i članka 11. stavka 3. ovoga Zakona, prilikom imenovanja prvog saziva Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Hrvatski sabor imenovat će svih dvanaest članova, a ždrijebom će se odlučiti o tome kojih će šest članova imati mandat od dvije, dok će preostalih šest imati mandat od četiri godine.
- (3) Do imenovanja iz stavka 1. ovoga članka Nacionalno vijeće za visoku naobrazbu osnovano prema Zakonu o visokim učilištima i Nacionalno znanstveno vijeće osnovano prema Zakonu o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti nastavljaju s radom i obavljaju poslove iz svoje nadležnosti prema odredbama ovoga Zakona.
- (4) Imenovanjem prvog saziva Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, navedena tijela preuzet će sve poslove iz stavka 3. ovoga članka, a postojeće Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Nacionalno znanstveno vijeće prestat će s radom.
- (5) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj će donijeti pravilnik kojim se utvrđuju znanstvena područja i polja, utvrditi uvjete za izbor u znanstvena zvanja te izabrati područna vijeća i matične odbore, najkasnije do 1. srpnja 2005.
- (6) Vlada Republike Hrvatske Uredbom osniva Agenciju za znanost i visoko obrazovanje najkasnije do 31. prosinca 2004. Agencija će započeti djelovati najkasnije 1. ožujka 2005. Do početka djelovanja Agencije poslove iz njene nadležnosti obavljat će tijela sveučilišta i Ministarstvo.
- (7) Sva ostala tijela predviđena ovim Zakonom ustrojiti će se najkasnije do roka iz stavka 5. ovoga članka. Do tada će tijela izabrana prema dosadašnjim propisima nastaviti svoj rad.

Nova organizacija studija i nastavak studija prema prijašnjim propisima

Članak 116.

- (1) Studiji na visokim učilištima počinju s ustrojavanjem danom stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Studenti upisani na dodiplomski i poslijediplomski magistarski ili doktorski studij prije ustrojavanja preddiplomskih i poslijediplomskih studija sukladno odredbama ovoga Zakona imaju pravo dovršiti studij prema nastavnom programu i uvjetima koji su važili prilikom upisa u prvu godinu studija i steći odgovarajući akademski stupanj prema propisima koji su vrijedili prije stupanja na snagu ovoga Zakona. Studenti kojima je na temelju prijašnjih propisa odobrena tema za izradu doktorskog rada bez doktorskog studija, imaju pravo obrane doktorskog rada i stjecanja doktorata znanosti prema propisima koji su vrijedili do stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (3) Visoko učilište može ograničiti trajanje prava na završetak studija prema stavku 2. ovoga članka na određeni broj godina, ali ne na manji broj godina od onoga koji je studentu ostalo do završetka studija prema programu prema kojemu je započeo studij uvećan za dvije godine.
- (4) Nakon uvođenja studija prema ovom Zakonu studenti iz stavka 1. ovoga članka koji ne dovrše studij prema starom studijskom planu i programu mogu studij nastaviti prema ovome Zakonu i na

njemu utemeljenom nastavnom programu sukladno općem aktu visokog učilišta.

(5) Ministar može tri godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona iznimno dati dopusnicu za novi studij i visokom učilištu koje ne odgovara uvjetu iz članka 51. stavka 4. točke 2., uz uvjet visokom učilištu da ispuni taj uvjet u roku ne duljem od 5 godina.

Zatečena zvanja

Članak 117.

(1) Osobe izabrane u znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, i nastavna zvanja, koje ta zvanja imaju na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, zadržavaju ta zvanja, a znanstvena će im se zvanja upisati u Upisnik znanstvenika, sukladno članku 23. ovoga Zakona.

(2) Reizbori predviđeni ovim Zakonom ili ranijim propisima, provest će se sukladno odredbama ovoga Zakona, a u roku koji predviđa propis prema kojemu je posljednji izbor izvršen.

(3) Iznimno, visoko učilište i druga znanstvena organizacija može produžiti ugovor o radu sukladno članku 102. stavku 7., odnosno članku 42. stavku 6. ovoga Zakona i redovitom profesoru, odnosno znanstvenom savjetniku koji je na dan 1. siječnja 2004. navršio 63 godine života, a nije izabran u trajno zvanje.

Započeti izbori u zvanja i odgovarajuća radna mjesta

Članak 118.

(1) Izbori u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, znanstvena i nastavna zvanja i izbor na odgovarajuća radna mjesta započeti prema odredbama propisa koji su vrijedili prije stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se prema tim propisima, najkasnije do 1. srpnja 2005.

(2) Natječaji za izbor u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, znanstvena i nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta mogu se raspisati prema Zakonu o visokim učilištima i Zakonu o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, najkasnije do 31. prosinca 2004.

(3) Na osobe izabrane prema odredbama stavka 1. i 2. ovoga članka primijenit će se odredbe članka 117. ovoga Zakona.

Odredbe o suradnicima

Članak 119.

(1) S osobama koje su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona zatečene na radnim mjestima znanstvenog novaka, mlađeg asistenta i asistenta, sklopit će se novi ugovor o radu za radno mjesto asistenta, sukladno prvom sklopljenom ugovoru o radu na određeno ili neodređeno vrijeme, najkasnije do 31. prosinca 2004.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, osobe koje su nakon stupanja na snagu ovoga Zakona sklopile ugovor o radu na neodređeno vrijeme, sklapaju novi ugovor o radu sukladno prethodno sklopljenom ugovoru o radu.

(3) Ugovor iz stavka 1. ovoga članka sklopit će se, računajući od dana sklapanja prvog ugovora o radu, do isteka osam godina, na odgovarajućem radnom mjestu asistenta.

(4) Prilikom sklapanja ugovora o radu za radno mjesto poslijedoktoranda, s osobama iz stavka 1. ovoga članka, ukupno trajanje navedenog ugovora, ne smije prijeći jedanaest godina, računajući od dana sklapanja prvog ugovora o radu za radno mjesto znanstvenog novaka, mlađeg asistenta ili asistenta. Ugovor za radno mjesto poslijedoktoranda sklapa se sukladno prethodno sklopljenom ugovoru o radu na određeno ili neodređeno vrijeme.

(5) Osobe koje su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona zatečene na radnom mjestu poslijedoktoranda, zadržavaju postojeći ugovor o radu.

Zatečeni akademski nazivi i stupnjevi

Članak 120.

(1) Sveučilišni i stručni studiji prema propisima koji su vrijedili do dana stupanja na snagu ovoga Zakona izjednačeni su s odgovarajućim sveučilišnim diplomskim odnosno stručnim studijima prema ovome Zakonu, a osobe koje su ih završile imaju ista prava koja imaju osobe koje završe odgovarajući studij prema ovome Zakonu, uključivši i pravo na akademski ili stručni naziv iz članka 72. i 73. ovoga Zakona.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka mogu tražiti od visokog učilišta na kojem su stekli stručni naziv da im u postupku i pod uvjetima predviđenim općim aktom visokog učilišta izda potvrdu o tome da prije stečeni stručni naziv odgovara nekom od akademskih odnosno stručnih naziva iz članaka 71. do 74. ovoga Zakona, te nakon što dobiju takvu potvrdu mogu koristiti akademski odnosno stručni naziv prema ovome Zakonu. U takvim potvrdama ne navode se ECTS bodovi. Ako visoko učilište na kojem je stečen stručni naziv ili njegov pravni sljednik ne postoji, Nacionalno vijeće odredit će visoko učilište koje će odlučiti o zahtjevu. Ako je visoko učilište općim aktom utvrdilo da prije stečeni stručni naziv odgovara nekom od akademskih odnosno stručnih naziva iz članaka 71. do 74. ovoga Zakona, osobe iz stavka 1. ovoga članka novi akademski odnosno stručni naziv mogu koristiti i bez izdavanja potvrde.

(3) Doktorati znanosti stečeni prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovoga Zakona istovrsni su s doktoratima znanosti stečenim prema ovome Zakonu, te osobe koje su ih stekle imaju ista prava kao i osobe koje su doktorat znanosti stekle prema ovome Zakonu.

(4) Osobe koje su prema propisima koji su bili na snazi prije stupanja na snagu ovoga Zakona stekle magisterij znanosti mogu, sukladno općem aktu sveučilišta, steći doktorat znanosti obranom doktorskog rada prema propisima koji su vrijedili na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, najkasnije u roku od osam godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(5) Visoko učilište može, ako je to predviđeno njegovim općim aktom, osobama koje su upisale poslijediplomski znanstveni magistarski studij prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu ovoga Zakona, ali taj studij nisu dovršili, omogućiti na njihov zahtjev da, uz ispunjavanje određenih uvjeta (polaganje ispita, izvršavanje drugih obveza), studij završe izradom doktorske disertacije i time steknu doktorat znanosti.

Donošenje podzakonskih i drugih propisa

Članak 121.

(1) Ministar će, u slučajevima predviđenim ovim Zakonom, donijeti podzakonske propise i ustrojiti potrebne upisnike najkasnije do 31. prosinca 2004.

(2) Ostala tijela ovlaštena na donošenje podzakonskih propisa ili drugih općih akata predviđenih ovim Zakonom, učinit će to najkasnije tri mjeseca od dana svog osnivanja.

Primjena odredbi o financiranju

Članak 122.

(1) Financiranje znanosti i visokog obrazovanja sukladno odredbama ovoga Zakona, započet će 1. siječnja 2006. Do tada financiranje će se obavljati prema propisima koji su vrijedili do stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Znanstveni projekti za koje je zaključen ugovor o financiranju, nastavljaju se financirati prema važećem ugovoru do njegova isteka, osim ako se novim ugovorom, uz suglasnost obiju njegovih stranaka, može utvrditi za projekt povoljniji način financiranja.

Prestanak važenja dosadašnjih propisa

Članak 123.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaju važiti Zakon o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti (»Narodne novine«, br. 59/96.) i Zakon o visokim učilištima (»Narodne novine«, br. 59/96., 14/00. i 26/00., 67/00., 02/99., 94/00. i 129/00.) i na njima utemeljeni propisi, osim onih odredbi tih zakona za koje je ovim Zakonom navedeno da će se primjenjivati do određenog vremena i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Podzakonski propisi doneseni na temelju Zakona o znanstvenoistraživačkoj djelatnosti i Zakona o visokim učilištima primjenjivat će se i nakon prestanka navedenih zakona sve do donošenja odgovarajućih propisa prema ovome Zakonu, osim ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

Stupanje Zakona na snagu

Članak 124.

Ovaj Zakon stupa na snagu 15. dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Petar Klarić, predsjednik Suda, te suci Marijan Hranjski, Mario Kos, Ivan Matija, Ivan Mrkonjić, Jasna Omejec, Željko Potočnjak, Agata Račan, Emilija Rajić, Smiljko Sokol, Nevenka Šernhorst, Vice Vukojević i Milan Vuković, odlučujući o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom, na sjednici održanoj 20. prosinca 2006., donio je

ODLUKU

(„Narodne novine“, broj 2/07)

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom te se ukidaju odredbe članka 114. stavaka 6. i 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04.).

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

1. Prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 114. stavaka 6. i 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04., u daljnjem tekstu: Zakon) podnio je AMAKREB, Učilište za obrazovanje odraslih, Zagreb (u daljnjem tekstu: predlagatelj), kojeg zastupa ravnateljica Jadranka Dujmović Sobotka.
2. Članak 114. Zakona (čije stavke 6. i 8. osporava predlagatelj) glasi:
 - (1) Osnivačka prava nad javnim sveučilištima, veleučilištima, visokim školama i drugim znanstvenim organizacijama obavlja Republika Hrvatska, ako osnivačkim aktom nije drugačije određeno.
 - (2) Osnivačka prava nad fakultetima, umjetničkim akademijama i ostalim sastavnicama sveučilišta obavljaju sveučilišta.
 - (3) Statut i drugi opći akti visokih učilišta i drugih znanstvenih organizacija uskladit će se s ovim Zakonom do 1. ožujka 2005. Protekom toga roka, visoka učilišta i druge znanstvene organizacije koje nisu provele usklađenje, ne mogu se financirati iz državnog proračuna.
 - (4) Visoka učilišta i druge znanstvene organizacije osnovane prema dosadašnjim propisima, danom stupanja na snagu ovoga Zakona nastavljaju s radom prema postojećim općim aktima do usklađenja prema stavku 3. ovoga članka, a najkasnije do 1. ožujka 2005.
 - (5) Rektori i prorektori sveučilišta i veleučilišta te dekani i prodekani sveučilišnih sastavnica i visokih škola te ravnatelji javnih znanstvenih instituta izabrani prije stupanja na snagu ovoga Zakona ostaju na istoj dužnosti do isteka mandata na koji su izabrani, s tim da danom usklađenja iz stavka 3. ovoga članka, rektori i prorektori veleučilišta postaju njihovi dekani i prodekani.
 - (6) Pravno integriranje sveučilišta započinje danom stupanja na snagu ovoga Zakona, a završit će se najkasnije do 31. prosinca 2007.
 - (7) U postupku statusnih promjena visokih učilišta kojima dolazi do njihova spajanja ili razdvajanja pri čemu se imovina prenosi s jednog na drugo visoko učilište ne plaća se porez.
 - (8) Sveučilišta i njegova učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu upisivati studente prve godine stručnih studija do zaključno školske godine 2010./2011.
 - (9) Visoke učiteljske škole koje su na dan stupanja na snagu Zakona članice sveučilišta nastavljaju s djelovanjem u sastavu sveučilišta do usklađivanja svog ustroja i djelovanja prema ovom Zakonu, odnosno do ustrojavanja studija prema odredbama ovoga Zakona, a najkasnije do početka akademske godine 2010./2011.
3. Predlagatelj smatra da su osporene odredbe članka 114. stavaka 6. i 8. Zakona u nesuglasnosti s načelom vladavine prava, jednom od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske utvrđenim člankom 3., načelom razmjernosti zajamčenim člankom 16. stavkom 2., načelom autonomije sveučilišta zajamčenim člankom 67., te načelom slobode znanstvenoga, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva zajamčenim člankom 68. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske. Obrazlažući tvrdnju o nesuglasnosti članka 114. stavka 6. Zakona s člankom 67. Ustava predlagatelj ističe da autonomija sveučilišta obuhvaća pravo sveučilišta da samostalno odlučuje o svom ustroju i djelovanju, u skladu sa zakonom. Predlagatelj smatra da članak 67. stavak 2. Ustava, kojim je propisano da sveučilište samostalno odlučuje o svom ustrojstvu i djelovanju, u skladu sa zakonom,

valja tumačiti na način da sveučilište može, primjereno svojim potrebama, svoju organizaciju postaviti na različite načine (koje predviđaju zakonske norme).

Ističe da je protivno duhu Ustava i cijelog osnovnog teksta Zakona, u prijelaznim i završnim odredbama – osporenom odredbom članka 114. stavka 6. Zakona, s danom 31. prosinca 2007. godine, dokinuti autonomiju sveučilišta u pogledu unutarnje organizacije, kao i autonomiju sastavnica (fakulteta) da samostalno, ali u suglasnosti sa statutom sveučilišta, odlučuju o svom ustroju, te ustroju samog sveučilišta.

Predlagatelj podsjeća na činjenicu da je osporena odredba članka 114. stavka 6. Zakona unesena u osnovni tekst Zakona »amandmanom, na samoj sjednici Hrvatskog sabora na kojoj je Zakon usvajan«, pa je očito »da je prihvaćenim amandmanom u Zakon unesen pravno neodređen i višeznačan pojam 'pravno integriranje sveučilišta'«. Mišljenja je da je zakonodavac navedenom odredbom sveučilištu dokinuo pravo da u svom sastavu ima fakultete i druge sastavnice sa svojstvom pravne osobe, a time i temeljno pravo sveučilišta da autonomno odredi svoj ustroj. Smatra da ta odredba ne ispunjava zahtjeve koje u odnosu na zakone postavlja načelo vladavine prava, te je stoga smatra nesuglasnom s člankom 3. Ustava.

Pored navedenog, predlagatelj navodi da ograničenje prava sveučilišta da samostalno određuje svoj ustroj (koje propisuje članak 114. stavak 6. Zakona) nema ustavnopravno prihvatljiv ratio legis. Prema mišljenju predlagatelja, ne postoji nikakva razumna potreba ili svrha ograničenja prava sveučilišta da određuje svoj ustroj. Predlagatelj smatra da je osporenim odredbom članka 114. stavka 6. Zakona zakonodavac oduzeo legalnu svrhu i legitimni smisao cjelokupnom zakonskom uređenju visokog obrazovanja. Ističe da je osporena prijelazna odredba Zakona u cijelosti derogirala brojne druge odredbe Zakona (članak 5. stavak 3., članak 5. stavak 4. alineja 1., članak 53., članak 59. stavak 3., članak 66. Zakona), koje postaju potpuno bespredmetne. Također ističe da osporenim zakonskom odredbom pravo sveučilišta da određuje svoj ustroj nije nerazmjerno ograničeno već potpuno ukinuto, što predstavlja drastično kršenje članka 16. stavka 2. Ustava.

U odnosu na osporenu odredbu članka 114. stavka 8. Zakona, predlagatelj navodi da zakonodavac i tom odredbom narušava autonomiju sveučilišta, to jest njegovo autonomno pravo da organizira svoj nastavni i znanstveni rad. Obrazlažući navedenu tvrdnju, predlagatelj ističe da pojedina sveučilišta (i fakulteti), kao dio svog ukupnog znanstvenog, stručnog i obrazovnog rada, mogu utvrditi potrebu da razvijaju stručne studije i stručni rad. Zakon im to u člancima 3. stavku 1. i 47. stavku 3. omogućava. Međutim, prijelazna odredba članka 114. stavka 8. Zakona to pravo vremenski ograničava, te nakon školske 2010/11. godine dokida mogućnost sveučilištu da organizira stručni studij. Smatra da je navedena odredba nesuglasna s člancima 67. stavkom 1. i 68. stavkom 1. Ustava. Pored toga, ukazuje i na nesuglasnost osporene odredbe s člankom 16. stavkom 2. Ustava. Ističe da bi jedino racionalno ograničenje prava sveučilišta i njegovih sastavnica da autonomno razvijaju svoj znanstveni i stručni rad i obrazovanje (osnivanjem i provođenjem stručnih studija), bilo u slučaju da sveučilište bez znanstvenog, stručnog ili ekonomskog opravdanja želi organizirati stručni studij. Međutim, prema tvrdnji predlagatelja, Zakon predviđa djelotvorne mehanizme koji mogu osujetiti takvu odluku – bilo utjecajem osnivača, bilo uskratim dopusnice. Stoga potpuna zabrana sveučilištima da nakon školske 2010/11. godine organiziraju stručne studije nije razmjerna potrebama društvene zajednice niti Ustavom zajamčenoj autonomiji sveučilišta.

Slijedom iznijetog, predlaže pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti članka 114. stavaka 6. i 8. Zakona s Ustavom, te ukidanje osporenih odredaba.

4. Na temelju članka 25. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), od Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa zatraženo je očitovanje o prijedlogu. Ministarstvo je Sudu dostavilo očitovanje.

Prijedlog je osnovan.

5. Neposredno mjerodavne za ocjenu suglasnosti osporenih odredaba članka 114. stavaka 6. i 8. Zakona s Ustavom su članci 3. i 67. Ustava, koji glase:

Članak 3.

(...), vladavina prava (...) najviše su vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava.

Članak 67.

Jamči se autonomija sveučilišta.

Sveučilište samostalno odlučuje o svom ustrojstvu i djelovanju, u skladu sa zakonom.

6. Članak 2. stavak 4. alineja 1. Ustava glasi:

Hrvatski sabor ili narod neposredno, samostalno, u skladu s Ustavom i zakonom, odlučuje: (...) – o uređivanju gospodarskih, pravnih i političkih odnosa u Republici Hrvatskoj; (...)

Sukladno tome, Hrvatski sabor ovlašten je samostalno odlučivati o uređivanju gospodarskih, pravnih i političkih odnosa u Republici Hrvatskoj, uključujući i one koji se tiču znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Navedena ustavna ovlast daje mogućnost zakonodavcu mijenjati i dopunjavati već postojeća zakonska uređenja tih odnosa i s njima povezanih prava i obveza adresata zakona, odnosno uređivati ih na različite načine ovisno o različitim okolnostima. Međutim, s ustavnopravnog aspekta bitno je da pri uređivanju tih odnosa zakonodavac uvažava zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav, a osobito one koji proizlaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite određena ustavna dobra i vrednote. U konkretnom slučaju, u odnosu na uređenje odnosa na sveučilištu, Hrvatski sabor dužan je posebno uvažavati zahtjeve koje pred zakonodavca postavlja načelo vladavine prava i jamstvo autonomije sveučilišta.

7. Osporena odredba članka 114. stavka 6. Zakona propisuje da pravno integriranje sveučilišta započinje danom stupanja na snagu Zakona, a završit će se najkasnije do 31. prosinca 2007.

Ustavni sud ocjenjuje da ta odredba nije u suglasnosti s načelom vladavine prava, najvišom vrednotom ustavnog poretka Republike Hrvatske utvrđenom člankom 3. Ustava.

Vladavina prava, kao najviša vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske, sadrži i pitanje o općim obilježjima koje bi zakoni morali imati kako bi s vladavinom prava bili usklađeni. Ustavni sud utvrđuje da je za ocjenu ustavnosti osporene odredbe ovo pitanje od osobite važnosti, zbog toga što se vladavina prava ne smije poistovjećivati samo sa zahtjevom za zakonitošću postupanja tijela državne vlasti. Premda pretpostavlja punu ustavnost i zakonitost u smislu članka 5. Ustava, vladavina prava je više od samog zahtjeva za postupanjem u skladu sa zakonom. Ona uključuje i zahtjeve koji se tiču sadržaja zakona. Stoga vladavina prava sama po sebi ne može biti pravo u istom smislu u kojemu su to zakoni koje donosi zakonodavac. Vladavina prava nije samo vladavina zakona, već vladavina po pravu koja – uz zahtjev za ustavnošću i zakonitošću, kao najvažnijim načelom svakog uređenog pravnog poretka – sadrži i dopunske zahtjeve koji se tiču samih zakonâ i njihova sadržaja.

To je stajalište Ustavni sud izrazio u odluci i rješenju broj: U-I-659/1994 i dr. od 15. ožujka 2000. godine (»Narodne novine«, broj 31/00.), pri čemu je posebno istaknuo sljedeće:

U tom smislu Sud osobito ističe da u pravnom poretku utemeljenom na vladavini prava zakoni moraju biti opći i jednaki za sve, a zakonske posljedice trebaju biti izvjesne za one na koje će se zakon primijeniti. Sud također napominje da zakonske posljedice moraju biti primjerene legitimnim očekivanjima stranaka u svakom konkretnom slučaju u kojem se zakon na njih neposredno primjenjuje.

Razmatrajući prijelaznu odredbu članka 114. stavka 6. Zakona u navedenom svjetlu, razvidno je da ona ne ispunjava zahtjeve koje pred nju postavlja načelo vladavine prava. Ona, naime, sadrži nejasan i neodređen pojam »pravnog integriranja sveučilišta« koji Zakonom nije razrađen.

U osnovnom tekstu Zakona uređeno je nekoliko oblika integracije sveučilišta, i to:

a) funkcionalna integracija sveučilišta:

Članak 53. stavak 2.

(2) Sveučilište integrira funkcije svojih sastavnica, posebno fakulteta, akademija i odjela (dalje: funkcionalna integracija) te putem svojih tijela osigurava njihovo jedinstveno i usklađeno djelovanje u skladu sa strateškim i razvojnim odlukama o akademskim pitanjima i o profiliranju znanstvenih istraživanja te jedinstveno i usklađeno djelovanje u financijskom poslovanju i pravnom prometu, investicijama, razvojnim planovima te u nastupu prema vanjskim partnerima u znanstvenim djelatnostima i visokom obrazovanju. Sveučilište osigurava unutarnju i vanjsku mobilnost studenata i nastavnika, racionalno korištenje ljudskih i materijalnih resursa, razvoj multidisciplinarnih studija te nadzor i stalni rast kvalitete kao i konkurentnosti nastavnoga, znanstvenoga, umjetničkog i stručnog rada. Sveučilište razvija jedinstveni informacijski i knjižnični sustav.

b) upravna integracija sveučilišta:

Članak 54. stavak 3.

(3) Statutom sveučilišta, aktom o osnivanju te općim aktima sastavnica utvrđuje se način upravljanja

koji osigurava integriranost funkcija sveučilišta i ostvarenje interesa i ciljeve radi kojih je sveučilište osnovalo sastavnicu.

c) integracija nastavnog i znanstvenog procesa na sveučilištu:

Članak 59. stavak 3. (druga rečenica)

(3) (...) Statutom sveučilišta može se, radi osiguranja integriranosti nastavnog i znanstvenog procesa na sveučilištu, predvidjeti pravo suspenzivnog veta na pojedine odluke nadležnih tijela sastavnica o tim pitanjima, ali tako da se ne naruše njihove akademske slobode i akademska samouprava.

d) integracija provedbe studijskih programa:

Članak 70. stavak 4.

(4) Određeni studijski programi provode se integrirano kroz prvu i drugu razinu studija. Takvo provođenje studijskog programa odobrava Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.

Za razliku od prethodno navedenih oblika integracije sveučilišta, odredba o »pravnoj integraciji sveučilišta«, sadržana po prvi put u članku 114. stavku 6. Zakona, ne ispunjava zahtjeve koje vladavina prava postavlja pred pravne norme, a koji su navedeni u odluci, broj: U-I-659/1994 i dr. od 15. ožujka 2000. godine.

Ustavni sud napominje da svako sveučilište ima svojstvo pravne osobe s javnim ovlastima. Pravnu osobnost mogu imati, a danas većinom i imaju, i njegova učilišta (fakulteti i umjetničke akademije). Sveučilište u svom sastavu može imati i druge sastavnice (podružnice, ustanove ili pravne osobe), i to odjele i institute, zaklade, fondacije, udruge, studentske centre, zdravstvene ustanove, knjižnice, tehnologijske centre, informatičke, kulturne, sportske, kao i one sastavnice (ustanove ili trgovačka društva) koje služe zadovoljavanju potreba studenata i sveučilišta (članak 54. stavak 2. Zakona). Pravna osobnost sveučilišta i mogućnost stjecanja pravne osobnosti njezinih sastavnica izraz je sveučilišne autonomije, jer autonomija obuhvaća sveučilište odnosno drugo visoko učilište unutar sveučilišnog sustava, ali i svaku pojedinu članicu sveučilišta, to jest svaki pojedini fakultet ili drugu ustrojbenu jedinicu unutar pojedinog sveučilišta. Navedeni sadržaj autonomije sveučilišta u odnosu na krug osoba koje ona obuhvaća Ustavni sud je utvrdio u odluci, broj: U-I-902/1999 od 26. siječnja 2000. godine (»Narodne novine«, broj 14/00., 26/00.-ispr., 67/00.).

Hoće li sveučilišta imati sastavnice u svojstvu pravnih osoba ili ne uređuje se općim aktima sveučilišta, jer je i to izraz njihove Ustavom zajamčene autonomije i njihova ustavnog prava da samostalno odlučuju o svom ustrojstvu i djelovanju, u skladu sa zakonom.

Sukladno tome, Ustavni sud ocjenjuje da nije jasno što bi »pravno integriranje« sveučilišta u smislu članka 114. stavka 6. Zakona trebalo značiti. Također nije jasno na koji način bi se »pravno integriranje sveučilišta« trebalo provesti, koje subjekte bi to integriranje trebalo obuhvatiti, što bi bio sadržaj »pravnog integriranja« koje bi pravne posljedice ono trebalo izazvati.

Budući da odgovori na navedena pitanja nisu jasno određeni u samoj osporenoj odredbi, a nisu razvidni ni iz cjelokupnog teksta Zakona, Ustavni sud ocjenjuje da odredba članka 114. stavka 6. Zakona nije ustavnopravno prihvatljiva. Ona dovodi do narušavanja pravne sigurnosti objektivnog pravnog poretka u području sveučilišnog obrazovanja, pri čemu su njezine pravne posljedice za one na koje bi se ona trebala primijeniti (to jest, za sveučilišta i njihove sastavnice) u cijelosti neizvjesne. Ona dovodi i do narušavanja Ustavom zajamčene autonomije sveučilišta, jer priječi sveučilištu samostalno uređivanje njegova unutarnjeg ustroja u vezi s pravnom osobnošću njegovih sastavnica. Stoga odredba članka 114. stavka 6. Zakona nije u suglasnosti sa zahtjevima koje pred nju postavlja načelo vladavine prava, najviša vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske utvrđena u članku 3. Ustava, ali i jamstvo autonomije sveučilišta propisano u članku 67. Ustava.

8. Prijelaznom odredbom članka 114. stavka 8. Zakona propisano je da sveučilišta i njegova učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu upisivati studente prve godine stručnih studija do zaključno školske godine 2010./2011.

Sukladno navedenom, u ovom ustavnosudskom postupku bilo je potrebno odgovoriti na sljedeće pitanje:

– je li u suglasnosti s ustavnim jamstvom autonomije sveučilišta zakonsko ukidanje prava sveučilišta i njihovih učilišta na organiziranje, izvođenje, odnosno provedbu (i) stručnih studija nakon školske godine 2010./2011.?

Ustavni sud pri tom podsjeća da je u odluci, broj: U-I-902/1999 od 26. siječnja 2000. godine, zauzeo

načelno stajalište da članak 67. Ustava sadrži, između ostaloga, i ustavno utvrđenje da je autonomija nužna za sâmo postojanje sveučilišta, jer sveučilište, kao ustanova koja stvara nove znanstvene spoznaje i uvodi studente u znanosti, može postojati samo u mjeri u kojoj samostalno uređuje svoje ustrojstvo i djelovanje. To je ostvarivo samo u slučaju ako je sveučilište organizacijski i funkcionalno neovisno o drugim tijelima koja imaju vlast ili drugu moć da utječu na uređenje ustrojstva i na djelovanje sveučilišta.

U istoj je odluci Ustavni sud utvrdio da autonomija sveučilišta, zajamčena člankom 67. Ustava, uključuje autonomiju sveučilišta prema izvansveučilišnim institucijama i drugim tijelima koja uređuju ustrojstvo i djelovanje sveučilišta ili mogu utjecati na njihovo uređenje (primjerice, prema tijelima državne vlasti ili drugim javnopravnim i /rjeđe/ privatnopravnim osobama koje se mogu pojaviti kao osnivačji sveučilišta ili pak oni koji ga podupiru). Nadalje, Sud je zauzeo stajalište da autonomija sveučilišta uključuje i autonomiju svakog pojedinog sveučilišta u odnosu prema drugim sveučilištima istoga ili drugog sveučilišnog sustava u zemlji, te autonomiju svakog pojedinog visokog učilišta različitog od sveučilišta (primjerice, fakulteta unutar sveučilišta) u odnosu prema svim drugim istovrsnim visokim učilištima istoga sveučilišnog sustava, uz pridržaj prava na vlastitu akademsku samoupravu prema upravnim tijelima sveučilišta u čijem se sastavu nalazi.

Razmatrajući osporenu odredbu članka 114. stavka 8. Zakona s tog aspekta, Ustavni sud je pošao od osnovnog teksta Zakona koji na više mjesta propisuje ovlast sveučilišta na organiziranje, izvođenje, odnosno provedbu (i) stručnih studija. Neke od mjerodavnih odredaba Zakona glase:

Članak 3. stavak 1.

(1) Zadaće sveučilišta su znanstveno, umjetničko i razvojno istraživanje, posebice ostvarivanje znanstvenih programa od strateškog interesa za Republiku Hrvatsku, umjetničko stvaralaštvo i stručni rad te na njima utemeljeno preddiplomsko, diplomsko i poslijediplomsko obrazovanje. (...)

Članak 4. stavak 5. alineje 1. i 2.

(5) Autonomija sveučilišta na svim sveučilišnim visokim učilištima u Republici Hrvatskoj, sukladno ovom Zakonu, obuhvaća:

- uređenje unutarnjeg ustroja,
- utvrđivanje obrazovnih, znanstvenih, umjetničkih i stručnih programa,

Članak 47. stavak 3.

(3) Sveučilište, fakultet i umjetnička akademija osnivaju se radi obavljanja djelatnosti visokog obrazovanja, znanstvene, stručne i umjetničke djelatnosti te druge djelatnosti u skladu sa zakonom i svojim statutom. U okviru djelatnosti visokog obrazovanja ova visoka učilišta organiziraju i izvode sveučilišne a, u skladu s ovim Zakonom, mogu organizirati i izvoditi i stručne studije.

Članak 53. stavak 1.

(1) Sukladno svojoj zadaći iz članka 3. ovoga Zakona sveučilišta su obrazovne ustanove koje povezivanjem znanstvenog istraživanja, umjetničkog stvaralaštva, studija i nastave razvijaju znanost, struku i umjetnost, (...).

Članak 54. stavak 1. (druga rečenica)

(1) (...) Sveučilište i njegova visoka učilišta (fakulteti i umjetničke akademije) mogu sukladno ovome Zakonu provoditi i stručne studije.

Ocjenjujući suglasnost članka 114. stavka 8. Zakona s ustavnim jamstvom autonomije sveučilišta, Ustavni sud pošao je od činjenice da između sveučilišta i njegovih učilišta s jedne strane i veleučilišta i visokih škola s druge strane postoji ustavna i zakonska razlika, o čemu je izrazio pravno stajalište u odluci, broj: U-I-902/1999 od 26. siječnja 2000.:

(...) sveučilišta i visoka učilišta u sastavu sveučilišta (...) se od ostalih visokih učilišta ustavno razlikuju po tome što se samo na njih odnosi ustavno jamstvo slobode znanstvenog stvaralaštva iz članka 68. stavka 1. Ustava, što za sobom povlači i njihovu zakonsku razliku, jer samo sveučilišta i visoka učilišta u sastavu sveučilišta izvode studije koji pripremaju i za znanstveni rad (...).

Nadalje, u odnosu na ustavnopravni položaj veleučilišta Ustavni sud je u odluci, broj: U-I-1441/2001 od 23. listopada 2003. (»Narodne novine«, broj 177/03.), istaknuo i sljedeće:

Ustavni sud je utvrdio da se ustavno jamstvo autonomije sveučilišta odnosi na zakonom ustanovljena sveučilišta i njihove sastavnice, jer se samo sveučilišta (i njihove sastavnice) bave sveučilišnim ili znanstvenim obrazovanjem kao posebnom vrstom visokog obrazovanja.

S druge strane, veleučilišta se bave stručnim ili vokacijskim obrazovanjem kao vrstom visokog obrazovanja (...).

U odnosu na veleučilište, prema tome, zakonodavac je ovlašten da temeljem članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava slobodno uređuje odnose vezane uz njegovo osnivanje, ustrojavanje, tijela, nadležnost, te prava, obveze i odgovornosti, a da istodobno nije vezan ograničenjima koja proizlaze iz ustavnog jamstva autonomije sveučilišta.

Sukladno navedenom, Ustavni sud ponavlja da je zakonodavac vezan ograničenjima koja proizlaze iz ustavnog jamstva autonomije sveučilišta samo u odnosu na sveučilišta i njihova učilišta, jer samo sveučilišta i njihova učilišta izvode studije koji pripremaju i za znanstveni rad.

To utvrđenje, međutim, nikako ne znači niti pretpostavlja zabranu sveučilištima i njihovim učilištima da uz sveučilišno ili znanstveno obrazovanje organiziraju, izvode, odnosno provode i stručno ili vokacijsko obrazovanje, sve dok zakonodavac razlikuje ta dva oblika visokog obrazovanja.

Iako su materijalni kriteriji njihova razlikovanja ponekad nejasni, za potrebe ovog ustavnosudskog postupka dostatno je utvrditi da sveučilišno ili znanstveno obrazovanje u sebi sadrži (i) stručno obrazovanje, pa svako sveučilište odnosno svako njegovo učilište ispunjava pretpostavke za organiziranje, izvođenje, odnosno provedbu stručnih studija (načelo a maiore ad minus). Nasuprot tome, stručno obrazovanje – onako kako je postavljeno u pravnom poretku Republike Hrvatske – u sebi ne sadrži sveučilišno ili znanstveno obrazovanje, pa nijedno veleučilište odnosno njegovo učilište ne ispunjava pretpostavke za organiziranje, izvođenje, odnosno provedbu znanstvenih studija.

Ustavni sud stoga utvrđuje da zakonom nije dopušteno zabranjivati sveučilištima i njihovim učilištima organiziranje, izvođenje, odnosno provedbu (i) stručnih studija. Zakonom je, međutim, dopušteno te studije slobodno uređivati u pitanjima vezanim uz njihovo osnivanje, ustrojavanje, tijela, nadležnost, te prava, obveze i odgovornosti sveučilišta kao osnivača.

Budući da osporeni članak 114. stavak 8. Zakona propisuje zabranu sveučilištima i njihovim učilištima (fakultetima i umjetničkim akademijama) da od školske godine 2010./2011. organiziraju, izvode, odnosno provode stručne studije, Ustavni sud utvrđuje da je on u nesuglasnosti s člankom 67. stavkom 2. Ustava, jer ograničava samostalnost sveučilišta u odlučivanju o svom ustrojstvu i djelovanju u skladu sa zakonom.

9. Sljedom navedenog, na temelju članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona, odlučeno je kao u točki I. izreke.

Objava odluke (točka II. izreke) temelji se na članku 29. stavku 1. Ustavnog zakona.

Broj: U-I-1707/2006

Zagreb, 20. prosinca 2006.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik
dr. sc. Petar Klarić, v. r.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Jasna Omejec, predsjednica Suda, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Snježana Bagić, Slavica Banić, Mario Jelušić, Davor Krapac, Ivan Matija, Antun Palarić, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, rješavajući o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.), na sjednici održanoj 18. srpnja 2014. donio je

ODLUKU

(„Narodne novine“, broj 101/14)

I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom te se u odnosu na redovite profesore na visokim učilištima, profesore visokih škola te znanstvene savjetnike u znanstvenim organizacijama

koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju ukidaju:

- članak 42. stavci 8., 9., 10. i 11. i članak 102. stavci 8., 9., 10. i 11. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13. i 139/13.);
- članak 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 139/13.).

II. Na redovite profesore na visokim učilištima i profesore visokih škola te na znanstvene savjetnike u znanstvenim organizacijama koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju odgovarajuće se primjenjuju odredbe Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09. i 63/11.) kako je to određeno u točkama 17.1. i 17.2. obrazloženja ove odluke.

III. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

i

RJEŠENJE

I. Ne prihvaća se prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom odredaba Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13. i 139/13.) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 139/13.) iz točke I. izreke odluke u odnosu na zaposlenike na znanstveno-nastavnim i/ili umjetničko-nastavnim radnim mjestima na sveučilištima i fakultetima, odnosno zaposlenike na nastavnim radnim mjestima na veleučilištima i visokim školama te znanstvenike u znanstvenim organizacijama koji na dan 30. srpnja 2013. nisu bili u statusu redovitih profesora u trajnom zvanju na visokim učilištima, profesora u trajnom zvanju na visokim školama te znanstvenih savjetnika u trajnom zvanju u znanstvenim organizacijama.

II. U odnosu na članak 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 139/13.), Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj dužno je postupiti u skladu sa stajalištem izraženim u točki 25. obrazloženja ove odluke.

III. Ovo rješenje objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Hrvoje-Nikola Cvetković, odvjetnik iz Zagreba (u daljnjem tekstu: predlagatelj) podnio je prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom:

- članka 67. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 94 od 22. srpnja 2013.), i
- članaka 10. i 11. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 139 od 20. studenoga 2013.).

1.1. Predlagatelj je također predložio ukidanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 94 od 22. srpnja 2013.) u cijelosti, navodeći da postupak donošenja tog zakona nije bio u suglasnosti s člancima 1. i 3. Ustava, a da su učinci koje je on u svojoj primjeni proizveo nesuglasni s Ustavom i »nanose štetne i teško popravljive posljedice po sustav znanosti i visokog obrazovanja«.

2. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju donio je četvrti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 17. srpnja 2003. Objavljen je u »Narodnim novinama« broj 123 od 31. srpnja 2003., a stupio je na snagu 1. kolovoza 2003. (u daljnjem tekstu: ZoZDiVO/03).

ZoZDiVO/03 do danas je mijenjan i dopunjavao više puta:

- Uredbom o izmjeni Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenom u »Narodnim novinama« broj 198 od 19. prosinca 2003., koju je donijela Vlada Republike Hrvatske na sjednici 18. prosinca 2003.;
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 105 od 28. srpnja 2004., koji je donio peti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 16. srpnja 2004.;
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju,

objavljenim u »Narodnim novinama« broj 174 od 10. prosinca 2004., koji je donio peti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 30. studenoga 2004.;

– Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 46 od 7. svibnja 2007., koji je donio peti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 20. travnja 2007. (u daljnjem tekstu: ZID ZoZDiVO/07);

– Zakonom o dopuni Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 63 od 8. lipnja 2011., koji je donio šesti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 27. svibnja 2011.;

– Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 94 od 22. srpnja 2013., koji je donio sedmi saziv Hrvatskog sabora na sjednici 15. srpnja 2013. (u daljnjem tekstu: ZID ZoZDiVO/13-I) i

– Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 139 od 20. studenoga 2013., koji je donio sedmi saziv Hrvatskog sabora na sjednici 8. studenoga 2013. (u daljnjem tekstu: ZID ZoZDiVO/13-II).

Ustavni sud Republike Hrvatske je u odluci broj: U-I-1707/2006 od 20. prosinca 2006. (»Narodne novine« broj 2 od 4. siječnja 2007.) pokrenuo postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i ukinuo članak 114. stavke 6. i 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04.).

2.1. Kad u ovoj odluci i rješenju upućuje na tekst Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji je danas na snazi (»Narodne novine« broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13., 94/13. i 123/13.), Ustavni sud koristi se kraticom: ZoZDiVO.

3. Za ovaj je ustavnosudski postupak Ustavni sud ocijenio relevantnima prigovore predlagatelja vezane uz članak 42. stavke 8., 9., 10. i 11. i članak 102. stavke 8., 9., 10. i 11. ZoZDiVO-a (u sadržajima koji su u zakon uneseni ZID-om ZoZDiVO/13-I) te članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II. Prigovori predlagatelja koji nisu obuhvaćeni u ovom ustavnosudskom postupku izdvojeni su u poseban predmet koji se vodi pod brojem: U-I-3995/2014.

II. OSPORENI ČLANCI ZID-a ZoZDiVO/13-I i ZID-a ZoZDiVO/13-II

4. Ovaj predmet tiče se radnopravnog statusa osoba nakon što navršše 65 godina života, i to:

– zaposlenika na znanstveno-nastavnim i/ili umjetničko-nastavnim radnim mjestima na sveučilištima odnosno fakultetima te na nastavnim radnim mjestima na veleučilištima i visokim školama, i

– znanstvenika u znanstvenim organizacijama.

4.1. Kad u ovoj odluci i rješenju upućuje na prvu navedenu skupinu zaposlenika Ustavni sud koristi se kraticom: nastavnici/65, a kad upućuje na drugu skupinu zaposlenika koristi se kraticom: znanstvenici/65. Kad u ovoj odluci i rješenju upućuje na obje skupine zaposlenika u području znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, Ustavni sud koristi se kraticom: nastavnici-znanstvenici/65.

Nadalje, kad u ovoj odluci i rješenju upućuje na posebnu skupinu redovitih profesora u trajnom zvanju zaposlenih na visokim učilištima i profesora u trajnom zvanju zaposlenih na visokim školama koji navršavaju 65 godina života, Ustavni sud koristi se kraticom: profesori/65 u trajnom zvanju.

Konačno, kad u ovoj odluci i rješenju upućuje na posebnu skupinu znanstvenih savjetnika u znanstvenim organizacijama koji navršavaju 65 godina života, Ustavni sud koristi se kraticom: znanstveni savjetnici/65. Ako je riječ o znanstvenim savjetnicima u trajnom zvanju, Ustavni sud koristi se kraticom: znanstveni savjetnici/65 u trajnom zvanju.

4.2. Za potrebe ovog ustavnosudskog postupka izrađen je prikaz relevantnih izmjena u zakonskom uređenju radnopravnog statusa pojedinih skupina nastavnika-znanstvenika/65 od dana stupanja na snagu ZoZDiVO-a 1. kolovoza 2003. U prikazu su navedeni i osporeni članak 42. stavci 8., 9., 10. i 11. te članak 102. stavci 8., 9., 10. i 11. ZoZDiVO-a (u sadržajima koji su u zakon uneseni ZID-om ZoZDiVO/13-I), kao i članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II.

1) Uređenje radnopravnog statusa profesora/65 u trajnom zvanju u razdoblju 2003. – 2013.

5. U članku 102. stavcima 6. i 7. ZoZDiVO/03 bilo je propisano:

»Ugovor o radu za znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna i stručna radna mjesta
Članak 102.

(...)

(6) Zaposleniku na znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom i nastavnom radnom mjestu na visokom učilištu istekom akademske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestaje ugovor o

radu radi odlaska u mirovinu.

(7) Kada postoji potreba za nastavkom njegova rada, visoko učilište može redovitom profesoru u trajnom zvanju i profesoru visoke škole u trajnom zvanju produljiti radni odnos do isteka akademske godine u kojoj navršava 70 godina. Pri tome će se posebno cijeniti njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika.«

5.1. Članak 102. ZoZDiVO/03 dopunjen je člankom 21. ZID-a ZoZDiVO/07 dvama novim stavcima, koji su glasili:

»Članak 21.

(...)

Iza stavka 7. dodaju se stavci 8. i 9. koji glase:

'(8) Nastavnik izabran u trajno zvanje, stariji od 65 godina života, kojem je prestao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu, može se na određeno vrijeme zaposliti na drugom visokom učilištu, ako se na raspisani natječaj u tom visokom učilištu nije javio odgovarajući pristupnik, a najdulje do isteka akademske godine u kojoj je navršio 70. godinu života.

(9) Iznimno od stavka 6. ovoga članka, kada se na visokom učilištu koje izvodi stručne studije na raspisani natječaj nije javio odgovarajući pristupnik, visoko učilište može, s osobama izabranima u znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, odnosno nastavna zvanja i radna mjesta, zasnovati radni odnos do isteka akademske godine u kojoj navršavaju 70. godinu života.«

2) Uređenje radnopravnog statusa znanstvenih savjetnika/65 u razdoblju 2003. – 2013.

6. U članku 42. stavku 6. ZoZDiVO/03 bilo je propisano:

»Ugovor o radu

Članak 42.

(...)

(6) Znanstveniku u znanstvenoj organizaciji istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestaje ugovor o radu radi odlaska u mirovinu. Iznimno, kada postoji potreba za nastavkom rada znanstvenog savjetnika, znanstvena organizacija može s njim zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme, a najkasnije do isteka kalendarske godine u kojoj on navršava 70. godinu života.«

6.1. Člankom 9. ZID-a ZoZDiVO/07 bio je izmijenjen i dopunjen dotadašnji članak 42. ZoZDiVO/03. Njime se uvela mogućnost »produljenja radnog odnosa« nakon navršene 65. godine života, ali se ta mogućnost istodobno ograničila samo na znanstvene savjetnike/65 u trajnom zvanju, čime se njihov položaj izjednačio s položajem profesora/65 u trajnom zvanju. Mjerodavni dijelovi članka 9. ZID-a ZoZDiVO/07 glasili su:

»Članak 9.

(...)

Stavak 6. mijenja se i glasi:

'(6) Znanstveniku u znanstvenoj organizaciji istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestaje ugovor o radu radi odlaska u mirovinu. Iznimno, kada postoji potreba za nastavkom rada znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju, znanstvena organizacija može istom produljiti radni odnos do isteka kalendarske godine u kojoj on navršava 70. godinu života.'

Iza stavka 6. dodaje se stavak 7. koji glasi:

'(7) Znanstveni savjetnik u trajnom zvanju stariji od 65 godina života, kojem je prestao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu, može se zaposliti na određeno vrijeme u drugoj znanstvenoj organizaciji, ako se na raspisani natječaj u toj znanstvenoj organizaciji nije javio odgovarajući pristupnik, a najdulje do isteka kalendarske godine u kojoj je navršio 70. godinu života.«

3) Prihvatanje novog koncepta pravne mogućnosti zaposlenja nakon navršene 65. godine života (ZID ZoZDiVO/13-I)

7. Člankom 21. ZID-a ZoZDiVO/13-I u cijelosti je izmijenjen dotadašnji članak 42. ZoZDiVO-a (prethodno izmijenjen i dopunjen ZID-om ZoZDiVO/07).

Tim je izmjenama napušten koncept pravne mogućnosti »produljenja radnog odnosa« nakon navršene 65. godine života isključivo »znanstvenim savjetnicima/65 u trajnom zvanju«.

Prihvaćen je novi koncept pravne mogućnosti »zaključenja novog ugovora o radu na određeno vrijeme«, a obuhvatio je sve znanstvenike zaposlene u znanstvenim organizacijama koji su navršili 65 godina života, neovisno o postignutom zvanju (znanstvenici/65). Prema članku 21. ZID-a ZoZDiVO/13-I, njihov je radnopravni status uređen u novim stavcima od 8. do 11. članka 42.

ZoZDiVO-a, koji glase:

»Ugovor o radu

Članak 42.

(...)

(8) Znanstveniku u javnom znanstvenom institutu istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestaje ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu. Iznimno, kada postoji potreba za nastavkom rada znanstvenika, znanstvena organizacija može sa znanstvenikom koji udovoljava kriterijima izvrsnosti zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme od dvije godine s mogućnošću produljenja u dvogodišnjim mandatima. Kriterije izvrsnosti za odabir znanstvenika za zaključenje ugovora o radu nakon 65. godine donosi Nacionalno vijeće, a javni znanstveni institut općim aktom može propisati i dodatne kriterije izvrsnosti.

(9) Na temelju izvješća stručnog povjerenstva ovlaštene znanstvene organizacije iz članka 34. ovoga Zakona, a koje se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju u odnosu na pristupnika, pri čemu barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik, odgovarajući matični odbor donosi odluku o ispunjenju kriterija izvrsnosti iz stavka 8. ovoga članka.

(10) Kada su sredstva za plaću znanstvenika iz stavka 8. ovoga članka osigurana iz namjenskih sredstava za znanstvene ili stručne projekte, ili iz vlastitih sredstava, javni znanstveni institut može mu produljiti radni odnos i izvan ograničenja propisanih stavkom 8. ovoga članka.

(11) Znanstvenik stariji od 65 godina kojem je prestao ugovor o radu zbog odlaska u mirovinu može se zaposliti na određeno vrijeme u drugoj znanstvenoj organizaciji pod uvjetima iz stavaka 8., 9. ili 10. ovoga članka, ako se na raspisani natječaj u toj znanstvenoj organizaciji nije javio odgovarajući pristupnik.«

7.1. Isti pristup prihvaćen je i u članku 54. ZID-a ZoZDiVO/13-I, kojim se u cijelosti izmijenio dotadašnji članak 102. ZoZDiVO-a (prethodno izmijenjen i dopunjen ZID-om ZoZDiVO/07).

ZID ZoZDiVO/13-I napustio je koncept pravne mogućnosti »produljenja radnog odnosa« nakon navršene 65. godine života isključivo »profesorima/65 u trajnom zvanju«.

Prihvaćen je novi koncept pravne mogućnosti »zaključenja novog ugovora o radu na određeno vrijeme«, a obuhvatio je sve nastavnike zaposlene na sveučilištima, fakultetima, veleučilištima i visokim školama koji su navršili 65 godina života, neovisno o postignutom zvanju (nastavnici/65). Radnopravni status nastavnika/65 uređen je u novim stavcima od 7. do 11. članka 102. ZoZDiVO-a, koji glase:

»Ugovor o radu za znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna i stručna radna mjesta
Članak 102.

(...)

(7) Zaposleniku na znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom, nastavnom i stručnom radnom mjestu na visokom učilištu istekom akademske godine u kojoj je navršio 65 godina prestaje ugovor o radu radi odlaska u mirovinu.

(8) Iznimno od odredbe stavka 7. ovoga članka, kada na sveučilištu odnosno fakultetu postoji potreba za nastavkom rada zaposlenika na znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom radnom mjestu, odnosno kada na veleučilištu i visokoj školi postoji potreba za nastavkom rada zaposlenika na nastavnom radnom mjestu, sveučilište, fakultet, veleučilište, odnosno visoka škola može sa zaposlenikom koji udovoljava kriterijima izvrsnosti zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme od dvije godine s mogućnošću produljenja u dvogodišnjim mandatima. Kriterije izvrsnosti za odabir zaposlenika za zaključenje ugovora o radu nakon 65. godine donosi Nacionalno vijeće, a sveučilište, veleučilište ili visoka škola općim aktom može propisati i dodatne kriterije izvrsnosti.

(9) Na temelju izvješća stručnog povjerenstva ovlaštene znanstvene organizacije iz članka 34. ovoga Zakona, a koje se sastoji od tri člana koji moraju biti u istom ili višem znanstvenom zvanju u odnosu na pristupnika, pri čemu barem jedan član povjerenstva ne može biti zaposlenik znanstvene organizacije u kojoj je zaposlen pristupnik, odgovarajući matični odbor donosi odluku o ispunjenju kriterija znanstvene izvrsnosti iz stavka 8. ovoga članka. Za kandidata na znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom radnom mjestu na sveučilištu, odnosno fakultetu, odnosno za kandidata na nastavnom radnom mjestu na veleučilištu i visokoj školi, stručno povjerenstvo sveučilišta, fakulteta, veleučilišta, odnosno visoke škole podnosi izvješće o ispunjenju kriterija nastavne izvrsnosti koje potvrđuje povjerenstvo koje imenuje Nacionalno vijeće.

(10) Kada su sredstva za plaću zaposlenika iz stavka 8. ovoga članka osigurana iz namjenskih sredstava znanstvenih ili stručnih projekata ili iz vlastitih sredstava, visoko učilište može zaposleniku produljiti radni odnos i izvan ograničenja iz stavka 8. ovoga članka. Pri tome će se posebno cijeniti njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika.

(11) Nastavnik stariji od 65 godina kojem je prestao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu, može se na određeno vrijeme zaposliti na drugom visokom učilištu pod uvjetima iz stavaka 8., 9. ili 10. ovoga

članka, ako se na raspisani natječaj na tom visokom učilištu nije javio odgovarajući pristupnik.«

U prijelaznoj odredbi članka 68. ZID-a ZoZDiVO/13-I bilo je propisano:

»Ugovori s osobama iznad 65 godina života

Članak 68.

Osobe koje su navršile 65 godina života, a koje imaju ugovore o radu na znanstvenim, znanstveno-nastavnim i umjetničko-nastavnim radnim mjestima zaključenim sukladno člancima 42. i 102. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ('Narodne novine', br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09. i 63/11.), imaju pravo ostati na tim radnim mjestima do isteka roka iz ugovora o radu.«

a) Nacionalno vijeće

8. ZID-om ZoZDiVO/13-I osnovano je novo Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće), kao najviše stručno tijelo koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj.

Do osnivanja novog Nacionalnog vijeća, dotadašnja dva tijela (Nacionalno vijeće za znanost i Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje) u prijelaznom su razdoblju dobila zakonsku ovlast da zajednički obavljaju »tekuće administrativne poslove iz svoje nadležnosti, osim strateških poslova važnih za sustav znanosti i visokog obrazovanja« (članak 65. stavak 3. ZID-a ZoZDiVO/13-I).

8.1. ZID-om ZoZDiVO/13-I izmijenjen je i dotadašnji članak 6. ZoZDiVO-a pod nazivom »Zadaće Nacionalnog vijeća za znanost« (taj naziv članka 6. ZoZDiVO-a nije izmijenjen, iako je to morao biti; izmijenjen je samo naziv Glave II. iznad članka 6.). Nacionalno vijeće dobilo je nove nadležnosti, među kojima i ovu:

»Zadaće Nacionalnog vijeća za znanost

Članak 6.

(...)

(2) Nacionalno vijeće:

(...)

8. donosi kriterije izvrsnosti za odabir znanstvenika i nastavnika za produljenje ugovora o radu« (pravilno: za sklapanje novog ugovora o radu na određeno vrijeme – op. Ustavnog suda) »nakon 65 godina života, u skladu s ovim Zakonom,

(...)

8.2. Prema članku 65. stavku 1. ZID-a ZoZDiVO/13-I, koji je stupio na snagu 30. srpnja 2013., Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskog sabora bio je zakonom obvezan predložiti kandidate za novo Nacionalno vijeće »u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu«. Prema članku 65. stavku 2. ZID-a ZoZDiVO/13-I, cijeli prvi saziv (predsjednika i svih šesnaest članova) Nacionalnog vijeća bio je ovlašten imenovati Hrvatski sabor.

4) Ispravljanje manjkavosti u ZID-u ZoZDiVO713-I (ZID ZoZDiVO713-II)

9. Vlada Republike Hrvatske, aktom od 10. listopada 2013. (klasa: 022-03/13-01/202, urbroj: 50301-04/12-13-2) uputila je u parlamentarnu proceduru »Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak« (u daljnjem tekstu: P.Z. 490/13).

U poglavlju II. P.Z. 490/13 »Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se uređuju predloženim zakonom te posljedice koje će donošenjem zakona proisteći«, Vlada Republike Hrvatske obrazložila je razloge zbog kojih predlaže nove, druge po redu, izmjene i dopune ZoZDiVO-a u 2013. godini:

»Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013), određene su nadležnosti i ustroj novog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, koje u novoj strukturi preuzima neke od dosadašnjih obveza Nacionalnog vijeća za znanost, Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje, Vijeća za nacionalni inovacijski sustav i Tehnologijskog vijeća. Člankom 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju izmijenjen je članak 11. stavak 1. Zakona na način da se propisuje da članove Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i predsjednika Nacionalnog vijeća imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora, vodeći računa o zastupljenosti predstavnika iz područja znanosti i umjetnosti, te regija i o zastupljenosti znanstvenika iz gospodarstva.

Međutim, navedena odredba članka 11. stavka 1. nije u suglasnosti s odredbom stavka 3. istoga članka, kojom je propisano da kandidate za članove i predsjednika Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj utvrđuje Vlada Republike Hrvatske na temelju prijedloga koje podnose znanstveni instituti, Rektorski zbor, sveučilišni senati, Vijeće veleučilišta i visokih škola,

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatska gospodarska komora, udruge poslodavaca, sindikati u znanosti, te znanstvenici i članovi akademske zajednice na temelju javno objavljenog poziva za predlaganje kandidata. Također, članak 11. stavak 1. nije usklađen s odredbom članka 65. stavka 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013), koja glasi: 'Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora predložiti će sukladno odredbama ovoga Zakona kandidate za Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu.', pa se stoga navedene odredbe predlažu uskladiti. Uvidom u podatke o imenovanjima članova nacionalnih vijeća za znanost i visoko obrazovanje u zemljama članicama Europske unije, vidljivo je da je etablirana dobra praksa u većini zemalja takva da članove imenuje ili vlada ili pojedino vladino tijelo. Primjerice, u Švedskoj, Velikoj Britaniji, Francuskoj, Sloveniji, Češkoj, Slovačkoj i Poljskoj članove nacionalnog vijeća imenuje Vlada. Stoga bi imenovanje članova Nacionalnog vijeća od strane Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora predstavljalo iznimku u europskom znanstveno-istraživačkom i visokoobrazovnom prostoru, te bi nepotrebno, operativnim administrativnim zadaćama, opteretilo saborske zastupnike. Nadalje, članak 65. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013) nije u suglasnosti s člankom 112. stavkom 1. Zakona, kojim je propisano da Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade, imenuje Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju koji ima devet članova, od kojih su šest iz redova istaknutih znanstvenika i sveučilišnih profesora, a tri su osobe primjerenog ugleda u javnosti. Slijedom navedenoga ovim zakonskim prijedlogom briše se članak 65. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013), a u prijelaznim odredbama ovoga zakona uklanja se navedena normativna kolizija te se definira način imenovanja Nacionalnog vijeća i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, kao i nastavak rada aktivnih članova dosadašnjih nacionalnih vijeća do početka rada novog Nacionalnog vijeća.

Imajući u vidu značenje i važnost djelatnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja izabranih u stručna zvanja, predloženim se izmjenama članka 42. stavka 6. Zakona tim djelatnicima omogućava rad na određeno vrijeme na znanstvenim projektima ili pojedinim dionicama znanstvenih projekata. Sukladno tome, dopunom članka 43. stavka 3. i članka 100. Zakona, reguliraju se uvjeti za izbor u stručna zvanja, te će osim znanstvenih organizacija odnosno visokih učilišta uvjete za izbor u stručna zvanja moći propisivati i institucije koje financiraju znanstvene projekte na kojima su angažirani djelatnici izabrani u stručna zvanja.

Uz navedeno, ovim će se izmjenama i dopunama Zakona uskladiti sastav članova upravnog vijeća veleučilišta, odnosno visokih škola, s odredbom članka 163. stavka 1. Zakona o radu (»Narodne novine«, br. 149/2009, 61/2011, 82/2012 i 73/2013), kojom je predviđeno da u javnoj ustanovi jedan od članova upravnog vijeća ili drugog odgovarajućeg tijela bude predstavnik radnika. Izmjenom članka 68. stavka 4. Zakona propisuje se da upravno vijeće veleučilišta, odnosno visoke škole ima pet članova od kojih je jedan predstavnik zaposlenika, dok ostale imenuje osnivač, odnosno stručno vijeće veleučilišta ili visoke škole. Ujedno je prijelaznim odredbama propisano da imenovani članovi upravnih vijeća nastavljaju s radom do imenovanja, odnosno izbora novih članova sukladno odredbi ovoga zakona.

Također, u članku 86. stavku 1. Zakona određuje se da ministar propisuje isključivo sadržaj studentske isprave, dok njezin oblik određuju sveučilišta, veleučilišta i visoke škole. Međutim, Zakonom nije propisano koje tijelo propisuje uvjete izdavanja, davanja na korištenje i poništavanja studentske isprave. Za razvoj studentske iskaznice kao javne isprave studenata u Republici Hrvatskoj nužno je definirati pravni okvir za njezino sigurno izdavanje, korištenje i poništavanje te za pristup podacima koji će se prikupljati putem studentske iskaznice.

Predloženim izmjenama i dopunama Zakona uklonit će se i kolizija u članku 98. Zakona, budući da se prijedlogom za brisanje stavka 10. navedenog članka uklanja nedosljednost u uvjetima za izbor u umjetničko zvanje i na odgovarajuće radno mjesto.

Naposljetku, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013) propisuje da se s osobama izabranim u znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja zaposlenima na odgovarajućim radnim mjestima, a kojima prestaje ugovor o radu radi odlaska u mirovinu u kalendarskoj godini u kojoj su navršile 65 godina života, iznimno može sklopiti ugovor o radu na određeno vrijeme u trajanju od dvije godine u slučaju kada postoji potreba za nastavkom njihova rada, a temeljem zadovoljavanja kriterija izvrsnosti koje propisuje Nacionalno vijeće (članci 42. i 102. Zakona). Međutim, s obzirom na činjenicu da zbog nastalih kolizija u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj

djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013) nije moguće promptno imenovati članove Nacionalnog vijeća, jasno je da zasad nije moguće na predviđeni način strukturirati navedene kriterije izvrsnosti. Budući da određeni broj vrsnih znanstvenika i nastavnika navršava 65 godina života te će im, sukladno važećim propisima, prestati ugovor o radu radi odlaska u mirovinu i u slučaju kada postoji potreba za nastavkom njihova rada, predloženom prijelaznom odredbom ovih izmjena i dopuna Zakona, propisuju se kriteriji znanstvene, odnosno nastavne izvrsnosti usklađeni s podzakonskim aktom koji uređuje uvjete za izbor u znanstvena zvanja, odnosno s nužnim uvjetima koje je Rektorski zbor propisao za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u znanstveno-nastavna zvanja, ali i odlukama o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja (Rektorski zbor i Vijeće veleučilišta i visokih škola), a koji bi vrijedili do donošenja kriterija izvrsnosti Nacionalnog vijeća.

Slijedom svega navedenog, ovim se prijedlogom izmjena i dopuna Zakona ponajprije želi ukloniti kolizija u normativnom određenju, s ciljem usklađivanja navedenih odredbi te žurnog imenovanja članova Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju.«

10. Kao što je prethodno rečeno, ZID ZoZDiVO/13-II donesen je na sjednici Hrvatskog sabora 8. studenoga 2013., objavljen je u »Narodnim novinama« broj 139/13., a stupio je na snagu 28. studenoga 2013.

Osporeni članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II glasi:

»Članak 10.

(1) Do donošenja kriterija izvrsnosti Nacionalnog vijeća iz članka 42. stavka 8. i članka 102. stavka 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ('Narodne novine', br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.)

znanstvena organizacija, odnosno visoko učilište, može s osobama izabranim na znanstvena, odnosno znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna radna mjesta, a koje su navršile 65 godina života, zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme od dvije godine ako ispunjavaju sljedeće kriterije:

a) kriteriji znanstvene izvrsnosti za znanstvena radna mjesta (kumulativno):

– u zadnjih pet godina ima objavljen najmanje broj i vrstu radova potrebnih za izbor u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika u odgovarajućem području i polju znanosti sukladno odredbama pravilnika kojima se reguliraju uvjeti izbora u znanstvena zvanja;

– u zadnjih pet godina voditelj je ili suradnik aktivnog kompetitivnog nacionalnog znanstvenog projekta financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost ili Fonda 'Jedinstvo uz pomoć znanja', odnosno kompetitivnog međunarodnog znanstvenog projekta iz okvirnih programa Europske unije ili po vrsnoći izjednačenih kompetitivnih znanstvenih projekata drugih međunarodnih institucija,

b) kriterij nastavne izvrsnosti za znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna radna mjesta:

– ima vrlo dobrom ili izvrsnom ocjenom (3,5 ili više) ocijenjene rezultate studentske ankete u svakoj godini u kojoj je provedena anketa, u prethodnom petogodišnjem razdoblju (ankete se prilažu prijavi),

– uz navedene kriterije nastavne izvrsnosti, za znanstveno-nastavna radna mjesta osobe moraju ispunjavati i kriterije znanstvene izvrsnosti iz točke a) ovoga stavka,

c) kriteriji nastavne izvrsnosti za nastavna radna mjesta (kumulativno):

– ima doktorat znanosti;

– u zadnjih pet godina ima objavljena najmanje tri stručna i/ili znanstvena rada;

– u zadnjih pet godina ima objavljen recenziran nastavni materijal za nastavni predmet iz kojeg izvodi nastavu u tiskanom ili elektroničkom obliku, koji je kategoriziran;

– ima vrlo dobrom ili izvrsnom ocjenom (3,5 ili više) ocijenjene rezultate studentske ankete u svakoj godini u kojoj je provedena anketa, u prethodnom petogodišnjem razdoblju (ankete se prilažu prijavi).

(2) Postupak provjere uvjeta iz stavka 1. ovoga članka provodi se sukladno s odredbama članka 42. stavka 9. i članka 102. stavka 9. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ('Narodne novine', br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.)«

11. Hrvatski sabor imenovao je novo Nacionalno vijeće 11. travnja 2014. To vijeće do danas nije donijelo »kriterije izvrsnosti za odabir znanstvenika i nastavnika za produljenje ugovora o radu« (pravilno: za sklapanje novog ugovora o radu na određeno vrijeme – op. Ustavnog suda) »nakon 65 godina života«, kako je to predviđeno u članku 6. točki 8. ZoZDiVO-a (koji je u zakon unesen člankom 1. ZID-a ZoZDiVO/13-I).

Sukladno tome, u trenutku donošenja ove odluke na snazi je ZID ZoZDiVO/13-I, ali i osporeni članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II kojim se – na prijelaznoj i privremenoj osnovi – zamjenjuju i dopunjuju

materijalne odredbe ZID-a ZoZDiVO/13-I koje uređuju radnopravni status nastavnika-znanstvenika/65 »do donošenja kriterija izvrsnosti Nacionalnog vijeća iz članka 42. stavka 8. i članka 102. stavka 8.« ZoZDiVO-a (misli se na odredbe koje su u zakon unesene ZID-om ZoZDiVO/13-I).

III. PRIGOVORI PREDLAGATELJA

12. Predlagatelj opširno obrazlaže razloge zbog kojih smatra da su pojedini članci ZID-a ZoZDiVO/13-I nesuglasni s vladavinom prava. Upozorava i na neprovedive i nejasne prijelazne odredbe ZID-a ZoZDiVO/13-I zbog kojih je cjelokupni sustav znanosti i visokog obrazovanja, prema njegovu mišljenju, doveden u stanje posvemašnjeg kaosa i bezakonja.

Dalje navodi da je nedugo nakon stupanja ZID-a ZoZDiVO/13-I na snagu Vlada Republike Hrvatske, uočivši kolizije pojedinih članaka koji propisuju način imenovanja Nacionalnog vijeća, odlučila pokrenuti postupak još jednih izmjena i dopuna ZoZDiVO-a (ZID-a ZoZDiVO/13-II).

Stoga je 4. rujna 2013. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) otvorilo javnu raspravu o Nacrtu prijedloga ZID-a ZoZDiVO/13-II s konačnim tekstom zakona, pozivajući se pritom na hitnu potrebu uspostavljanja funkcionalnog Nacionalnog vijeća, kao i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, što je prema mišljenju predlagatelja »doista neobično jer je upravo čelništvo Ministarstva svojim načinom rada opstruiralo pravodobno uspostavljanje najviših stručnih tijela sustava znanosti i visokog obrazovanja. Iako je javna rasprava o Nacrtu formalno provedena u razdoblju od 4. do 19. rujna, u stvarnosti Ministarstvo nije uvažilo praktički niti jednu pristiglu primjedbu, uz obrazloženje da su primjedbe načelne ili se ne odnose na predmet javne rasprave. S druge strane, u Nacrtu poslanom u saborsku proceduru uvrštene su odredbe koje uopće nisu bile predmet javne rasprave«.

Predlagatelj smatra da su prijelazne odredbe članka 10. (predlagatelj očitom omaškom u većem dijelu prijedloga umjesto članka 10. navodi »članak 11.«) ZID-a ZoZDiVO/13-II, kojima se uvode prijelazni i privremeni kriteriji znanstvene i nastavne izvrsnosti, nesuglasne sa sljedećim člancima Ustava: člankom 1. (demokratski poredak), člankom 3. (načelo vladavine prava), člankom 68. (autonomija sveučilišta), člankom 69. (sloboda znanstvenog stvaralaštva) i člankom 90. (zabrana povratnog djelovanja). Predlagatelj te svoje prigovore obrazlaže ovako:

»Novela ZZDVO iz srpnja uvodi kriterije izvrsnosti za odabir znanstvenika i nastavnika za produljenje ugovora o radu nakon 65. godine života. Donošenje kriterija izvrsnosti stavljeno je u nadležnost Nacionalnog vijeća (članak 6., stavak 2., točka 8. noveliranog ZZDVO). Pritom je bitno napomenuti kako prijelazne i završne odredbe ZID ZZDVO 94/13 nisu predvidjele postupak za produljenje ugovora o radu do donošenja kriterija izvrsnosti, nego su samo dozvolile ostanak na radnim mjestima onim nastavnicima koji već imaju ugovore o radu. Stoga je određenom broju nastavnika koji su napunili 65 godina života u ak. god. 2012/13, a nisu sklopili ugovor o radu prije stupanja na snagu ZID ZZDVO 94/13 bilo potpuno onemogućeno produljenje radnog odnosa. Umjesto propisivanja primjerenog vakacijskog perioda, u čl. 11.« (pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO zakonom su propisani kriteriji znanstvene i nastavne izvrsnosti. Iako se Ministarstvo u obrazloženju poziva na usklađenost s važećim Pravilnikom o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja i uvjetima koje je Rektorski zbor propisao za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u znanstveno-nastavna zvanja, predloženi kriteriji izvrsnosti nemaju nikakvih temelja ni u Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, niti u Pravilniku o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja, a također nisu predviđeni uvjetima Rektorskog zbora. Posebno treba istaknuti kako kriteriji izvrsnosti nemaju poveznice sa samim pojmom izvrsnosti.

Naime, prvi kriterij znanstvene izvrsnosti da je pristupnik u zadnjih pet godina objavio broj i vrstu radova potrebnih za izbor u znanstveno zvanje znanstveni suradnik, dakle najniže zvanje u sustavu znanosti. Drugi kriterij znanstvene izvrsnosti da je kandidat u zadnjih pet godina voditelj ili suradnik aktivnog kompetitivnog nacionalnog znanstvenog projekta financiranog od strane HRZZ-a ili Fonda 'Jedinstvo uz pomoć znanja', odnosno kompetitivnog međunarodnog znanstvenog projekta iz okvirnih programa EU ili po vrsnoći izjednačenih kompetitivnih znanstvenih projekata drugih međunarodnih institucija. Iako će se svi složiti da se od svakog aktivnog znanstvenika očekuje sudjelovanje na kompetitivnim projektima pa ovo zapravo nije nikakav kriterij izvrsnosti, Ministarstvo je propustilo uočiti kako je HRZZ tek nedavno raspisala javni poziv za veći broj kompetitivnih znanstvenih projekata čiji će rezultat biti poznati tek u kasno proljeće, dok se postupci za produljenje radnog odnosa na sveučilištu trebaju pokrenuti već tijekom zime. Nadalje, kriteriji nastavne izvrsnosti (kandidat mora imati vrlo dobrom ili izvrsnom ocjenom (3,5 i više) ocijenjene rezultate studentske ankete u svakoj godini u kojoj je provedena anketa u prethodnom petogodišnjem razdoblju), nemaju

temelja ni u Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, niti u uvjetima Rektorskog zbora. Naime, članak 88., stavak 5. ZZDVO propisuje da visoka učilišta provode studentsku evaluaciju studija putem ankete ili na drugi primjereni način, a rezultati evaluacije služe planiranju nastavnog i znanstvenog programa na visokim učilištima. Uvjeti Rektorskog zbora navode kako pristupnici koji su u postupku reizbora ili izbora u više zvanje moraju priložiti pozitivno ocijenjene rezultate institucijskog istraživanja kvalitete svog nastavnog rada ili pozitivno ocijenjene rezultate studentske ankete, koju provodi visoko učilište. Ukratko, Zakon uopće ne propisuje ocjenjivanje nastavnika putem studentske ankete, a posebno ne oblik ankete, dok uvjeti Rektorskog zbora predviđaju institucijsko istraživanje kvalitete nastavnog rada pojedinog nastavnika koje može, ali i ne mora uključivati studentsku anketu pri čemu oblik ankete nije propisan. U praksi, studentske ankete se ne provode za svakog nastavnika svake godine, uključuju cijeli spektar pitanja o radu nastavnika koja ne moraju nužno kao odgovor nuditi ocjene od jedan do pet, kao i primjedbe i prijedloge studenata za poboljšanje rada nastavnika i podizanje kvalitete samog kolegija. Još važnije, institucijsko istraživanje kvalitete nastavnog rada uključuje i mnoge druge elemente osim studentske ankete, kao npr. mentorstvo studenata, znanstvene i stručne radove objavljene u koautorstvu sa studentima, autorstvo sveučilišnih udžbenika, priručnika i skripti, uvođenje novih nastavnih sadržaja i metoda, uključivanje e-učenja u nastavni proces itd. Svođenje pojma nastavna izvrsnost pojedinog nastavnika samo na ocjenu postignutu u studentskoj anketi ukazuje na potpuno nepoznavanje zakonodavstva i postupaka upravljanja kvalitetom u sustavu znanosti i visokog obrazovanja.

Podnositelj smatra kako procedura donošenja članka 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO nije u skladu s demokratskim uređenjem propisanim člankom 1. Ustava, kao ni načelom vladavine prava propisanim člankom 3. Ustava. Naime, članak 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO nije bio uključen u Nacrt koji je Ministarstvo uputilo u javnu raspravu, odnosno tzv. kriteriji izvrsnosti propisani su bez ikakvog savjetovanja sa zainteresiranom javnošću (...) što je u suprotnosti s odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama i Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, propisa i drugih akata.

Nadalje, podnositelj smatra kako odredbe članka 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO narušavaju članak 14. Ustava Republike Hrvatske jer je potpuno izvjesno da će uvjeti odabira nastavnika za produljenje radnog odnosa nakon 65. godine života biti radikalno mijenjani dva puta unutar godine dana (...) dovodeći u neravnopravni položaj pojedine nastavnike i institucije, ovisno o trenutku pokretanja postupka za produljenje radnog odnosa. Dodatno, odredbe članka 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO stavljaju u povlaštenu položaj zaposlenike na umjetničko-nastavnim i znanstvenim radnim mjestima u odnosu na zaposlenika na znanstveno-nastavnim radnim mjestima. Naime, zaposlenici na znanstvenim radnim mjestima trebaju ispuniti samo kriterije znanstvene izvrsnosti, zaposlenici na umjetničko-nastavnim radnim mjestima moraju ispuniti samo kriterije nastavne izvrsnosti, dok zaposlenici na znanstveno-nastavnim radnim mjestima moraju ispuniti obje vrste kriterija u punom opsegu.

Dodatno, podnositelj smatra kako odredbe članka 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO imaju povratno djelovanje i ne udovoljavaju osnovnim kriterijima vladavine prava čime su narušeni članci 3. i 90. Ustava. Naime, kriteriji znanstvene izvrsnosti priznaju samo sudjelovanje u dvjema vrstama nacionalnih znanstvenih projekata (...), dok potpuno isključuju projekte koji su odobreni, praćeni i vrednovani od strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta (tzv. Z-projekti). Znanstvenicima koji su svoja istraživanja unatrag pet godine obavljali sukladno svim tada važećim propisima (...) i pravilima struke, koristeći pritom sredstva odobrena od strane samog Ministarstva, ovako sročenom odredbom potpuno je onemogućeno produljenje radnog odnosa nakon 65. godine, bez obzira na znanstvene rezultate koje su postigli u prethodnom razdoblju. Podnositelj napominje kako je procedura odobravanja znanstvenih projekata Ministarstva također bila kompetitivna, a uključivala je i neovisnu recenziju projektnih prijedloga.

Konačno, podnositelj smatra kako odredbe čl. 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO narušavaju Ustavom zajamčenu autonomiju sveučilišta u pogledu izbora vlastitih nastavnika i ustrojavanja sustava osiguravanja kvalitete, kao i slobodu znanstvenog rada (...) Nesporno je da zakonodavac ima pravo zakonom ograničiti autonomiju sveučilišta i slobodu znanstvenog rada, međutim ograničenje mora biti razmjerno potrebama društva (...). Potreba, u ovom konkretnom slučaju, dolazi uglavnom od restrikcija u Državnom proračunu koje zahtijevaju ograničavanje mase plaće u sektoru znanosti i visokog obrazovanja. Uzimajući u obzir činjenice da je: i) zakonodavac novelom ZZDVO iz srpnja nepotrebno i bitno proširio krug zaposlenika koji imaju pravo produljenja radnog odnosa nakon 65. godine života, ii) Ministarstvo isključivi krivac za nepostojanje funkcionalnog Nacionalnog vijeća koje bi trebalo donijeti kriterije izvrsnosti za produljenje radnog

odnosa nakon 65. godine života, podnositelj smatra kako ograničenje uvedeno člankom 11. »(pravilno: 10. – op. Ustavnog suda)« ZID ZZDVO ipak nije razmjerno društvenim potrebama. Podnositelj posebno ističe da kriteriji ni na koji način ne uključuju objektivno i neovisno vrednovanje znanstvenih i nastavnih rezultata pojedinih sveučilišnih nastavnika, odnosno uopće ne osiguravaju ostanak izvrsnih i potrebnih zaposlenika na sveučilištima čime se pojedinim institucijama, pa tako i društvu u cjelini, može nanijeti teško popravljiva šteta.«

12.1. Predlagatelj na kraju navodi:

»Budući da je primjena Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 94/13) već nanijela štetne i teško popravljive posljedice po sustav znanosti i visokog obrazovanja, dok bi primjena osporenih odredaba Zakona o izmjenama i dopunama zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 137/13) trenutno kaotično stanje u sustavu samo dodatno i drastično pogoršala, podnositelj predlaže privremenu obustavu izvršavanja osporenih odredaba Zakona o izmjenama i dopunama zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 94/13, NN 137/13), kao i Zakona o izmjenama i dopunama zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 94/13) u cijelosti do konačne odluke Ustavnog suda, sukladno članku 45. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu.«

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

13. Uspoređi li se ZID ZoZDiVO/13-I s prijašnjim zakonskim uređenjima radnopravnog statusa znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju i profesora/65 u trajnom zvanju, nesporno je da se ZID ZoZDiVO/13-I opredijelio za potpuno novi pristup uređenju tih pitanja.

Članak 102. stavak 7. ZoZDiVO/03 obuhvatio je isključivo skupinu profesora/65 u trajnom zvanju, to jest redovitih sveučilišnih profesora u trajnom zvanju i profesora visokih škola u trajnom zvanju, a članak 9. ZID-a ZoZDiVO/07 obuhvatio je isključivo skupinu znanstvenih savjetnika u trajnom zvanju u znanstvenim organizacijama. S obzirom na činjenicu da je pravna mogućnost produljenja radnog odnosa bila striktno ograničena samo na tu (najmalobrojniju) skupinu profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju, visoko učilište odnosno znanstvena organizacija bili su zakonom ovlašteni da takvom profesoru/65 odnosno znanstvenom savjetniku/65 u trajnom zvanju produlje radni odnos ako je postojala potreba za nastavkom njegova rada, pri čemu su bili dužni posebno cijeniti »njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika«.

ZID ZoZDiVO/13-I odustao je od dotadašnjeg koncepta pravne mogućnosti »produljenja radnog odnosa« profesorima/65 i znanstvenim savjetnicima/65 u trajnom zvanju. Umjesto toga, prihvatio je prestanak ugovora o radu kao polaznu točku daljnjeg uređenja radnopravnog statusa širokog kruga nastavnika-znanstvenika/65, koji je obuhvatio: sve zaposlenike na znanstveno-nastavnom i/ili umjetničko-nastavnom radnom mjestu na sveučilištima odnosno fakultetima te sve zaposlenike na nastavnom radnom mjestu na veleučilištima i visokim školama.

U takvoj situaciji, ZID ZoZDiVO/13-I uvjetovao je sklapanje novog ugovora o radu na određeno vrijeme s nastavnicima-znanstvenicima/65 (neovisno o zvanju u kojem se nalaze) ispunjavanjem »kriterija izvrsnosti«, a za njihovo oblikovanje i donošenje propisao je nadležnost Nacionalnog vijeća. Međutim, prijelaznom odredbom članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II sam je Hrvatski sabor, umjesto Nacionalnog vijeća koje nije imenovao sve do 11. travnja 2014., propisao tzv. prijelazne i privremene kriterije izvrsnosti (do donošenja kriterija izvrsnosti Nacionalnog vijeća).

Kriteriji izvrsnosti propisani u članku 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II usporedivi su (ne nužno i sadržajno istovjetni ili slični) s kriterijima za izbor u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje, pri čemu se ispunjavanje tih kriterija ocjenjuje u postupku koji je također usporediv s postupkom izbora u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje. Utoliko se o nastavnicima-znanstvenicima/65 u smislu ZID-a ZoZDiVO/13-I i ZID-a ZoZDiVO/13-II može govoriti kao o »pristupnicima« u tom postupku.

Taj novi režim »pristupnika« u postupku »odabira zaposlenika za zaključenje ugovora o radu nakon 65. godine«, koji je ZID-om ZoZDiVO/13-II postavljen tako da je usporediv s postupkom izbora u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje, protegnut je, međutim, i na profesore/65 odnosno znanstvene savjetnike/65 u trajnom zvanju.

A) OBRAZLOŽENJE ODLUKE

14. Članci 67. i 68. Ustava glase:

»Članak 67.

Jamči se autonomija sveučilišta.

Sveučilište samostalno odlučuje o svom ustrojstvu i djelovanju, u skladu sa zakonom.«

»Članak 68.

Jamči se sloboda znanstvenoga, kulturnog i umjetničkog stvaralaštva.

Država potiče i pomaže razvitak znanosti, kulture i umjetnosti.

Država štiti znanstvena, kulturna i umjetnička dobra kao duhovne narodne vrednote.«

15. Ustavni sud podsjeća da je status redovnih profesora već razmatrao u odluci broj: U-I-843/2000 od 13. rujna 2000. (»Narodne novine« broj 94/00.), kojom je ukinuo pojedine odredbe Zakona o visokim učilištima (»Narodne novine« broj 96/93., 34/94., 48/95., 29/96., 54/96., 14/00. i 67/00.). U toj je odluci zauzeo načelno stajalište da autonomija sveučilišta po prirodi stvari ima posebno značenje za položaj onih sveučilišnih nastavnika koji su stekli najviša zakonom ustanovljena znanstveno-nastavna zvanja. Ti nastavnici uživaju poseban položaj kako u odnosu prema sveučilišnim nastavnicima u svim ostalim znanstveno-nastavnim zvanjima, tako i u odnosu prema znanstvenoj zajednici u cjelini.

Dalje je utvrdio da se pravo na trajnost znanstveno-nastavnog zvanja redovitog profesora, kao i pravo na stalnost zaposlenja redovitih profesora na sveučilištu, po svojoj pravnoj prirodi ne mogu smatrati individualnim (ljudskim) pravima koja bi, sama za sebe, imala kvalitetu stečenih prava pripadajućih pojedincu, te koja bi, sukladno tome, po prirodi stvari bila zaštićena i u razdobljima promjena zakonskih režima.

Međutim, polazeći od sadržaja članka 67. stavka 1. Ustava, Ustavni sud također je utvrdio da je »vrijednost sigurnosti položaja pojedinog sveučilišnog nastavnika u najvišem znanstveno-nastavnom zvanju važnija za autonomiju sveučilišta i mogućnost njegova razvoja no što su eventualni dobici koji bi mogli biti postignuti propisivanjem obveze njihova podvrgavanja reizboru u isto zvanje uvijek kad se mijenja zakonodavni režim (eliminacija nekvalificiranih nastavnika, i slično)« (točka 6. odluke broj: U-I-843/2000). U nastavku je izrazio sljedeće načelno pravno stajalište:

»Stoga ustavno jamstvo autonomije sveučilišta zahtijeva da podredno budu zaštićena i sva na zakonu zasnovana prava sveučilišnih nastavnika, što uključuje i obvezu zaštite zatečenog stanja tih prava u situaciji donošenja novog zakona kojim se mijenja dotadašnje zakonsko uređenje. U tom je smislu Sud zauzeo načelno stajalište da svako stanje koje je na sveučilištu zatečeno, a u funkciji je ostvarivanja autonomije sveučilišta iz članka 67. stavka 1. Ustava i poticanja razvitka znanosti iz članka 68. stavka 2. Ustava – pod uvjetom da nije neracionalno i da nije u sukobu s drugim Ustavom zaštićenim vrijednostima – novim zakonom i samo mora biti zaštićeno«.

15.1. Navedeno je načelno pravno stajalište primjenjivo i na predmet ovog ustavnosudskog postupka kad je riječ o profesorima/65 odnosno znanstvenim savjetnicima/65 u trajnom zvanju.

Ustavni sud u tom smislu ocjenjuje da su, kad je riječ o radu u matičnim ustanovama nakon navršene 65. godine života, ZID ZoZDiVO/13-I i ZID ZoZDiVO/13-II bez objektivnog i razumnog opravdanja podvrgnuli profesore/65 odnosno znanstvene savjetnike/65 u trajnom zvanju prikrivenom, ali stvarnom postupku reizbora. Naime, njihov je daljnji radnopravni status na matičnim ustanovama postao izravno ovisan o ishodu postupka ocjene ispunjavanja kriterija »znanstvene/nastavne izvrsnosti«, u kojem se postupku – riječima same Vlade Republike Hrvatske kao predlagateljice ZID ZoZDiVO/13-I i ZID-a ZoZDiVO/13-II – primjenjuju kriteriji usporedivi s uvjetima »za izbor u znanstvena zvanja, odnosno s nužnim uvjetima koje je Rektorski zbor propisao za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u znanstveno-nastavna zvanja, ali i odlukama o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja (Rektorski zbor i Vijeće veleučilišta i visokih škola)« (P.Z. 490/13 – v. točku 9. obrazloženja ove odluke i rješenja).

16. S obzirom na domašaj i značenje autonomije sveučilišta i slobode znanstvenog stvaralaštva (v. točke 14. i 15. obrazloženja ove odluke i rješenja), takva je situacija očito neprihvatljiva s aspekta članka 67. stavka 1. i članka 68. stavka 2. Ustava kad je riječ o profesorima/65 odnosno znanstvenim savjetnicima/65 u trajnom zvanju.

Načelno govoreći, novi članak 42. stavci 8., 9., 10. i 11. te novi članak 102. stavci 8., 9., 10. i 11. ZoZDiVO-a (u sadržajima koji su u zakon uneseni ZID-om ZoZDiVO/13-I), kao i članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II, na profesore/65 odnosno znanstvene savjetnike/65 u trajnom zvanju djeluju iznimno intruzivno. Naime, podvrgavanje posebnom postupku ocjene »izvrsnosti« rada profesora/65 odnosno znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju, koji je usporediv s postupkom njihova reizbora u zvanje, protivno je samoj biti njihovih trajnih zvanja. Pri tome je – s obzirom na dan stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I – potrebno razlikovati dvije skupine profesora/65 odnosno znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju.

17. Prvo, u odnosu na profesore/65 odnosno znanstvene savjetnike/65 koji su na dan stupanja na

snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) već bili u trajnom zvanju, takva je situacija dodatno opterećena još i povratnim djelovanjem zakona za koje ne postoji objektivno i razumno opravdanje. Budući da tu skupinu profesora/65 odnosno znanstvenih savjetnika/65 štiti ustavno jamstvo zabrane povratnog djelovanja zakona, Ustavni sud je u odnosu na redovite profesore na visokim učilištima, profesore visokih škola te znanstvene savjetnike u znanstvenim organizacijama koji su na dan stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) već bili u trajnom zvanju ukinuo: – članak 42. stavke 8., 9., 10. i 11. i članak 102. stavke 8., 9., 10. i 11. ZoZDiVO-a (u sadržajima koji su u ZoZDiVO uneseni člankom 21. i člankom 54. ZID-a ZoZDiVO/13-I), i – članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II.

17.1. Radi osiguravanja načela pravne sigurnosti i pravne izvjesnosti te poštovanja zabrane retroaktivnog djelovanja zakona, Ustavni sud utvrđuje da ukidanjem navedenih zakonskih članaka za profesore/65 i znanstvene savjetnike/65 koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju dolazi do uspostave prijašnjeg zakonskog uređenja kad je riječ o kriterijima koji se uzimaju u obzir pri odlučivanju o njihovu radu u matičnim ustanovama nakon što navršše 65 godina života.

Konkretno, za redovite profesore na visokim učilištima i profesore na visokim školama koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju primjenjuju se kriteriji propisani posljednjom rečenicom članka 102. stavka 7. ZoZDiVO/03, koja glasi: »Pri tome će se posebno cijeliti njegov znanstveni doprinos, uspješnost u obrazovnom procesu i odgoju mladih znanstvenika i nastavnika.« Ustavni sud ne vidi nijedan objektivni i relevantan razlog zbog kojega se ti kriteriji ne bi trebali primjenjivati i na znanstvene savjetnike/65 u znanstvenim organizacijama koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju, iako u članku 9. ZID-a ZoZDiVO/07 (koji je za njih mjerodavan) to nije izrijekom propisano.

17.2. Što se tiče postupka odlučivanja o sklapanju ugovora o radu na određeno vrijeme s tom kategorijom profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 (koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju), ustavnopravno je relevantno to da postupak ne smije biti postavljen tako da stvarno preraste u takav koji bi bio usporediv s postupkom izbora u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje, to jest u postupak njihova de facto reizbora u trajno zvanje (što je samo po sebi *contradictio in adjecto*). Sukladno tome, Ustavni sud utvrđuje da se do novog zakonskog uređenja tog postupka (ocijeni li zakonodavac da je ono potrebno), koje će biti usklađeno s navedenim pravnim stajalištem, a polazeći od poštovanja zabrane retroaktivnog djelovanja zakona, na profesore/65 koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju odgovarajuće primjenjuju odredbe o postupku na koji upućuje prva rečenica članka 102. stavka 7. ZoZDiVO/03 (»Kada postoji potreba za nastavkom njegova rada, visoko učilište može redovitom profesorom u trajnom zvanju i profesorom visoke škole u trajnom zvanju produljiti radni odnos ...«) i članak 21. ZID-a ZoZDiVO/07 (v. točku 5.1. obrazloženja ove odluke i rješenja). Slično tome, na znanstvene savjetnike/65 koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju odgovarajuće se primjenjuju odredbe o postupku na koji upućuje članak 9. ZID-a ZoZDiVO/07 (v. točku 6.1. obrazloženja ove odluke i rješenja).

18. Drugo, kad je riječ o profesorima/65 odnosno znanstvenim savjetnicima/65 koji na dan stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) još nisu bili u trajnom zvanju, ali su ga u međuvremenu stekli ili će ga steći, situacija je ponešto drugačija.

U odnosu na tu skupinu profesora/65 odnosno znanstvenih savjetnika/65 zakonodavac je slobodan propisati uvjete odnosno ovlastiti Nacionalno vijeće da odredi drugačije kriterije (od onih koji su bili propisani prije stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I) pod kojima bi im se otvorila pravna mogućnost rada u matičnim ustanovama i nakon navršene 65. godine njihova života.

18.1. Što se tiče postupka, i ovdje je ustavnopravno relevantno to da postupak ne bude postavljen tako da stvarno preraste u takav koji bi bio usporediv s postupkom izbora u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje, to jest u postupak njihova de facto reizbora u trajno zvanje.

Drugim riječima, jamstvo autonomije sveučilišta štiti stečenu trajnost znanstvenih i znanstveno-nastavnih zvanja profesora i znanstvenih savjetnika od novih postupaka njihova (otvorenog ili prikrivenog) preispitivanja usporedivih s njihovim reizborom u zvanje, ali ne zabranjuje drugačije uređivanje uvjeta/kriterija pod kojima bi tim profesorima i znanstvenim savjetnicima i nakon navršene 65. godine života bio omogućen radni odnos na određeno vrijeme u njihovim matičnim ustanovama.

19. Ustavni sud zaključno ponavlja da je Hrvatski sabor ovlašten samostalno odlučivati o uređivanju gospodarskih, pravnih i političkih odnosa u Republici Hrvatskoj, uključujući i one koji se tiču znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. Navedena ustavna ovlast daje mogućnost zakonodavcu mijenjati i dopunjavati već postojeća zakonska uređenja tih odnosa i s njima povezana prava i obveze adresata zakona, odnosno uređivati ih na različite načine ovisno o različitim okolnostima. Međutim, s ustavnopravnog aspekta bitno je da pri uređivanju tih odnosa zakonodavac uvažava zahtjeve koje pred njega postavlja Ustav, a osobito one koji proizlaze iz načela vladavine prava i one kojima se štite

odgovarajuća ustavna dobra i vrednote (u konkretnom slučaju, u području znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja).

20. Iz navedenih je razloga, na temelju članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02., 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), odlučeno kao u točki I. izreke odluke.

B. OBRAZLOŽENJE RJEŠENJA

21. Izuzmu li se profesori/65 i znanstveni savjetnici/65 u trajnom zvanju, Ustavni sud primjećuje da je stupanje na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) pogodovalo svim ostalim nastavnici-ma-znanstvenicima/65, to jest svim ostalim zaposlenicima na znanstveno-nastavnim i/ili umjetničko-nastavnim radnim mjestima na sveučilištima odnosno fakultetima te svim ostalim zaposlenicima na nastavnim radnim mjestima na veleučilištima i visokim školama, kao i znanstvenicima u znanstvenim organizacijama (javnim znanstvenim institutima) kad je riječ o pravnoj mogućnosti zasnivanja radnog odnosa na određeno vrijeme na njihovim matičnim ustanovama i nakon što navrš 65 godina života. Naime, do stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I (30. srpnja 2013.) nastavnicima-znanstvenicima/65 (izvan kruga profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju) nije bila otvorena nikakva mogućnost produljenja radnog odnosa ili zasnivanja novog radnog odnosa na određeno vrijeme na njihovim matičnim ustanovama nakon što navrš 65 godina života.

Tako je znanstveniku u znanstvenoj organizaciji istekom kalendarske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestajao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu (članak 42. stavak 6. ZoZDiVO/03 i članak 9. ZID-a ZoZDiVO/07).

Slično tome, zaposleniku na znanstveno-nastavnom, umjetničko-nastavnom i nastavnom radnom mjestu na visokom učilištu istekom akademske godine u kojoj je navršio 65 godina života prestajao je ugovor o radu radi odlaska u mirovinu (članak 102. stavak 6. ZoZDiVO/03).

S obzirom na takvo zakonodavno stanje stvari, stupanje na snagu ZID-a ZoZDiVO/13-I ne može se ni s jednog aspekta ocijeniti nesuglasnim s Ustavom u odnosu na nastavnike-znanstvenike/65 (izvan kruga profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju).

To se odnosi i na zakonske odredbe koje predviđaju da se zasnivanje njihova radnog odnosa na određeno vrijeme s matičnom ustanovom provodi u postupku koji je usporediv s postupkom izbora u znanstveno odnosno znanstveno-nastavno zvanje. Štoviše, Ustavni sud ocjenjuje da takva mjera ima jasan legitimni cilj jer se njome nastoji postići da samo najbolji nastavnici-znanstvenici/65, koji nisu u trajnom zvanju, budu odabrani za rad na njihovim matičnim ustanovama i nakon navršene 65. godine života.

Konačno, za tu skupinu nastavnika-znanstvenika/65 odredbe ZID-a ZoZDiVO/13-I djelovale su pro futuro. Stoga se ni s tog aspekata one ne mogu ocijeniti nesuglasnima s Ustavom.

Ustavni sud pri tome napominje da nije njegova zadaća ulaziti u ocjenu svrsishodnosti odluke zakonodavca da otvori pravnu mogućnost zasnivanja novog radnog odnosa na određeno vrijeme nakon navršene 65. godine života toj relativno velikoj skupini zaposlenika (nastavnika-znanstvenika/65) u sustavu znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja, izvan kategorije profesora/65 u trajnom zvanju i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju.

22. Zbog navedenih razloga, Ustavni sud nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 42. stavaka 8., 9., 10. i 11. i članka 102. stavaka 8., 9., 10. i 11.

ZoZDiVO-a (u sadržajima koji su u ZoZDiVO uneseni člankom 21. i člankom 54. ZID-a ZoZDiVO/13-I) kad je riječ o djelovanju tih zakonskih članaka na skupinu nastavnika-znanstvenika/65 izvan kruga profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju.

23. Ostaje da se razmotri je li se zakonodavac člankom 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II, koji je stupio na snagu 28. studenoga 2013., umiješao u prava nastavnika-znanstvenika/65 (koja su im 30. srpnja 2013. bila priznata ZID-om ZoZDiVO/13-I) na način koji bi bio nesuglasan s Ustavom s aspekta jamstva autonomije sveučilišta i povratnog djelovanja pravnih normi.

24. Ustavni sud prvo primjećuje da je Vlada Republike Hrvatske, kao predlagateljica ZID-a ZoZDiVO/13-II, u P.Z. 490/13 izriječno potvrdila da su članak 21. ZID-a ZoZDiVO/13-I (u dijelu koji se odnosi na novi članak 42. stavke 8., 9., 10. i 11. ZoZDiVO-a) i članak 54. ZID-a ZoZDiVO/13-I (u dijelu koji se odnosi na novi članak 102. stavke 8., 9., 10. i 11. ZoZDiVO-a), koji su stupili na snagu 30. srpnja 2013., praktički bili neprimjenjivi »zbog nastalih kolizija u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, broj 94/2013)«. Zbog tih »kolizija«, prema utvrđenju Vlade Republike Hrvatske, nije bilo moguće »promptno imenovati članove Nacionalnog vijeća«, pa je jasno »da zasad nije moguće na predviđeni

način strukturirati navedene kriterije izvrsnosti« (P.Z. 490/13 – v. točku 9. obrazloženja ove odluke i rješenja). To je i razlog donošenja članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II kojim je sam zakonodavac propisao prijelazne i privremene kriterije izvrsnosti.

Drugim riječima, čini se da sve do stupanja na snagu članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II predviđena pravna mogućnost zasnivanja radnog odnosa s matičnim ustanovama za skupinu nastavnika-znanstvenika/65 (izvan kruga profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju) praktički nije ni postojala, iako je formalno bila priznata.

U tom svjetlu, ne čini se da su »kriteriji izvrsnosti« koje je – kao privremene i prijelazne, do donošenja »kriterija izvrsnosti« Nacionalnog vijeća – propisao sam zakonodavac, skupinu nastavnika-znanstvenika/65 (izvan kruga profesora/65 i znanstvenih savjetnika/65 u trajnom zvanju) stavili u nepovoljniji položaj u odnosu na onaj u kojem su bili prije stupanja na snagu članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II.

24.1. Sukladno navedenom, na temelju članka 43. stavka 1. Ustavnog zakona riješeno je kao u točki I. izreke rješenja.

25. Unatoč prethodnom utvrđenju, Ustavni sud ne smije zatvoriti oči pred ozbiljnim prigovorima predlagatelja u vezi s pojedinim »kriterijima izvrsnosti« propisanim člankom 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II, osobito onim prigovorima koji upućuju na to da su pojedini kriteriji postavljeni tako da ih je nemoguće izvršiti, da su retroaktivni ili pak proizvoljni i nemjerodavni.

Ustavni sud ne smije zatvoriti oči ni pred činjenicom da članak 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II, unatoč svom privremenom i prijelaznom karakteru, proizvodi puni pravni učinak prema svim adresatima na koje se – u razdoblju dok je na snazi – primjenjuje. U toj je mjeri riječ o zakonskom članku koji sadržava materijalne odredbe s trajnim pravnim učincima na radnopravni status svojih adresata. S druge strane, Ustavni sud ne smije zanemariti ni činjenicu da bi se kriteriji izvrsnosti iz članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13 u cjelini vrlo teško mogli podvesti pod apstraktnu ocjenu ustavnosti jer njihovi potencijalno neustavni učinci (nemogućnost izvršenja, nedopuštena retroaktivnost, i sl.) zapravo ovise o osobitim okolnostima svakog pojedinog slučaja, pri čemu u svakom konkretnom slučaju može biti ustavnopravno sporan različiti kriterij ili više njih zajedno.

U takvoj situaciji treba poći od toga da su kriteriji iz članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13 supsidijarnog karaktera i da su propisani samo kao prijelazni i privremeni do donošenja kriterija izvrsnosti Nacionalnog vijeća. Treba poći i od toga da je Nacionalno vijeće u međuvremenu osnovano i da djeluje od travnja 2014. Konačno, treba poći od toga da je Nacionalno vijeće nadležno ne samo razmatrati, nego i davati svoja mišljenja o pitanjima važnima za razvoj sustava znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj (članak 6. stavak 2. točka 18. ZoZDiVO-a). Budući da pitanja vezana uz primjenu članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II pripadaju toj skupini, nesporna je ovlast Nacionalnog vijeća da u nastaloj situaciji – do donošenja vlastitih kriterija izvrsnosti – razmotri i generalno uputi na način primjene članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13 tako da u njemu sadržani kriteriji postanu provedivi u praksi i djelotvorni.

Ne smije se dogoditi, naime, da bilo koji adresat članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II bude onemogućen u ostvarenju svoga prava zbog postojanja problema vezanih uz primjenu kriterija izvrsnosti (donošenje kojih je u izvornoj nadležnosti Nacionalnog vijeća). To je osobito važno u sadašnjoj situaciji, kad se na navedene adresate primjenjuju privremeni, prijelazni i supsidijarni kriteriji izvrsnosti koje nije donijelo nadležno Nacionalno vijeće, a to se dogodilo zbog propusta koji se ne mogu staviti na teret adresata (»pristupnika«).

Iz toga bi proizlazilo da u primjeni članka 10. ZID-a ZoZDiVO/13-II mora biti omogućeno svakom njegovu adresatu (»pristupniku«) da dokaže kako pojedini kriterij izvrsnosti iz navedenog zakonskog članka u njegovoj osobnoj pravnoj situaciji objektivno nije bilo moguće izvršiti, ili su mu pojedinim kriterijem retroaktivno nametnute obveze na nedopušten način, i sl. Te se činjenice onda moraju i uvažavati u postupku »odabira« nastavnika--znanstvenika/65 za zaključenje ugovora o radu nakon 65. godine.

25.1. Ovaj nalog temelji se na članku 31. stavcima 4. i 5. Ustavnog zakona, koji glase:

»Članak 31.

(...)

(4) Ustavni sud može sam odrediti tijelo kojem povjerava provedbu svoje odluke, odnosno rješenja.

(5) Ustavni sud može odrediti način provedbe svoje odluke, odnosno rješenja.«

25.2. Sukladno tome, na temelju članka 31. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona riješeno je kao u točki II. izreke rješenja.

26. Polazeći od težine prigovora predlagatelja i od citiranih utvrđenja Vlade Republike Hrvatske u P.Z. 490/13 (v. točku 9. obrazloženja ove odluke i rješenja), Ustavni sud na kraju je dužan izraziti

zabrinutost za stanje zakonodavstva u području znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja. U društvu u kojem je vladavina prava proglašena najvišom vrednotom ustavnog poretka nedopustivo je pristupiti zakonodavnoj djelatnosti na način na koji se pristupilo izradi ZoZDiVO/13-I. Posljedice zakonskih intervencija (ZID-a ZoZDiVO/13-I) u važno područje znanosti i visokog obrazovanja, koje je pod zaštitom ustavne garancije autonomije sveučilišta i slobode znanstvenog stvaralaštva (članci 67. i 68. Ustava), a koje ima ili bi moralo imati presudan utjecaj u suvremenom hrvatskom društvu, posve su očite: prema utvrđenju same Vlade Republike Hrvatske, ZID ZoZDiVO/13-I obilovao je »kolizijama«, nesuglasnostima i neusklađenostima između zakonskih odredaba (čak i onih sadržanih u istom članku), nesuglasnostima odredaba tog zakona s odredbama ZoZDiVO-a koje su već bile na snazi, nedosljednostima u propisivanju zakonskih uvjeta o kojima su ovisili ne samo izbori u viša zvanja, nego i sama radna mjesta adresata zakonskih normi, a javila se i potreba brisanja pojedinih odredaba ZID-a ZoZDiVO/13-I odmah nakon što su stupile na snagu (v. P.Z. 490/13 u točki 9. obrazloženja ove odluke i rješenja).

Ustavni sud napominje da u ovom ustavnosudskom postupku nije ispitivao jesu li sve uočene manjkavosti ZID-a ZoZDiVO/13-I otklonjene ZID-om ZoZDiVO/13-II te je li postojeći normativni okvir koji uređuje područje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja općenito u dostatnoj mjeri funkcionalan i provediv u praksi, a u svojoj unutarnjoj strukturi u dostatnoj mjeri konzistentan. To su u prvom redu zadaća i odgovornost Vlade Republike Hrvatske (predlagateljice zakona) i njezinih stručnih službi, odnosno Hrvatskog sabora (donositelja zakona) i njegovih stručnih službi, kao i tijela nadležnih za njegovu provedbu. Funkcija Ustavnog suda u tim je pitanjima isključivo nadzorna i u pravilu je ograničena na prigovore ovlaštenih predlagatelja.

27. Točka III. izreke odluke i točka III. izreke rješenja temelje se na članku 29. Ustavnog zakona.

Broj: U-I-5578/2013

U-I-3633/2014

Zagreb, 18. srpnja 2014.

Predsjednica
dr. sc. Jasna Omejec, v. r.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

(“Narodne novine”, broj 46/07)

Prijelazne i završne odredbe

Članak 24.

Od trenutka stupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije studenti koji su državljani zemalja Europske unije imaju ista prava na temelju Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kao i studenti državljani Republike Hrvatske te se na iste prestaje primjenjivati odredba članka 77. stavka 8. istog Zakona u dijelu koji glasi: »ali se, sukladno odluci nadležnoga državnog tijela ili visokog učilišta, od njih može tražiti plaćanje dijela ili pune cijene studija«.

Članak 25.

Ministar nadležan za znanost donijet će pravilnik iz članka 23. ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 26.

Izbori u znanstvena, znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja i odgovarajuća radna mjesta započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, prema odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04.), dovršit će se prema odredbama toga Zakona.

Članak 27.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST**ZAKON O DOPUNI ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU**

(„Narodne novine“, broj 63/11 od 08.06.2011.)

Članak 2.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u »Narodnim novinama«.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST**ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU**

(„Narodne novine“, broj 94/13 od 22.07.2013.)

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Predlaganje članova Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju

Članak 65.

(Brisan.)

Obveza donošenja provedbenih i drugih propisa

Članak 66.

- (1) Pravilnike iz članka 43. ovoga Zakona kojim se mijenja članak 88. stavak 4. Zakona i pravilnik iz članka 44. ovoga Zakona kojim se mijenja članak 90. stavak 8. Zakona ministar će donijeti u roku od šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.
- (2) Provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09. i 63/11.), primjenjivat će se sve do stupanja na snagu odgovarajućih propisa prema ovome Zakonu, osim ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.
- (3) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donijet će akte iz članka 1. kojim se mijenja članak 6. stavak 2. ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od početka rada.
- (4) Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj donijet će uvjete za izbor u zvanje znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju u roku od godine dana od početka rada.
- (5) Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju uskladit će propise iz svoje nadležnosti s odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od početka rada.
- (6) Visoka učilišta i druge znanstvene organizacije dužne su u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona uskladiti opće akte s odredbama ovoga Zakona.

Izbori u znanstvena i znanstveno-nastavna, suradnička i stručna zvanja i na znanstvena i znanstveno-nastavna, suradnička i stručna radna mjesta

Članak 67.

- (1) Natječajni postupci izbora u znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja i na odgovarajuća radna mjesta započeti prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema propisima koji su važili prije njegova stupanja na snagu, a najkasnije u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.
- (2) Osobe izabrane u znanstvena, znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna, nastavna, suradnička i stručna zvanja prema propisima koji su važili prije stupanja na snagu ovoga Zakona zadržavaju

stečena zvanja.

(3) Ponovni izbor na radno mjesto znanstvenog savjetnika (trajno zvanje) odnosno radno mjesto redovitog profesora (trajno zvanje) za osobe zatečene u zvanju i na radnom mjestu znanstvenog savjetnika odnosno redovitog profesora, provest će se prema dosadašnjim odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09. i 63/11.) i podzakonskih propisa donesenih na temelju tog Zakona.

(4) Osobe koje su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona zatečene na znanstvenim, znanstveno-nastavnim, umjetničko-nastavnim, nastavnim i suradničkim radnim mjestima zadržavaju postojeće ugovore o radu.

(5) Osobe koje su izabrane u znanstveno zvanje znanstvenog savjetnika u drugom izboru (trajno zvanje) smatraju se izabranima sukladno članku 20. stavku 5. ovoga Zakona. Osobe koje su izabrane na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u drugom izboru (trajno zvanje) smatraju se izabrani sukladno članku 48. stavku 7. ovoga Zakona.

(6) U odnosu na osobe izabrane u suradničko zvanje asistenta prema ranijim propisima, odredbe o izboru u suradničko zvanje i na radno mjesto poslijedoktoranda stupaju na snagu dvije godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Ugovori s osobama iznad 65 godina života

Članak 68.

Osobe koje su navršile 65 godina života, a koje imaju ugovore o radu na znanstvenim, znanstveno-nastavnim i umjetničko-nastavnim radnim mjestima zaključenim sukladno člancima 42. i 102. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09. i 63/11.), imaju pravo ostati na tim radnim mjestima do isteka roka iz ugovora o radu.

Stručni specijalisti

Članak 69.

Osobe koje su na dan stupanja na snagu ovoga Zakona upisane na specijalistički diplomski stručni studij završavaju studij ustrojen sukladno propisima koji su bili na snazi prije donošenja ovoga Zakona.

Izvedbeni planovi

Članak 70.

Izvedbeni planovi nastave usklađuju se s odredbama članka 38. ovoga Zakona od akademske godine 2014./2015.

Informacijski sustavi i statistike

Članak 71.

Visoka učilišta moraju ustrojiti evidencije i zbirke podataka sukladno članku 44. ovoga Zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu pravilnika iz članka 44. ovoga Zakona.

Stupanje na snagu

Članak 73.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU

(„Narodne novine“, broj 139/13 od 20.11.2013.)

Prijelazne i završne odredbe

Članak 9.

- (1) Vlada Republike Hrvatske predložit će, sukladno odredbama ovoga Zakona, kandidate za Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju u roku od 90 dana od dana njegova stupanja na snagu.
- (2) Iznimno od odredbe članka 11. stavka 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.), prilikom imenovanja prvog saziva Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj Hrvatski sabor imenovat će predsjednika i svih šesnaest članova. Nakon imenovanja članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj ždrijebom će između sebe odlučiti o tome kojih će osam članova imati mandat od dvije godine, dok će preostalih osam članova imati mandat od četiri godine.
- (3) Članovi Nacionalnog vijeća za znanost i Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje kojima teče mandat prema odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.) nastavljaју s radom kao jedno tijelo do imenovanja prvog saziva Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, zajednički obavljajući tekuće administrativne poslove iz svoje nadležnosti, osim strateških poslova važnih za sustav znanosti i visokog obrazovanja. Članovi navedenog tijela će između sebe većinom glasova svih članova izabrati predsjedajućeg člana, koji će biti zadužen za sazivanje sjednica te potpisivanje zapisnika, odluka, uputa, preporuka, mišljenja, prijedloga i zaključaka donesenih na sjednicama.
- (4) Članovi Nacionalnog vijeća za znanost i Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje iz stavka 3. ovoga članka kojima teče mandat donose odluke većinom glasova tih članova.

Članak 10.

- (1) Do donošenja kriterija izvrsnosti Nacionalnog vijeća iz članka 42. stavka 8. i članka 102. stavka 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.) znanstvena organizacija, odnosno visoko učilište, može s osobama izabranim na znanstvena, odnosno znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna radna mjesta, a koje su navršile 65 godina života, zaključiti ugovor o radu na određeno vrijeme od dvije godine ako ispunjavaju sljedeće kriterije:
- a) kriteriji znanstvene izvrsnosti za znanstvena radna mjesta (kumulativno):
- u zadnjih pet godina ima objavljen najmanje broj i vrstu radova potrebnih za izbor u znanstveno zvanje znanstvenog suradnika u odgovarajućem području i polju znanosti sukladno odredbama pravilnika kojima se reguliraju uvjeti izbora u znanstvena zvanja;
 - u zadnjih pet godina voditelj je ili suradnik aktivnog kompetitivnog nacionalnog znanstvenog projekta financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost ili Fonda »Jedinstvo uz pomoć znanja«, odnosno kompetitivnog međunarodnog znanstvenog projekta iz okvirnih programa Europske unije ili po vrsnoći izjednačenih kompetitivnih znanstvenih projekata drugih međunarodnih institucija,
- b) kriterij nastavne izvrsnosti za znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna radna mjesta:
- ima vrlo dobrom ili izvrsnom ocjenom (3,5 ili više) ocijenjene rezultate studentske ankete u svakoj godini u kojoj je provedena anketa, u prethodnom petogodišnjem razdoblju (ankete se prilažu prijavi),
 - uz navedene kriterije nastavne izvrsnosti, za znanstveno-nastavna radna mjesta osobe moraju ispunjavati i kriterije znanstvene izvrsnosti iz točke a) ovoga stavka,
- c) kriteriji nastavne izvrsnosti za nastavna radna mjesta (kumulativno):
- ima doktorat znanosti;
 - u zadnjih pet godina ima objavljena najmanje tri stručna i/ili znanstvena rada;
 - u zadnjih pet godina ima objavljen recenziran nastavni materijal za nastavni predmet iz kojeg izvodi nastavu u tiskanom ili elektroničkom obliku, koji je kategoriziran;
 - ima vrlo dobrom ili izvrsnom ocjenom (3,5 ili više) ocijenjene rezultate studentske ankete u svakoj godini u kojoj je provedena anketa, u prethodnom petogodišnjem razdoblju (ankete se prilažu prijavi).
- (2) Postupak provjere uvjeta iz stavka 1. ovoga članka provodi se sukladno s odredbama članka 42. stavka 9. i članka 102. stavka 9. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.).

Članak 11.

Predsjednik i članovi upravnog vijeća veleučilišta ili visoke škole imenovani, odnosno izabrani sukladno odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine«, br. 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.), nastavljaju s radom do imenovanja, odnosno izbora sukladno odredbi članka 4. ovoga Zakona.

Članak 12.

Ministar će donijeti pravilnik iz članka 5. ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 13.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Jasna Omejec, predsjednica, te suci Mato Arlović, Marko Babić, Snježana Bagić, Mario Jelušić, Davor Krapac, Ivan Matija, Antun Palarić, Aldo Radolović, Duška Šarin i Miroslav Šeparović, odlučujući o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti zakona s Ustavom Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i o prijedlogu za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti drugog propisa s Ustavom i zakonom, na sjednici održanoj 13. svibnja 2015. donio je

ODLUKU

- I. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom te se ukida članak 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 94/13.).
- II. Pokreće se postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom te se ukida Odluka o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta (»Narodne novine« broj 108/13.).
- III. Do zakonskog uređenja plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta u skladu s pravnim stajalištima izraženima u ovoj odluci, izračun plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta provodi se prema pravilima koja su bila na snazi do stupanja na snagu Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta (»Narodne novine« broj 108/13.).
- IV. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Objasloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Rektorski zbor Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: predlagatelj), koji zastupa predsjednik prof. dr. sc. Pero Lučin, podnio je prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 94 od 22. srpnja 2013.; u daljnjem tekstu: ZID ZoZDiVO/13-I). Tim je člankom dopunjen Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju novim člankom 57.a, koji uređuje plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta (v. točku 5. obrazloženja ove odluke).
2. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju donio je četvrti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 17. srpnja 2003. Objavljen je u »Narodnim novinama« broj 123 od 31. srpnja 2003., a stupio je na snagu 1. kolovoza 2003. (u daljnjem tekstu: ZoZDiVO/03).
 - 2.1. ZoZDiVO/03 do danas je mijenjan i dopunjavan više puta:
 - Uredbom o izmjeni Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenom u »Narodnim novinama« broj 198 od 19. prosinca 2003., koju je donijela Vlada Republike Hrvatske na sjednici 18. prosinca 2003.;
 - Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 105 od 28. srpnja 2004., koji je donio peti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 16. srpnja 2004.;
 - Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 174 od 10. prosinca 2004., koji je donio peti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 30. studenoga 2004.;

- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 46 od 7. svibnja 2007., koji je donio peti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 20. travnja 2007.;
- Zakonom o dopuni Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 63 od 8. lipnja 2011., koji je donio šesti saziv Hrvatskog sabora na sjednici 27. svibnja 2011.;
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 94 od 22. srpnja 2013., koji je donio sedmi saziv Hrvatskog sabora na sjednici 15. srpnja 2013. (to jest ZID-om ZoZDiVO-a/13-I, koji predlagatelj osporava) i
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, objavljenim u »Narodnim novinama« broj 139 od 20. studenoga 2013., koji je donio sedmi saziv Hrvatskog sabora na sjednici 8. studenoga 2013.

2.1.1. Kada se u ovoj odluci općenito upućuje na Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji je danas na snazi, koristi se njegov akronim: ZoZDiVO.

2.2. Ustavni sud je u odluci broj: U-I-1707/2006 od 20. prosinca 2006. (»Narodne novine« broj 2 od 4. siječnja 2007.) pokrenuo postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i ukinuo članak 114. stavke 6. i 8. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 198/03., 105/04. i 174/04.).

Ustavni sud je odlukom broj: U-I-5578/2013, U-I-3633/2014 od 18. srpnja 2014. (»Narodne novine« broj 101 od 20. kolovoza 2014.), u odnosu na redovite profesore na visokim učilištima, profesore visokih škola te znanstvene savjetnike u znanstvenim organizacijama koji su na dan 30. srpnja 2013. bili u trajnom zvanju ukinuo članak 42. stavke 8., 9., 10. i 11. i članak 102. stavke 8., 9., 10. i 11. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 123/03., 105/04., 174/04., 2/07. – odluka USRH, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13. i 139/13.) i članak 10. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (»Narodne novine« broj 139/13.).

3. Predlagatelj je također predložio pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta (»Narodne novine« broj 108 od 30. kolovoza 2013.).

3.1. Odluku o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta, klasa: 022-03/13.94/372, ur.broj: 50301-04/12-13-3 od 29. kolovoza 2013., donijela je na 111. sjednici Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) na temelju članka 57.a ZoZDiVO-a, ustavnost kojega se – preko članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I – osporava u ovom ustavnosudskom postupku. Ta je odluka stupila na snagu 31. kolovoza 2013.

4. Ustavni sud je o prijedlogu predlagatelja zatražio i 27. veljače 2015. zaprimio očitovanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, klasa: 011-02/15-01/00006, urbroj: 533-28-15-0002 (u daljnjem tekstu: očitovanje nadležnog ministarstva).

II. OSPORENI PROPISI

1) Članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I

5. Članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I glasi:

»Članak 25.

Iza članka 57. dodaju se naslov i članak 57.a koji glase:

'Plaća rektora i prorektora'

Članak 57.a

Plaću rektora i prorektora javnih sveučilišta ovisno o broju zaposlenika na sveučilištu, utvrdit će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom, s tim da plaća rektora ne smije biti viša od plaće zamjenika ministra, a plaća prorektora ne smije biti viša od plaće pomoćnika ministra.'«

5.1. U obrazloženju ove odluke osporena odredba označava se kao »članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a)«.

2) Odluka o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta

6. Osporena Odluka o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta glasi:

»I.

Plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta utvrđuje se, ovisno o broju zaposlenika na sveučilištu, množenjem osnovice za obračun plaće javnih službenika s koeficijentima složenosti poslova navedenim u ovoj točki, uvećana za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža, kako slijedi:

1. rektor

- a) iznad 5.000 zaposlenika 4,045
 - b) od 1.000 do 5.000 zaposlenika 3,915
 - c) do 1.000 zaposlenika 3,785
2. prorektor
- a) iznad 5.000 zaposlenika 3,785
 - b) od 1.000 do 5.000 zaposlenika 3,655
 - c) do 1.000 zaposlenika 3,525.

II.

Plaće iz točke I. ove Odluke uvećavaju se sukladno odredbama Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama ('Narodne novine', broj 141/2012), Dodatka I. Temeljnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama ('Narodne novine', broj 141/2012) i Kolektivnog ugovora za znanost i visoko obrazovanje ('Narodne novine', broj 142/2010).

III.

Ova Odluka stupa na snagu prvoga dana od dana objave u 'Narodnim novinama'.«

III. PRIGOVORI PREDLAGATELJA

1) Članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I

7. U prijedlogu su uvodno navedeni članci 3., 5., 14., 44., 67., 68. i 90. stavci 4. i 5. Ustava, koje predlagatelj smatra mjerodavnima za ovaj predmet, te se upućuje na stajališta Ustavnog suda o značenju vladavine prava u demokratskom društvu i o značenju i opsegu ustavnog jamstva autonomije sveučilišta.

8. Predlagatelj je posebno istaknuo da je poštovanje propisane procedure za donošenje zakona i drugih propisa demokratska vrijednost koja je zaštićena u nizu odluka Ustavnog suda. Posebno je uputio na odluku Ustavnog suda broj: U-II-1304/2013 od 16. srpnja 2013. (»Narodne novine« broj 99 od 31. srpnja 2013.), citirajući ove njezine dijelove:

»Poštovanje propisane procedure, ali i demokratskih standarda pri donošenju zakona, drugih propisa i općih akata najmanja je mjera zahtjeva koja se pred njihove donositelje postavlja u demokratskom društvu utemeljenom na vladavini prava.

9.2. Štoviše, u Republici Hrvatskoj na snazi je poseban Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, propisa i drugih akata, koji je svojim zaključkom prihvatila Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 21. studenoga 2009. ('Narodne novine' broj 140/09.; u daljnjem tekstu: Kodeks).

Kodeksom se utvrđuju opća načela, standardi i mjere za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata državnih tijela, kojima se uređuju pitanja i zauzimaju stavovi od interesa za opću dobrobit. Svrha je Kodeksa svim tijelima uključenima u proces donošenja zakona i propisa pružiti smjernice koje proistječu iz dosadašnjih konkretnih praktičnih iskustava dijaloga i suradnje tijela javne vlasti u Republici Hrvatskoj i zainteresirane javnosti. Krajnji je cilj Kodeksa olakšati interakciju s građanima i predstavnicima zainteresirane javnosti u demokratskom procesu.

'Zainteresiranom javnošću' u smislu Kodeksa smatraju se i predstavnici akademske zajednice te javne ustanove i druge pravne osobe koje obavljaju javnu službu ili na koje može utjecati zakon, drugi propis ili akt koji se donosi, odnosno koje će biti uključene u njegovu provedbu. Nesporno je, dakle, da su sveučilišta te fakulteti kao sastavnice sveučilišta dio 'zainteresirane javnosti' kad je riječ o postupku donošenja PUIZZ-a. Zbog toga su njihovi prigovori relevantni u ovom ustavnosudskom postupku.

(...)

9.4. Ustavni sud ponavlja da je donošenje propisa prema predviđenim pravilima i/ili demokratskim proceduralnim standardima temeljni zahtjev koji proizlazi iz vladavine prava u demokratskom društvu. U postupku donošenja PUIZZ-a ta pravila i standardi nisu poštovani. Stoga je taj postupak bio nesuglasan s člankom 1. Ustava (demokratsko uređenje Republike Hrvatske) i s člankom 3. Ustava (vladavina prava kao najviša vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske).«

8.1. Predlagatelj je u tom smislu utvrdio da se u postupku donošenja ZID-a ZoZDiVO-a/13-I nije poštovalo pravilo o javnoj raspravi u skladu s Kodeksom savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (»Narodne novine« broj 140/09.), jer je članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I donesen bez provedene javne rasprave i bez upoznavanja Rektorskog zbora sa izričajem pravne norme. Dalje obrazlaže:

»Slijedom navedenog vidljivo je da se nije poštovala svrha Kodeksa niti je bilo dijaloga niti suradnje sa Rektorskim zborom Republike Hrvatske i to s nacionalnim tijelom kojem je dano zakonsko ovlaštenje da odlučuje o pitanjima od zajedničkog interesa za djelovanje i razvoj sveučilišta u Republici Hrvatskoj (članka 105. stavka 2. ZoZDiVO), pa prema navedenom izostala je i suradnja s tijelima javne ovlasti u Republici Hrvatskoj jer Rektorski zbor čine svi rektori javnih sveučilišta, a sveučilište su tijela s javnim ovlastima.«

9. Uz isticanje da je članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I naknadno uvršten u izmjene i dopune Zakona, predlagatelj je osporio i vrstu akta Vlade kojom se uređuju (prema terminologiji ZID-a ZoZDiVO-a/13-I: »utvrđuju«) plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta, a koja je propisana člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I:

»Podnositelj prijedloga posebno ističe da se navedena sporna odredba članka 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju pojavila kao nova odredba u konačnom prijedlogu zakona uz obrazloženje: 'Člankom 25. propisano je pravo rektora i prorektora javnih sveučilišta na plaću te će se vrijednost koeficijenata rektora i prorektora ovisno o broju zaposlenika sveučilišta urediti Odlukom Vlade Republike Hrvatske'. Navedena sporna odredba je u suprotnosti s člankom 5. Ustava Republike Hrvatske jer dovodi do nejednakosti svih pred zakonom, posebice u odnosu na rektore i prorektore jer navedena odredba je u suprotnosti sa člankom 2. i 7. Zakona o plaćama u javnim službama kojim je utvrđeno da se vrijednost koeficijenta složenosti poslova u javnim službama utvrđuje Uredbom, a osporavanom odredbom jedino se za izračun plaća rektora i prorektora Vladi Republike Hrvatske daje ovlast da to utvrđuje svojom odlukom.

(...)

Rektor sveučilišta je jedini čelnik javne ustanove koji u svom radu ima prava i obveze ravnatelja ustanove, što znači da ima isti status kao i svi drugi ravnatelji ustanova, međutim u pogledu plaća je u neravnopravnom i diskriminirajućem položaju u odnosu na druge ravnatelje javnih ustanova, jer jedino njegova plaća nije utvrđena podzakonskim aktom Uredbom Vlade Republike Hrvatske već posebnom Odlukom Vlade uz posebna ograničenja uzimajući vrijednost koeficijenta složenosti poslova i utvrđivanje plaće na način da ne može biti veća od plaće državnih dužnosnika: zamjenika i pomoćnika ministra, što je u potpunosti neusporedivo i po prirodi stvari nemjerljivo.«

10. U prijedlogu su dalje navedeni pojedini propisi kojima je uređen radnopravni status zaposlenika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja:

»Radnopravni status zaposlenika i plaće u sustavu znanosti i visokog obrazovanja uređuju opći i posebni propisi kako slijedi:

1. Zakon o radu ('Narodne novine' br. 93/14.)
2. Zakon o ustanovama ('Narodne novine' br. 76/93., 29/97., 47/09. i 35/08.)
3. Zakon o plaćama u javnim službama ('Narodne novine' br. 27/01.)
4. Zakon o osnovici plaće u javnim službama ('Narodne novine' br. 39/09.)
5. Zakon o uskrati prava na uvećanje plaće po osnovi ostvarenih godina radnog staža ('Narodne novine' br. 41/14.)
6. Temeljni kolektivni ugovor za službenike i namještenike u javnim službama ('Narodne novine' br. 141/14.)
7. Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama ('Narodne novine' br. 25/13. i 9/14.).«

10.1. Na toj je osnovi predlagatelj usporedio način uređivanja plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta s plaćama ravnatelja u ostalim javnim ustanovama, istodobno podsjećajući da je jedino za rektore i prorektore javnih sveučilišta plaća uređena posebnom zakonskom odredbom u posebnom zakonu, i to na posve neprimjeren način:

»Iz navedenih primjera jasno je vidljivo da su za ravnatelje u dugim javnim ustanovama Uredbom utvrđeni koeficijenti složenosti poslova u skladu s lex specialisom: Zakonom o plaćama u javnim službama, a jedino rektorima i prorektorima javnih sveučilišta posebnom zakonskom odredbom u drugom lex specialisu Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju određeno je da im se plaće utvrđuju posebnom Odlukom Vlade Republike Hrvatske uz izričito navedena ograničenja plaća na način da plaća rektora ne smije biti viša od plaće zamjenika ministra, a plaća prorektora ne smije biti viša od plaće pomoćnika ministra.

Ograničenja za plaće vezana uz plaće državnih dužnosnika što je u potpunosti neprimjereno da se plaća rektora javnih sveučilišta – ravnatelja javnih ustanova ograničava s plaćom državnih dužnosnika: zamjenika ministra te plaća prorektora s pomoćnikom ministra.

(...)

Uzimajući u obzir činjenicu da državni dužnosnici zamjenici ministra i pomoćnici ministra političke

funkcije i mogu ih obnašati osobe koji nemaju akademska zvanja, a rektori i prorektori moraju imati najviša znanstveno-nastavna zvanja, izjednačavanje političkih funkcija sa znanstvenim u demokratskom društvu sa zajamčenom autonomijom sveučilišta demokratski je deficit.«

11. Učinke osporenog članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I predlagatelj smatra diskriminirajućima. Mjerodavni dio prijedloga glasi:

»Navedena zakonska odredba članka 57a je:

1. diskriminirajuća:

- u odnosu na primjenu Zakona o plaćama u javnim službama, jer jedino se za plaće rektora i prorektora utvrđuje posebna zakonska odredba i donosi posebna odluka, a Zakonom o plaćama u javnim službama izričito je propisano da se vrijednost koeficijenta utvrđuje Uredbom,
- u odnosu sve druge ravnatelje u javnim ustanovama i javnim službama jer su vrijednosti njihovih koeficijenta propisani Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama,
- u odnosu na ograničenja za plaću jer jedino rektori i prorektori imaju ograničavajuću zakonsku normu da ne mogu imati veću plaću od državnih dužnosnika, zamjenika i pomoćnika ministra, što je diskriminacija u odnosu na sve druge ravnatelje, zamjenike ravnatelja u javnim službama,
- u odnosu na sve druge javne ustanove, jer jedino čelnik sveučilišta kao javne ustanove je izuzet iz Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama,
- uz diskriminirajuću zakonsku odredbu, diskriminirajuća je Odluka Vlade Republike Hrvatske o plaći rektora i prorektora u kojoj se navodi podjela rektora i prorektora (na one prvog, drugog i trećeg reda) s obzirom na činjenicu da se koeficijent složenosti poslova utvrđuje prema broju zaposlenika na pojedinim sveučilištima i takva kvalifikacija nije poznata nigdje u zapadnoj demokraciji, a rad i učinkovitost pojedinog rektora ili prorektora ne može se mjeriti brojem zaposlenika.

2. dovodi do nejednakosti svih zaposlenika u javnim službama:

- nepoštivanje odredbe članka 14. Ustava Republike Hrvatske o jednakosti svih pred zakonom,
- lex specialis Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju jedino za rektore i prorektore određuje način utvrđivanja plaća posebnom odlukom Vlade Republike Hrvatske, a sve druge zaposlenike u javnim službama primjenjuje se Zakon o plaćama u javnim službama koji je definirao podzakonski akt Uredbu Vlade RH kojom se utvrđuje vrijednost koeficijenta,
- izuzeta je iz Uredbe samo jedna kategorija zaposlenika i to rektora i prorektora sveučilišta u odnosu na sve druge javne ustanove uzimajući u obzir i javne ustanove u sustavu znanosti i visokog obrazovanja (ravnatelje i zamjenike ravnatelja ustanova u sastavu sveučilišta, ravnatelje i zamjenike ravnatelja javnih instituta, čelnike visokih učilišta: dekane i prodekane fakulteta, dekane i prodekane veleučilišta),
- nejednakost se očituje i u pogledu pravne sigurnosti jer je određivanje koeficijenta složenosti poslova za rektore i prorektore uvjetovano ograničenjima u odnosu na plaće državnih dužnosnika: zamjenika ministra i pomoćnika ministra, jer jedino plaće rektora i prorektora u odnosu na sve druge zaposlenike u javnim službama moraju biti mjerljive s plaćama državnih dužnosnika: zamjenika ministra i pomoćnika ministra u odnosu na vrijednost koeficijenta, odnosno ne mogu biti veće.

3. neravnopravan položaj rektora i prorektora sveučilišta u odnosu na druge ravnatelje u javnim ustanovama i javnim službama:

- neravnopravan položaj u odnosu na ravnatelje u svim javnim ustanovama u području zdravstvene djelatnosti, odgoja i obrazovanja i području kulture,
- neravnopravan položaj u odnosu na primjenu općih propisa i na njima utemeljenih podzakonskih akata,
- u pogledu određivanja koeficijenta složenosti poslova jer je jedino za rektore i prorektore odredbom posebnog Zakona u odnosu na lex specialis koji je na snazi Zakon o plaćama u javnim službama uvjetovano ograničenje u odnosu na plaće državnih dužnosnika :zamjenika ministra i pomoćnika ministra,
- jedino plaće rektora i prorektora sveučilišta u odnosu na sve druge čelnike u javnim službama moraju biti mjerljive s plaćama državnih dužnosnika: zamjenika ministra i pomoćnika ministra u odnosu na vrijednost koeficijenta, odnosno ne mogu biti veće.«

12. Predlagatelj je upozorio i na poremećaj u platnom sustavu znanosti i visokog obrazovanja do kojeg dovodi osporeni članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a):

»Ograničavajuća zakonska odredba članka 57a i posebna Odluka Vlade Republike Hrvatske za plaće rektora i prorektora dovodi u pitanje zaštitu digniteta sveučilišnih nastavnika s najvišim znanstveno-nastavnim zvanjem na položaju rektora i prorektora, jer je to jedina kategorija sveučilišnih nastavnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja čije plaće su uvjetovane ograničenjima u odnosu na državne

dužnosnike.«

2) Odluka o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta

13. Predlagatelj smatra da je Odluka o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta u »suprotnosti sa Zakonom o plaćama u javnim službama, a time i u nesuglasnosti s Ustavom Republike Hrvatske (članak 14.) jer dovodi do nejednakosti svih pred zakonom, posebice izdvojene kategorije zaposlenika u javnim službama: rektora i prorektora sveučilišta«.

Na kraju je uputio na znanstveno-nastavno zvanje koje je pretpostavka za obnašanje dužnosti rektora javnih sveučilišta:

»... treba istaknuti i članke 67. i 68. Ustava Republike Hrvatske o autonomiji sveučilišta i činjenicu da se Ustavni sud u Odluci od broj: U- 1-5578/13 od 18. srpnja 2014. godine ('Narodne novine' br. 101/14.) poziva na svoju Odluku broj: U-I-843/00 od 13. rujna 2000. godine ('Narodne novine' br. 94/00.) u kojoj je zauzeo 'načelno stajalište' da autonomija sveučilišta po prirodi stvari ima posebno značenje za položaj onih sveučilišnih nastavnika koji su stekli najviša zakonom ustanovljena znanstveno-nastavna zvanja. Ti nastavnici uživaju poseban položaj kako u odnosu prema sveučilišnim nastavnicima u svim ostalim znanstveno-nastavnim zvanjima, tako i u odnosu prema znanstvenoj zajednici u cjelini.'

Uzimajući navedeno načelno stajalište Ustavnog suda u odnosu na redovite profesore, posebno treba istaknuti da su rektori sveučilišta sveučilišni nastavnici kojima je uvjet za izbor na položaj rektora sveučilišta u skladu s člankom 57. stavkom 1. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju upravo izbor u najviše znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora.

Slijedom navedenog rektor sveučilišta mora biti redoviti profesor kako bi obnašao dužnost rektora što upućuje na činjenicu da samo sveučilišni nastavnik s najvišim znanstveno-nastavnim zvanjem može obnašati dužnost rektora odnosno biti čelnik javnog sveučilišta. Isto tako prorektor sveučilišta mora biti sveučilišni nastavnik u statusu izvanrednog profesora ili redovitog profesora.«

IV. OČITOVANJE MINISTARSTVA ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA

14. S obzirom na prigovor predlagatelja da se u postupku donošenja ZID-a ZoZDiVO-a/13-I nije poštovalo pravilo o javnoj raspravi, nadležno ministarstvo u svom je očitovanju (v. točku 4. obrazloženja ove odluke) navelo:

»... napominjemo da je Vlada Republike Hrvatske u srpnju 2012. godine uputila u saborsku proceduru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (P. Z. br. 126 – odlukom Vlade Republike Hrvatske od 3. listopada 2012. godine taj prijedlog je povučen iz procedure da bi u studenome 2013.« /pravilno: u veljači 2013. – op. Ustavni sud/ »bio ponovno upućen u saborsku proceduru kao P. Z. br. 270), kojem je prethodila opsežna javna rasprava. S ciljem poticanja javne rasprave i prikupljanja mišljenja, komentara i prijedloga zainteresirane javnosti (pojedinaca, ustanova i skupina te drugih dionika), ZID ZZDVO je bio dostupan na mrežnim stranicama Ministarstva, te je pri Ministarstvu otvorena posebna e-mail adresa: zzdvo2012@mzos.hr. Također, dužnosnici i službenici Ministarstva sudjelovali su na mnogobrojnim tribinama čiji je cilj bio upoznati zainteresiranu javnost s predloženim izmjenama i dopunama Zakona. U kreiranju izmjena i dopuna sudjelovali dionici iz sustava znanosti i visokog obrazovanja, budući da je prijedlog izmjena i dopuna Zakona bio predstavljen akademskoj i široj javnosti na sjednicama Rektorskog zbora, Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje i Nacionalnog vijeća za znanost, te tribini Udruge za razvoj visokog školstva 'Universitas' i prije početka javne rasprave. U okviru javne rasprave održano je više od 13 sjednica, tribina i sastanaka čija su tema bile predložene izmjene Zakona, a koje su organizirali predstavnici akademske i znanstvene zajednice i zainteresirane javnosti, ali i samo Ministarstvo.

Tako je, primjerice, održano više sastanaka s predstavnicima svih umjetničkih akademija Sveučilišta u Zagrebu kao i s predstavnicima Ministarstva kulture, a s ciljem definiranja optimalnih rješenja primjerenih umjetničkom području, kao i načinu provođenja izbora u odgovarajuća umjetničko-nastavna zvanja te u umjetničku komponentu tih zvanja, u skladu s njihovim posebnostima. Tijekom javne rasprave održane su brojne konzultacije s dionicima sustava putem sjednica senata sveučilišta i fakultetskih vijeća. Šira javnost je s nacrtom Zakona upoznata i kroz rasprave Gospodarsko socijalnog vijeća te sindikata. U procesu javne rasprave za ZID ZZDVO, Ministarstvo je na svojim mrežnim stranicama <http://public.mzos.hr/Default.aspx?art-l 17271> objavilo sve pristigle komentare na ZID ZZDVO. Napominjemo kako je riječ o više od 200 pristiglih pojedinačnih primjedbi.

Na dio primjedbi i prijedloga koji su pristigli na elektroničku adresu zzdvo2012@mzos.hr je i pojedinačno odgovarano s obrazloženjem prihvaćanja ili neprihvaćanja predmetnih primjedbi.

Također, dio primjedbi pristigao je i putem redovite pošte Ministarstva, a i putem elektroničkih adresa zaposlenika Ministarstva, a isti su razmatrani te dijelom i prihvaćeni prilikom oblikovanja konačnog prijedloga koji je upućen u proceduru.

Kroz propisanu proceduru Vlade RH i Hrvatskog sabora su pak, tijela državne uprave, saborski klubovi i pojedini zastupnici, kao i predstavnici znanstvene i akademske zajednice, utjecali i dalje na rješenja u prijedlogu Zakona. Slijedom toga, pojedine odredbe ZID ZZDVO-a za koje predlagatelj ukazuje da nisu bile predmet javne rasprave, nastale su i uvrštene u ZID ZZDVO-a upravo kao rezultat provedene javne rasprave te temeljem mišljenja tijela državne uprave, saborskih zastupnika i ostalih dionika sustava.«

14.1. Očitujući se na prigovore predlagatelja kojima se osporava način na koji su uređene plaće rektora i prorektora nadležno je ministarstvo navelo:

»Zakonom o obvezama i pravima državnih dužnosnika ('Narodne novine', broj 101/1998, 135/1998, 2015/1999, 20/2000, 73/2000, 131/2000, 30/2001, 59/2001, 114/2001, 153/2002, 154/2002, 163/2003, 16/2004, 30/2004, 105/2004, 187/2004, 92/2005, 121/2005, 136/2005, 151/2005, 141/2006, 17/2007, 34/2007, 82/2007, 107/2007, 60/2008, 38/2009, 150/2011, 22/2013, 102/2014, 103/2014 i 3/2015) propisane su obveze i prava državnih dužnosnika u tijelima državne vlasti te njihove plaće za vrijeme obnašanja državne dužnosti.

Člankom 1. toga Zakona taksativno su navedeni dužnosnici na koje se primjenjuju odredbe toga Zakona. 'Rektor' odnosno 'prorektor' sveučilišta bili su do 2007. godine također definirani kao državni dužnosnici te su im bili određeni sljedeći koeficijenti za obračun plaće: rektor sveučilišta (5,27), prorektor sveučilišta (4,98).

2007. godine uslijedile su izmjene i dopuna Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika temeljem kojih su 'rektor' i 'prorektor' brisani s popisa državnih dužnosnika. Zakonodavac se kod spomenutih izmjena vodio člankom 67. stavkom 1. Ustava Republike Hrvatske kojim se jamči autonomija sveučilišta, a stavkom 2. istoga članka utvrđuje pravo sveučilišta da samostalno odlučuje o svome ustrojstvu i djelovanju u skladu s posebnim zakonima. Također člankom 4. stavkom 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kojim je propisano da se visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji na akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta, u skladu s Ustavom, međunarodnim ugovorima i tim Zakonom, a prema stavku 3. istoga članka akademske slobode pripadaju svim članovima akademske zajednice a obuhvaćaju slobodu znanstvenog i umjetničkog istraživanja i stvaralaštva, poučavanja, međusobne suradnje i udruživanja, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i tom Zakonu, a navedena akademska sloboda, akademska samouprava i autonomija sveučilišta uključuju i odgovornost akademske zajednice prema društvenoj zajednici u kojoj djeluje.

Kako bi se navedene slobode i sveučilišna autonomija mogle nesmetano odvijati, te kako bi se u potpunosti ostvarila Ustavna načela u tom pravcu, predloženo je iz popisa Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika brisati položaje rektora i prorektora što je kako smo i naveli učinjeno Zakonom o izmjenama i dopuni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika ('Narodne novine', broj 17/2007).

Brisanjem sa popisa državnih dužnosnika, položaji rektora i prorektora sveučilišta postali su radna mjesta u javnim službama, te im se plaća trebala utvrditi prema propisima kojim se uređuju plaće u javnim službama. S obzirom da se prema članku 7. stavku 4. Zakona o plaćama u javnim službama ('Narodne novine', broj 27/2001), vrijednost koeficijenta složenosti poslova radnih mjesta I. vrste (za koje je opći uvjet visoka stručna sprema) mogla kretati u rasponu od 1,05 do 3,05, te s obzirom da su prema članku 12. stavku 3. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika koeficijenti za izračun plaća rektora i prorektora sveučilišta bili znatno viši, rektorima i prorektorima sveučilišta bi se znatno smanjile plaće kada bi se odredile prema koeficijentima utvrđenim u članku 7. Zakona o plaćama u javnim službama. Stoga je predloženo da do donošenja posebne uredbe, odnosno do iznalaženja odgovarajućeg rješenja za navedena pitanja, rektori i prorektori sveučilišta zadržavaju pravo na plaće prema dosadašnjim rješenjima.

Budući da se dugi niz godina nije našlo odgovarajuće rješenje pitanja plaće rektora i prorektora, zakonodavac je prilikom izmjena i dopuna Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju u srpnju 2013. godine, kao temeljnog propisa u području znanosti i visokog obrazovanja, smatrao nužnim regulirati pitanje plaća čelnih zaposlenika sveučilišta što je i učinjeno Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ('Narodne novine', broj 94/2013) člankom 25. kojim se dodaje članak 57.a kojim je propisano da će visinu plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta odrediti Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom, a s obzirom na broj zaposlenika pojedinog sveučilišta.

Slijedom toga, Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta. Tom Odlukom utvrđena je plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta ovisno o broju zaposlenika na sveučilištu, množenjem osnovice za obračun plaće javnih službenika s koeficijentima složenosti poslova, uvećana za 0,5 % za svaku navršenu godinu radnog staža. Tako je koeficijent složenosti poslova za rektora zaposlenog u ustanovi koja ima iznad 5000 zaposlenika 4,045, zatim od 1000 do 5000 zaposlenika 3,915, do 1000 zaposlenika 3,785. Za prorektora zaposlenog u ustanovi iznad 5000 zaposlenika koeficijent plaće je 3,785, od 1000 do 5000 zaposlenika 3,655 te za ustanove do 1000 zaposlenika koeficijent plaće je 3,525. istom Odlukom u točki II. određeno je da plaće iz točke I. Odluke uvećavaju se sukladno odredbama Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama ('Narodne novine', broj 141/2012), Dodatka I. Temeljnog kolektivnom ugovoru za službenike i namještenike u javnim službama ('Narodne novine', broj 141/2012) i granskog kolektivnog ugovora.«

14.2. S obzirom na predlagateljovo isticanje znanstveno-nastavnog zvanja kao pretpostavke za obnašanje dužnosti rektora javnih sveučilišta, nadležno je ministarstvo u svom očitovanju navelo: »Uvažavajući činjenicu kako su za položaje rektora i prorektora nužni akademski stupanj i najviša znanstveno-nastavna zvanja, napominjemo kako njihova odgovornost prema društvenoj zajednici nije nipošto veća niti usporediva s onom koju imaju državni dužnosnici niti je to pokazatelj demokratičnosti društva. Navedeno potkrepljujemo na primjeru analize opsega odgovornosti rektora kao voditelja ustanove, odnosno visokih učilišta. Kao indikator postavljen je broj zaposlenih osoba na visokim učilištima. U tablici 1. prikazali smo broj zaposlenih osoba na sveučilištima u siječnju 2015. godine (izvor: podaci u COP-u i MZOS-u).

Tablica 1. Broj zaposlenih na javnim sveučilištima

Sveučilište	Broj zaposlenih
Sveučilište u Dubrovniku	254
Sveučilište u Osijeku	1730
Sveučilište u Puli	225
Sveučilište u Rijeci	1640
Sveučilište u Splitu	1588
Sveučilište u Zadru	575
Sveučilište u Zagrebu	7359

Ovdje treba uzeti u obzir da na sveučilištima koje imaju kao svoje sastavnice visoka učilišta koja su pravne osobe, zaposlene osobe na tim sastavnicama imaju ugovor o radu sa sastavnicom, a ne sveučilištem. Dekan, kao ravnatelj ustanove ima jednaku odgovornost kao i svaki drugi ravnatelj ustanove sukladno Zakonu o ustanovama, te stoga, ukoliko iz tablice 1. izuzmemo zaposlene na visokim učilištima u sastavu sveučilišta, broj zaposlenih na samim sveučilištima u odnosu na broj zaposlenih na sastavnicama koje su pravne osobe prikazanje na sljedeći način:

Tablica 2. Broj zaposlenih na sveučilištima i broj zaposlenih na sastavnicama koje su osnovane kao pravne osobe

Ustanove	Broj zaposlenih
Sveučilište u Osijeku – sveučilište	285
Sveučilište u Osijeku – sastavnice (pravne osobe)	1445
Sveučilište u Rijeci – sveučilište	217
Sveučilište u Rijeci – sastavnice	1423

(pravne osobe)	
Sveučilište u Splitu – sveučilište	202
Sveučilište u Splitu – sastavnice (pravne osobe)	1386
Sveučilište u Zagrebu – sveučilište	238
Sveučilište u Zagrebu – sastavnice (pravne osobe)	7121

Zbog autonomije sveučilišta koja je zagantirana Ustavom Republike Hrvatske pravo na osnivanje sastavnica kao pravnih osoba implicira i odgovornost dekana kao ravnatelja ustanove, odnosno, odgovornost rektor dijeli sa dekanima. Stoga se složenost poslova i odgovornost dekana visokih učilišta koje su pravne osobe može uspoređivati sa rektorima, posebice manjih sveučilišta jer broj zaposlenih na određenim sastavnicama premašuje broj zaposlenih na manjim sveučilištima. Donošenjem Odluke Vlade Republike Hrvatske o plaćama rektora i prorektora, jasna je odgovornost i briga za dignitet čelnika sveučilišta, dok je donja granica određena plaćama čelnika sastavnica sveučilišta s pravnom osobnošću. Ovakvim uređenjem nije ograničena autonomija sveučilišta, posebno ističući kako je Odlukom Ustavnog suda (broj U-I/902/1999), zauzet i stav da je autonomija sveučilišta u stvarnosti neizbježno ograničena pravima i stvarnom moći osnivatelja, ali i onih koji podupiru sveučilište ili pak nad njegovim radom provode stručni nadzor.«

V. OCJENA USTAVNOG SUDA

A. ČLANAK 25. ZID-a ZOZDIVO-a/13-I (ČLANAK 57.a ZOZDIVO-a)

1) O javnoj raspravi pri donošenju ZID-a ZoZDiVO-a/13-I

15. Vlada je svojim aktom klase: 602-04/12-01/02, ur.broja: 5030104-12-1 od 5. srpnja 2012., dostavila Hrvatskom saboru Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: P.Z. br. 126/12). Taj je prijedlog Vlada »povukla iz procedure« aktom, klasa: 602-04/12-01/02, ur.broj: 50301-04/04-12-3 od 3. listopada 2012. U tekstu P.Z.-a br. 126/12 plaće rektora i prorektora nisu bile spomenute ni na jednom mjestu.

16. Prema utvrđenju nadležnog ministarstva, taj prijedlog zakona Vlada je u veljači 2013. (u očitovanju Ministarstva pogrešno je naveden mjesec studeni 2013. – v. točku 14. obrazloženja ove odluke) ponovo uputila u saborsku proceduru, sada kao P.Z. br. 270 (u daljnjem tekstu: P.Z. br. 270/13).

U tekstu P.Z.-a br. 270/13 plaće rektora i prorektora također nisu bile spomenute ni na jednom mjestu. Rasprava o P.Z. br. 270/13 u prvom čitanju zaključena je u Hrvatskom saboru 17. travnja 2013. Na 8. sjednici 19. travnja 2013. donesen je zaključak da se prihvaća prijedlog zakona i da će se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja uputiti predlagatelju radi pripreme konačnog prijedloga zakona (80 glasova »za«, 15 »protiv«, 2 »suzdržana«).

17. Vlada je 24. svibnja 2013., aktom klase: 022-03/13-01/05, ur.broja: 50301-04/12-13-6, Hrvatskom saboru podnijela konačni tekst P.Z.-a br. 270 (u daljnjem tekstu: Konačni P.Z. br. 270/13). Rasprava o Konačnom P.Z.-u br. 270/13 u drugom čitanju zaključena je u Hrvatskom saboru 9. srpnja 2013. ZID ZoZDiVO/13-I donesen je na 8. sjednici 15. srpnja 2013. (77 glasova »za«, 33 »protiv«, 6 »suzdržanih«).

18. U Konačnom P.Z.-u br. 270/13 prvi put se pojavio novi članak 57.a ZoZDiVO-a, sadržan u članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I, ustavnost kojega osporavaju predlagatelji (v. točku 5. obrazloženja ove odluke).

19. Nadležno ministarstvo u svom je očitovanju istaknulo da je P.Z.-u br. 126/12 »prethodila opsežna javna rasprava«. Čini se da je za tu raspravu kasnije isticano da ona vrijedi i za P.Z. br. 270/13 (s obzirom da je u listopadu 2012. P.Z. br. 126/12 bio povučen iz procedure, a nakon toga je ponovo upućen u parlamentarnu proceduru u veljači 2013. kao P.Z. br. 270/13).

19.1. Budući da u P.Z.-u br. 126/12 nije bila sadržana osporena odredba o plaćama rektora i prorektora javnih sveučilišta, Ustavni sud je, uvažavajući tvrdnju nadležnog ministarstva da su »pojedine odredbe ZID ZZDVO-a za koje predlagatelj ukazuje da nisu bile predmet javne rasprave, nastale (su) i uvrštene u ZID ZZDVO-a upravo kao rezultat provedene javne rasprave te temeljem mišljenja tijela državne uprave, saborskih zastupnika i ostalih dionika sustava«, pregledao sadržaj internetske stranice

nadležnog ministarstva (<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=3390>), na kojoj je zabilježen tijek javne rasprave o P.Z.-u br. 126/12, kako slijedi:

»10. srpnja 2012.

Vlada RH prihvatila prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Vlada Republike Hrvatske, 5. srpnja 2012. na svojoj 37. sjednici prihvatila je prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju te ga uputila u daljnju zakonodavnu proceduru u Hrvatski sabor

21. lipnja 2012.

Primjedbe i komentari na prijedlog izmjena Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju
Analiza primjedbi i komentara pristiglih tijekom javne rasprave o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

17. svibnja 2012.

Završila javna rasprava o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju pobudio je veliko zanimanje javnosti. Tijekom javne rasprave, koja je trajala mjesec dana (završila je u petak 11. svibnja), Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta zaprimilo je više od 200 pojedinačnih primjedbi.

14. svibnja 2012.

Obavijest o zaključenju prve faze javne rasprave o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Dana 14. svibnja 2012. godine zaključena je prva faza javne rasprave o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koja je trajala od 12. travnja do 12. svibnja 2012.

24. travnja 2012.

Produljenje javne rasprave o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Zbog velikog interesa javnosti, a u svrhu što učinkovitije rasprave i pronalaženja najboljih rješenja vezanih uz pitanja koja se reguliraju Nacrtom prijedloga Zakona, trajanje javne rasprave produljuje se do 12. svibnja 2012. godine.

12. travnja 2012.

Javna rasprava o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta objavljuje Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i time otvara javnu raspravu o prijedlozima izmjena«.

19.2. Kako bi utvrdio je li osporena odredba o plaćama rektora i prorektora javnih sveučilišta proizašla iz javne rasprave, Ustavni sud posebno je razmotrio i dokument nadležnog ministarstva pod nazivom »Analiza prve faze javne rasprave o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (12. travnja – 12. svibnja 2012.)« od 21. lipnja 2012. (<http://public.mzos.hr/Default.aspx?art=11833&sec=3390>), u kojem je objavljeno više od 200 objedinjenih komentara i primjedbi na tekst P.Z.-a br. 126/12, obrađenih po člancima zakona. U tom se dokumentu ne spominju plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta.

19.3. Ustavni sud razmotrio je i:

– izvješće Odbora za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora s 22. sjednice održane 9. srpnja 2012., na kojoj je taj odbor raspravljao o P.Z.-u br. 126/12,

– izvješće Odbora za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora s 39. sjednice održane 6. veljače 2013., na kojoj je taj odbor raspravljao o P.Z.-u. br. 270/13 (prvo čitanje),

– izvješće Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora s 20. sjednice održane 8. veljače 2013., na kojoj je taj odbor raspravljao o P.Z.-u br. 270/13 (prvo čitanje).

19.4. Ustavni sud ne može s izvjesnošću tvrditi da osporeni članak 57.a ZoZDiVO-a nije proizašao iz javne rasprave, ali utvrđuje nedvojbenim da u relevantnim dokumentima i zapisima koje je razmotrio, a koji su prethodno navedeni, o plaćama rektora i prorektora javnih sveučilišta nije bilo riječi. To potvrđuju i izlaganja pojedinih zastupnika na 8. sjednici sedmog saziva Hrvatskog sabora od 9. srpnja 2013. (video zapis, <http://itv.sabor.hr/video/default.aspx?TockaID=5723>).

20. Što se tiče Konačnog P.Z.-a br. 270/13 (drugo čitanje), Ustavni sud razmotrio je:

– izvješće Odbora za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora s 51. sjednice održane 7. lipnja 2013., na

kojoj je taj odbor raspravljao o Konačnom P.Z.-u br. 270/13 (drugo čitanje), – izvješće Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora s 27. sjednice održane 11. lipnja 2013., na kojoj je taj odbor raspravljao o Konačnom P.Z.-u br. 270/13 (drugo čitanje). U posljednjem navedenom izvješću napomenuto je samo to, da je »u uvodnom obrazloženju ministar istaknuo« kako je u Konačni P.Z. br. 270/13 »unesena nova odredba kojom se Vladi Republike Hrvatske daje ovlast određivanja koeficijenata za izračun plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta«. Međutim, iz tog izvješća proizlazi da na sjednici nije spomenut drugi dio odredbe članka 57.a koji propisuje zakonske zabrane (»s tim da plaća rektora ne smije biti viša od plaće zamjenika ministra, a plaća prorektora ne smije biti viša od plaće pomoćnika ministra«).

20.1. Ustavni sud preslušao je i uvodno izlaganje u povodu Konačnog P.Z.-a br. 270/13 nadležnog ministra na 8. sjednici 7. saziva Hrvatskog sabora od 9. srpnja 2013. (video zapis, <http://itv.sabor.hr/video/default.aspx?TockaID=5723>). Utvrdio je da se nadležni ministar i u tom izlaganju zadržao samo na prvom dijelu predložene odredbe, ne spominjući njezin drugi dio koji propisuje prethodno navedene zakonske zabrane (relevantni dio izlaganja ministra v. u točki 29. obrazloženja ove odluke).

21. S obzirom na takvo stanje stvari, Ustavnom sudu ne preostaje drugo nego zaključiti da je predloženi članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a) postao dostupan javnosti tek javnim obznanjivanjem teksta Konačnog P.Z.-a br. 270/13 u svibnju 2013. i da on nije bio predmet javne rasprave.

21.1. Prema tvrdnjama predlagatelja, o predloženom članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članku 57.a ZoZDiVO-a) nije bio konzultiran ni sam Rektorski zbor, koji čine svi rektori javnih sveučilišta u Republici Hrvatskoj, iako je bila riječ o njihovim plaćama. Ustavni sud je u odluci broj: U-II-1118/2013 i dr. od 22. svibnja 2013. (»Narodne novine« broj 63 od 27. svibnja 2013.) izrazio načelno stajalište da »demokracija procedure u okviru koje se odvija društveni dijalog o pitanjima od općeg interesa jest ono što sam akt, kao ishod te procedure, može odrediti kao ustavnopravno prihvatljiv ili neprihvatljiv«. U konkretnom slučaju, taj je dijalog izostao.

22. Prethodne se činjenice moraju uzeti u obzir prilikom ispitivanja članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a) s aspekta vladavine prava, najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske koja je temelj za tumačenje Ustava (članak 3. Ustava). U tu se svrhu prvo daje pregled uređenja plaća rektora i prorektora od 2002. do 2013.

2) Pregled uređenja plaća rektora i prorektora od 2002. do 2013.

a) Zakonodavno razdoblje 2002. – 2007.

23. Zakonom o izmjenama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, koji je donesen na 26. sjednici četvrtog saziva Hrvatskog sabora (»Narodne novine« broj 153 od 20. prosinca 2002.; u daljnjem tekstu: ZI ZOiPDD/02), rektori i prorektori sveučilišta stekli su status državnih dužnosnika. Članak 1. tog zakona je glasio:

»Članak 1.

U Zakonu o obvezama i pravima državnih dužnosnika ('Narodne novine', br. 101/98., 135/98., 105/99., 25/00., 73/00., 30/01., 59/01. i 114/01.) u članku 1. stavak 2. mijenja se i glasi:

'Dužnosnici u smislu ovoga Zakona jesu:

(...)

- rektori i prorektori sveučilišta,

(...)

U Izvješćima Hrvatskog sabora br. 352 (<http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=1251>) uz taj je članak bilo navedeno: »S obzirom na položaj i značaj poslova koje obavljaju predlaže se u krug državnih dužnosnika uvrstiti rektore sveučilišta i prorektore sveučilišta (koji su do sada imali položaj službenika u javnim službama), ...« (str. 65.).

23.1. ZI-jom ZOiPDD-a/02 bio je promijenjen i način izračuna plaće državnih dužnosnika. U Izvješćima Hrvatskog sabora br. 352 u tom je smislu bilo navedeno: »Osnovna je namjera predlagatelja zakona (Vlade RH) da se i za državne dužnosnike primijeni ista osnovica za obračun plaće koja se primjenjuje na državne službenike i namještenike te da se na odgovarajući način izmijene koeficijenti tako da im plaća ostane na sadašnjoj razini.« (str. 65.). Sukladno tome, u članku 2. ZI-ja ZOiPDD-a/02 bila su propisana nova pravila za izračun plaće državnih dužnosnika te koeficijenti za njihov izračun, uključujući i one za rektore i prorektore. Taj je članak u mjerodavnim dijelovima glasio:

»Članak 2.

Članak 12. mijenja se i glasi:

'Plaće dužnosnika utvrđuju se množenjem osnovice za obračun plaće s koeficijentom utvrđenim za

određene dužnosnike.

Osnovica za obračun plaće dužnosnika jednaka je osnovici za obračun plaće državnih službenika i namještenika.

Koeficijenti za izračun plaće dužnosnika jesu:

(...)

7. ...

(...)

f) rektor sveučilišta 5,27

8. ...

d) prorektor sveučilišta 4,98

(...)

23.2. Zaključno, od 1. siječnja 2003. opći zakon za određivanje plaća rektora i prorektora bio je Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika (»Narodne novine« broj 101/98., 135/98., 105/99., 25/00., 73/00., 30/01., 59/01., 114/01., 153/02., 154/02., 163/03., 16/04., 30/04., 105/04., 187/04., 92/05., 121/05., 136/05., 151/05., 141/06., 17/07., 34/07., 82/07., 107/07., 60/08., 38/09. i 150/11., 22/13., 102/14., 103/14., 3/15. – uredba; u daljnjem tekstu: ZOiPDD).

b) Zakonodavno razdoblje 2007. – 2013.

24. Rektori i prorektori imali su status državnih dužnosnika do veljače 2007., kada su bili brisani iz popisa državnih dužnosnika člankom 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, koji je donesen na 24. sjednici petog saziva Hrvatskog sabora 2. veljače 2007. (»Narodne novine« broj 17 od 12. veljače 2007.; u daljnjem tekstu: ZID ZOiPDD-a/07), a stupio je na snagu isti dan (12. veljače 2007.). Članak 1. tog zakona je glasio:

»Članak 1.

U Zakonu o obvezama i pravima državnih dužnosnika ('Narodne novine', br. 101/98., 135/98., 105/99., 25/00., 73/00., 30/01., 59/01., 114/01., 153/02., 163/03., 16/04., 30/04., 121/05., 151/05. i 141/06.) u članku 1. stavku 2. alineja 26. briše se.

Dosadašnje alineje 27. do 29. postaju alineje 26. do 28.«

Člankom 2. ZID-a ZOiPDD-a/07 bili su brisani i koeficijenti za izračunavanje plaća rektora i prorektora:

»Članak 2.

U članku 12. stavku 3. točki 6. podtočka: 'h) rektor sveučilišta – 5,27', briše se.

Dosadašnje podtočke i), j), k), l), m), n), o), p) i r) postaju podtočke h), i), j), k), l), m), n), o), i p).

U točki 7. podtočka: 'd) prorektor sveučilišta – 4,98' briše se.«

25. U prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika, s Konačnim prijedlogom zakona, hitni postupak, prvo i drugo čitanje (u daljnjem tekstu: P.Z. br. 617/07) (<http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=1007>), bio je obrazložen cilj zakonske mjere brisanja rektora i prorektora iz kruga državnih dužnosnika:

»Uz članak 1.

Ovom odredbom mijenja se popis državnih dužnosnika na način da se s tog popisa brišu rektori i prorektori sveučilišta.

Rektori i prorektori sveučilišta brišu se sa popisa državnih dužnosnika, zbog primjedbi da njihovo svrstavanje u državne dužnosnike dovodi u pitanje autonomiju sveučilišta. Radi se o visokim položajima na sveučilištu, a ne u državnim tijelima, te poslovi koji se obavljaju na tim položajima po prirodi stvari ne spadaju u poslove državnih dužnosnika. Osim toga, navedeni položaji nisu političke funkcije, nego prvenstveno radna mjesta na kojima se obavljaju stručni poslovi, koji zahtijevaju iznimno stručno znanje i iskustvo, pa je stoga potrebno osigurati njihovu punu depolitizaciju odnosno profesionalizaciju.« (str. 4.)

U II. dijelu P.Z.-a br. 617/07 pod nazivom »Ocjena stanja i osnovna pitanja koja se uređuju zakonom, te posljedice koje će proisteći donošenjem zakona« bilo je navedeno:

»Razvoj obrazovanja u Republici Hrvatskoj je jedan od najvažnijih zadataka koji pred Republiku Hrvatsku stavlja Europska unija. Članak 67. stavak 1. Ustava Republike Hrvatske jamči autonomiju sveučilišta, a stavak 2. istoga članka utvrđuje pravo sveučilišta da samostalno odlučuju o svome ustrojstvu i djelovanju u skladu s posebnim zakonima.

Sukladno članku 4. stavku 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ('Narodne novine', broj 123/03., 198/03. i 105/04.) propisano je da se visoko obrazovanje u Republici Hrvatskoj temelji na akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta, u skladu s Ustavom, međunarodnim ugovorima i tim Zakonom, a prema stavku 3. istoga članka akademske slobode pripadaju svim članovima akademske zajednice a obuhvaćaju slobodu znanstvenog i

umjetničkog istraživanja i stvaralaštva, poučavanja, međusobne suradnje i udruživanja, sukladno Ustavu Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima i tom Zakonu, a navedena akademska sloboda, akademska samouprava i autonomija sveučilišta uključuju i odgovornost akademske zajednice prema društvenoj zajednici u kojoj djeluje.

Kako bi se navedene slobode i sveučilišna autonomija mogle nesmetano odvijati, te kako bi se u potpunosti ostvarila ustavna načela u tom pravcu, predlaže se iz popisa Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika brisati položaje rektora i prorektora sveučilišta.« (str. 1.)

Zakonodavac je u prethodno citiranim dijelovima obrazloženja P.Z.-a br. 617/07 jasno izrazio svoje temeljnu odluku da se pravni status rektora i prorektora mora urediti tako da bude izraz odnosa države prema ustavnom jamstvu autonomije sveučilišta i akademskim slobodama. Iz P.Z.-a br. 617/07 također proizlazi da to uređenje uključuje i plaće rektora i prorektora.

26. Nadalje, nakon što su rektori i prorektori brisani s popisa državnih dužnosnika, zakonodavac nije izrijekom propisao njihov novi pravni status. Ipak, iz obrazloženja P.Z.-a br. 617/07 može se zaključiti da je intencija zakonodavca bila da rektori i prorektori, nakon gubitka statusa državnih dužnosnika, steknu status javnih službenika. U tom je obrazloženju bilo navedeno: »Brisanjem sa popisa državnih dužnosnika, položaji rektora i prorektora sveučilišta postat će radna mjesta u javnim službama, pa bi se na pitanje njihovih plaća primjenjivao Zakon o plaćama u javnim službama ('Narodne novine', broj 27/01).«

27. Međutim, nakon što su rektori i prorektori brisani s popisa državnih dužnosnika, zakonodavac je rektore i prorektore izuzeo iz općeg režima plaća u javnim službama uređenog Zakonom o plaćama u javnim službama. Naime, člankom 4. ZID-a ZOiPDD-a/07 bilo je propisano:

»Članak 4.

Posebnom uredbom uredit će se plaće rektora i prorektora sveučilišta.

Do dana stupanja na snagu uredbe iz stavka 1. ovoga članka rektori i prorektori sveučilišta zadržavaju pravo na plaće prema dosadašnjim rješenjima.«

Vlada je u P.Z.-u br. 617/07 obrazložila članak 4. ZID-a ZOiPDD-a/07 ovako:

»Uz članak 4.

Brisanjem sa popisa državnih dužnosnika, položaji rektora i prorektora sveučilišta postat će radna mjesta u javnim službama, pa će im se plaća utvrđivati prema propisima kojim se uređuju plaće u javnim službama.

Prema članku 7. stavku 4. Zakona o plaćama u javnim službama ('Narodne novine', broj 27/2001), vrijednosti koeficijenata složenosti poslova radnih mjesta I. vrste (za koja je opći uvjet visoka stručna sprema) mogu se kretati u rasponu od 1,05 do 3,50. Obzirom da su prema članku 12. stavku 3. Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika koeficijenti za izračun plaće rektora i prorektora sveučilišta znatno viši (koeficijent za izračun plaće rektora sveučilišta je 5,27, a prorektora sveučilišta 4,98) – rektorima i prorektorima sveučilišta bi se znatno smanjile plaće kada bi se odredile prema koeficijentima utvrđenim u članku 7. Zakona o plaćama u javnim službama. Stoga se predlaže da do donošenja posebne uredbe, odnosno do iznalaženja odgovarajućeg rješenja za navedena pitanja, rektori i prorektori sveučilišta zadrže dosadašnje koeficijente za izračun plaće i to rektori sveučilišta koeficijent 5,27, a prorektori koeficijent 4,98.«

27.1. Unatoč zakonskoj obvezi, Vlada nikada nije donijela uredbu iz članka 4. ZID-a ZOiPDD-a/07, a sve do stupanja na snagu ZID-a ZoZDiVO-a/13-I nije došlo ni do »iznalaženja odgovarajućeg rješenja za navedena pitanja«, kako je to istaknuto u prethodno citiranom obrazloženju P.Z.-a br. 617/07.

27.2. Stoga su, po sili članka 4. stavka 2. ZID-a ZOiPDD-a/07, sve do stupanja na snagu osporene Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta, to jest do 31. kolovoza 2013., rektori i prorektori zadržali »dosadašnje koeficijente za izračun plaće i to rektori sveučilišta koeficijent 5,27, a prorektori koeficijent 4,98«, kako je to navedeno u prethodno citiranom obrazloženju P.Z.-a br. 617/07., a propisano člankom 2. ZI-ja ZOiPDD-a/02 (v. točku 23.1. obrazloženja ove odluke).

Drugim riječima, sve do 31. kolovoza 2013. koeficijenti za izračun plaća rektora i prorektora bili su propisani zakonom (ZOiPDD-om). Vlada, a ne Hrvatski sabor, »utvrdila« ih je prvi put tek osporenim Odlukom o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta, sukladno ovlasti koju je dobila člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a ZoZDiVO-a).

27.3. S obzirom na takvo stanje stvari, potrebno je ispitati je li zakonska ovlast dana Vladi člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a ZoZDiVO-a) u suglasnosti s Ustavom.

3) Je li zakonska ovlast Vlade da uređuje plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta u suglasnosti s Ustavom

28. Zakonodavac je člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a ZoZDiVO-a) ovlastio Vladu da »utvrdi« plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta »posebnom odlukom«, uz propisane

pretpostavke. Ustavni sud u tom smislu podsjeća da osporeni članak 57.a ZoZDiVO-a, koji je stupio na snagu 23. srpnja 2013., glasi:

»Plaća rektora i prorektora

Članak 57.a

Plaću rektora i prorektora javnih sveučilišta ovisno o broju zaposlenika na sveučilištu, utvrdit će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom, s tim da plaća rektora ne smije biti viša od plaće zamjenika ministra, a plaća prorektora ne smije biti viša od plaće pomoćnika ministra.«

28.1. Zbog posebnog zakonodavčevog pristupa uređenju položaja rektora i prorektora javnih sveučilišta, koji polazi od njihovog osobitog i jedinstvenog položaja u hrvatskom društvu, njihovih čelnih pozicija unutar javnog sveučilišnog sustava, kao i potrebe da se njihove plaće izuzmu iz općeg platnog režima u javnim službama, Ustavni sud ocjenjuje da nisu osnovani prigovori predlagatelja o nedopuštenosti uređivanja njihovih plaća u ZoZDiVO-u.

28.2. S druge strane, ZID ZoZDiVO/13-I ne sadržava nikakvu prijelaznu odredbu koja bi uredila zakonski režim koji se trebao primjenjivati na plaće rektora i prorektora u razdoblju od dana stupanja na snagu tog zakona do donošenja »posebne odluke« Vlade u smislu članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a). Utoliko je riječ o imperfektom zakonskom rješenju s aspekta načela pravne sigurnosti, pravne izvjesnosti i pravne predvidljivosti.

29. Nadležni ministar je na 8. sjednici sedmog saziva Hrvatskog sabora 9. srpnja 2013., u svom uvodnom izlaganju u povodu Konačnog P.Z.-a br. 270/13 (video zapis, <http://itv.sabor.hr/video/default.aspx?TockaID=5723>), obrazložio prijedlog novog članka 57.a.

ZoZDiVO-a ovako:

»Ono što je bilo sporno u proteklom periodu ticalo se i plaća rektora i prorektora sveučilišta. Naime, oni su po starom, starim pravilima bili dužnosnici. Pošto više nisu dužnosnici, bilo je potrebno izmijeniti zakonski tekst kako bi se osigurala plaća kojom bi, ukoliko bi se postupilo po Zakonu o plaćama u javnim službama, (bila) definirana gornja granica koeficijenta za plaće u javnim službama 3,5, što bi naravno dovelo do toga da bi plaće rektora bile potpuno, suludo premale, i zato na ovaj način predlažemo osiguravanje plaća rektora i prorektora sveučilišta.«

29.1. Prema utvrđenju nadležnog ministarstva, trenutačno je riječ o ukupno sedam rektora i 30 prorektora javnih sveučilišta.

30. Za dužnosti i radna mjesta koja se financiraju iz državnog proračuna, a koja mogu poslužiti kao primjer za potrebe ovog ustavnosudskog postupka, to jest za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, državne službenike i javne službenike, elemente i metodologiju izračuna plaća propisuje Hrvatski sabor. Plaća se sastoji od dva elementa. Prvi je element osnovica za obračun plaće, koja se iskazuje u određenom novčanom iznosu. Načine na koji se određuju osnovice propisuje Hrvatski sabor mjerodavnim zakonima. Drugi je element koeficijent složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik raspoređen odnosno složenosti dužnosti na koju je dužnosnik izabran ili imenovan. Koeficijente ili raspone koeficijenata (u kojima se mogu kretati vrijednosti koeficijenata poslova radnih mjesta u pojedinima vrstama) propisuje Hrvatski sabor mjerodavnim zakonima. U slučaju kad Hrvatski sabor propisuje raspone koeficijenata, konkretne vrijednosti koeficijenata složenosti poslova radnih mjesta, unutar zakonom propisanog raspona, određuje Vlada (u pravilu, uredbom). Metodološki, plaća se izračunava množenjem osnovice s koeficijentom.

30.1. Radi usporedbe osporenog zakonskog rješenja kojim se uređuju plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta, u nastavku se daje pregled uređivanja plaća za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike, državne službenike i javne službenike.

31. Prvo, kad je riječ o plaćama državnih dužnosnika, do 2009. godine koeficijenti i mjerilo za određivanje osnovice za obračun plaće državnih dužnosnika bili su određeni zakonom (v. točku 23.1. obrazloženja ove odluke). Zakonom o izmjeni Zakona o obvezama i pravima državnih dužnosnika (»Narodne novine« broj 38 od 27. ožujka 2009.) izmijenio se članak 12. stavak 2., tako da od 27. ožujka 2009. osnovicu za obračun plaća državnih dužnosnika, na temelju zakonske ovlasti, određuje Vlada posebnom odlukom, uz pojedine iznimke. Mjerodavne odredbe članka 12. ZOiPDD-a danas glase:

»Članak 12.

Plaće dužnosnika utvrđuju se množenjem osnovice za obračun plaće s koeficijentom utvrđenim za određene dužnosnike.

Osnovicu za obračun plaće dužnosnika, osim za predsjednika, zamjenika predsjednika i suce Ustavnog suda Republike Hrvatske, određuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom.

Za obračun plaće predsjednika, zamjenika predsjednika i sudaca Ustavnog suda Republike Hrvatske primjenjuje se osnovica, koja je zakonom kojim se uređuju plaće sudaca i drugih pravosudnih

dužnosnika, utvrđena za obračun plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika.

(...)

Člankom 12. stavkom 4. ZOiPDD-a koeficijenti za izračun plaće državnih dužnosnika propisani su u rasponu od 9,30 (za plaću predsjednika Republike Hrvatske) do 3,97 (za pomoćnika ravnatelja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje).

32. Drugo, kad je riječ o plaćama predsjednika i sudaca svih sudova te državnih odvjetnika i njihovih zamjenika, i koeficijenti i osnovica za obračun njihovih plaća danas su određeni zakonom. Naime, odlukom i rješenjem broj: U-I-4039/2009 i dr. od 18. srpnja 2014. (»Narodne novine broj 100/14.) Ustavni sud ukinuo je članak 4. stavak 2. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (»Narodne novine« broj 10/99., 25/00., 1/01., 30/01., 59/01., 114/01., 64/02., 153/02., 17/04., 8/06., 142/06., 134/07., 146/08., 155/08., 39/09., 155/09., 14/11., 154/11., 12/12., 143/12.), kojim je bilo propisano da »osnovicu za obračun plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika određuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom«. Ustavni sud je u obrazloženju te odluke utvrdio: »9.1. ... Čini se da je zakonodavac, u dijelu koji se tiče određivanja osnovice za obračun plaće sudaca, zanemario temeljne postulate koji proizlaze iz načela diobe vlasti, zasebno i zajedno s ustavnim zahtjevom za neovisnošću sudstva, kad je riječ o odnosima između sudstva i političke egzekutive. Zakonodavac je, naime, svoju ustavnu ovlast da određuje osnovicu za obračun plaće sudaca osporenom odredbom prenio na Vladu, prepustivši joj da to pitanje slobodno uređuje svojim odlukama. Davanje u nadležnost političkoj egzekutivi (Vladi) da izravno utječe na određivanje plaće sudaca a priori znači da su odnosi između dviju grana državne vlasti (izvršne, to jest političko-egzekutivne i sudbene) postavljeni na osnovama koje su objektivno neprihvatljive u demokratskom društvu, utemeljenom na načelu diobe vlasti i vladavini prava, sve u svjetlu ustavnog zahtjeva da sudstvo mora biti samostalno i neovisno.

Sukladno tome, iz Ustava proizlazi zahtjev da sve elemente plaće sudaca mora uređivati zakonodavac svojim zakonom donesenim u demokratskoj parlamentarnoj proceduri na način koji poštuje bit jamstva stabilnosti sudačke funkcije, to jest pravilnog, stručnog i nepristranog provođenja pravde, pri čemu svi elementi sudačkih plaća moraju biti primjereni dostojanstvu sudačke profesije i teretu odgovornosti sudaca.«

32.1. Mjerodavne odredbe članka 4. Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (»Narodne novine« broj 10/99., 25/00., 1/01., 30/01., 59/01., 114/01., 64/02., 153/02., 17/04., 8/06., 142/06., 134/07., 146/08., 155/08., 39/09., 155/09., 14/11., 154/11., 12/12., 143/12., 100/14. – OIRUSRH i 147/14.; u daljnjem tekstu: ZoPSiDPD) danas glase:

»Članak 4.

Plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika utvrđuju se množenjem osnovice za obračun plaće s koeficijentom za određenog dužnosnika.

Osnovica za obračun plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika utvrđuje se u visini od 4.443,958 kuna bruto.

(...)

Člankom 4. stavkom 4. ZoPSiDPD-a koeficijenti za izračun plaće sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika propisani su u rasponu od 7,86 (za plaće predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske i glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske) do 3,11 (za plaće sudaca općinskih i prekršajnih sudova te zamjenike općinskih državnih odvjetnika).

33. Treće, kad je riječ o plaćama državnih službenika, prema članku 144. stavku 1. točkama a) i b) Zakona o državnim službenicima (»Narodne novine« broj 92/05., 142/06., 107/07., 27/08., 34/11. – Zakon o Registru zaposlenih u javnom sektoru, 49/11., 150/11., 34/12., 49/12., 37/13., 38/13. i 1/15.), na plaće državnih službenika i namještenika primjenjuju se članci od 108. do 112. Zakona o državnim službenicima i namještenicima (»Narodne novine« broj 27/01.). Mjerodavne odredbe tog potonjeg zakona glase:

»XIII. PLAĆE SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA

Članak 108.

(1) Plaću službenika, odnosno namještenika čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik, odnosno namještenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.

(2) Osnovica za izračun plaće utvrđuje se kolektivnim ugovorom.

(3) Polazišta za utvrđivanje osnovice su prijedlog proračuna za sljedeću godinu, sporazum o politici plaća i prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, koju utvrđuje Državni zavod za statistiku i objavljuje u 'Narodnim novinama'.

(4) Ako osnovica za izračun plaće ne bude utvrđena do donošenja državnog proračuna, osnovicu

utvrđuje Vlada.

Članak 109.

(1) Vrijednosti koeficijenata složenosti poslova radnih mjesta utvrđuje uredbom Vlada.

(...)

(4) Za utvrđivanje vrijednosti koeficijenata složenosti poslova radnih mjesta utvrđuju se rasponi koeficijenata u kojima se mogu kretati vrijednosti koeficijenata poslova radnih mjesta u pojedinima vrstama i to za:

- radna mjesta I. vrste od 1,05 do 3,50
- radna mjesta II. vrste od 0,90 do 1,20
- radna mjesta III. vrste od 0,65 do 1,10
- radna mjesta IV. vrste od 0,50 do 0,75.«

33.1. Na tim je osnovama Vlada donijela Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u državnoj službi (»Narodne novine« 37/01., 38/01. – ispravak, 71/01., 89/01., 112/01., 7/02. – ispravak, 17/03., 197/03., 21/04., 25/04. – ispravak, 66/05., 131/05., 11/07., 47/07., 109/07., 58/08., 32/09., 140/09., 21/10., 38/10., 77/10., 113/10., 22/11., 142/11., 31/12., 49/12., 60/12., 78/12., 82/12., 100/12., 124/12., 140/12., 16/13., 25/13., 52/13., 96/13., 126/13., 2/14., 94/14., 140/14. i 151/14.).

Osnovica za obračun plaće državnih službenika i namještenika utvrđena je Odlukom o visini osnovice za obračun plaće za državne službenike i namještenike (»Narodne novine« broj 40/09.). Od 1. travnja 2009. osnovica za obračun plaće državnih službenika i namještenika iznosi 5.108,84 kune bruto.

34. Četvrto, kad je riječ o plaćama u javnim službama, mjerodavni su Zakon o plaćama u javnim službama (»Narodne novine« broj 27/01., članak 5. stavci 2. i 3. – 39/09.) zajedno s kasnijim Zakonom o osnovici plaće u javnim službama (»Narodne novine« broj 39/09. i 124/09.).

34.1. Zakon o plaćama u javnim službama uredio je »načela za određivanje plaća službenika i namještenika u javnim službama« (članak 1.), propisujući u članku 4.:

»Članak 4.

Plaću službenika i namještenika čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta na koje je službenik i namještenik raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnog staža.«

Člankom 5. Zakona o plaćama u javnim službama uređena su osnovna pitanja koja se odnose na osnovicu za izračun tih plaća:

»Članak 5.

Polazište za utvrđivanje osnovice za izračun plaće su prijedlog proračuna za sljedeću godinu, sporazum o politici plaća i prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj godini, koju utvrđuje Državni zavod za statistiku i objavljuje u 'Narodnim novinama'. Osnovica za izračun plaće utvrđuje se kolektivnim ugovorom.

Ako se osnovica za izračun plaće ne utvrdi do donošenja državnog proračuna, osnovicu utvrđuje Vlada.«

Člankom 7. stavcima 1. i 4. Zakona o plaćama u javnim službama propisani su rasponi vrijednosti koeficijenata poslova radnih mjesta u javnim službama, kao i ovlaštenje Vlade da u propisanim zakonskim okvirima utvrdi točan koeficijent za svako radno mjesto. Te odredbe glase:

»Članak 7.

Vrijednosti koeficijenata radnih mjesta utvrđuje uredbom Vlada.

(...)

Za utvrđivanje vrijednosti koeficijenata radnih mjesta utvrđuju se rasponi koeficijenata u kojima se mogu kretati vrijednosti koeficijenata poslova radnih mjesta u pojedinim vrstama i to za:

- radna mjesta I. vrste od 1,05 do 3,50
- radna mjesta II. vrste od 0,90 do 1,20
- radna mjesta III. vrste od 0,65 do 1,10
- radna mjesta IV. vrste od 0,50 do 0,75.«

Na temelju Zakona o plaćama u javnim službama, Vlada je donijela Uredbu o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama (»Narodne novine« broj 38/01., 112/01., 62/02., 156/02., 162/03., 39/05., 82/05., 133/05., 30/06., 118/06., 22/07., 112/07., 127/07., 124/11., 142/11., 77/12., 98/12., 112/12. i 121/12.).

34.2. Međutim, Prijedlogom Zakona o osnovici plaće u javnim službama, s Konačnim prijedlogom zakona, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada aktom broj: 5030104-09-1 od 25. ožujka 2009. (u daljnjem tekstu: P. Z. br. 310/09), Vlada je predložila izmjenju dotadašnjeg načina određivanja osnovice plaće u javnim službama, sa sljedećim obrazloženjem:

»Prema odredbi članka 1. Zakona o plaćama u javnim službama ('Narodne novine', br. 27/01) 'ovim

Zakonom se uređuju načela za određivanje plaća službenika i namještenika u javnim službama'. Odredbom članka 5. stavak 2. istog Zakona propisano je da se 'osnovica za izračun plaće utvrđuje kolektivnim ugovorom'.

U skladu sa citiranom zakonskom odredbom Vlada Republike Hrvatske i sindikati javnih službi su dana 23. studenog 2006. zaključili Sporazum o osnovici za plaće u javnim službama, a odredbom članka 49. točka 4. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama ('Narodne novine', br. 84/07) utvrđeno je da 'Sporazum o osnovici za plaće u javnim službama, zaključen između Sindikata javnih službi i Vlade Republike Hrvatske 23. studenog 2006. godine i svi sporazumi koji iz njega proističu, sadržajno predstavljaju sastavni dio ovog Kolektivnog ugovora'. Predloženim zakonom mijenja se dosadašnji način određivanja osnovice plaće u javnim službama na način da se umjesto utvrđivanja osnovice kolektivnim ugovorom propisuje da osnovicu plaće u javnim službama određuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom, s time da je važenje predloženog zakona ograničeno na razdoblje od dvije godine od dana njegovog stupanja na snagu.« Sukladno tome, Zakonom o osnovici plaće u javnim službama (»Narodne novine« broj 39 od 31. ožujka 2009.) bilo je propisano:

»Članak 2.

Osnovicu plaće u javnim službama određuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom.« Na temelju tog zakona, Vlada je donijela Odluku o visini osnovice za obračun plaće u javnim službama (»Narodne novine« broj 40 od 1. travnja 2009.). Točka I. te odluke glasi:

»I.

Osnovica za obračun plaće u javnim službama utvrđuje se u visini od 5.108,84 kune bruto i primjenjuje se od 1. travnja 2009. godine, počevši s plaćom za mjesec travanj 2009. godine koja će biti isplaćena u mjesecu svibnju 2009. godine.«

34.3. Konačno, Zakonom o izmjenama Zakona o osnovici plaće u javnim službama (»Narodne novine« broj 124 od 16. listopada 2009.) izmijenjen je prethodno navedeni članak 2. tog zakona, tako da danas glasi:

»Članak 2.

Članak 2. mijenja se i glasi:

'Osnovica plaće u javnim službama se utvrđuje kolektivnim ugovorom zaključenim između Vlade Republike Hrvatske i sindikata javnih službi, a ako kolektivni ugovor nije potpisan do donošenja državnog proračuna Republike Hrvatske za narednu godinu osnovicu plaće u javnim službama određuje Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom.'«

Prema dostupnim podacima, osnovica u visini od 5.108,84 kune, određena Odlukom o visini osnovice za obračun plaće u javnim službama (»Narodne novine« broj 40/09.), i danas je u primjeni.

Danas je na snazi i nova Uredba o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama (»Narodne novine« broj 25/13., 72/13., 151/13., 9/14., 40/14., 51/14., 77/14., 83/14., 87/14., 120/14., 147/14., 151/14., 11/15., 32/15. i 38/15.).

35. Usporedi li se pravilo iz osporenog članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a) s prethodno prikazanim zakonskim pravilima o plaćama državnih i pravosudnih dužnosnika te državnih i javnih službenika, Ustavnom sudu ne preostaje drugo no zaključiti da su rektori i prorektori javnih sveučilišta jedina skupina među državnim dužnosnicima, pravosudnim dužnosnicima te državnim i javnim službenicima za koju je Vlada zakonom generalno ovlaštena »utvrditi plaće«, kako je to propisano osporenim člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a. ZoZDiVO-a).

36. Generalno zakonsko ovlaštenje, dano Vladi, sastoji se u slobodi odabira i elemenata i metodologije »utvrđivanja« plaća rektora i prorektora.

Ustavni sud u tom smislu primjećuje da nisu pravilna utvrđenja navedena u V. dijelu Konačnog P.Z.-a br. 270/13 pod nazivom »Razlike između rješenja koja se predlažu Konačnim prijedlogom zakona u odnosu na rješenja iz Prijedloga zakona i razlozi zbog kojih su te razlike nastale«, u kojem je Vlada na str. 53. dala sljedeće obrazloženje članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a. ZoZDiVO-a):

»... unesena je nova odredba kojom se, izbjegavajući ograničenja Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama, Vladi Republike Hrvatske daje ovlast određivanja koeficijenata za izračun plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta.«

I u III. dijelu Konačnog P.Z.-a br. 270/13 pod nazivom »Obrazloženje odredbi predloženog zakona« na str. 47. dano je slično obrazloženje članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a. ZoZDiVO-a): »Člankom 25. propisano je pravo rektora i prorektora javnih sveučilišta na plaću te će se vrijednost koeficijenta rektora i prorektora, ovisno o broju zaposlenika sveučilišta, urediti odlukom Vlade Republike Hrvatske.«

Međutim, iz članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a) ne proizlazi da je Vladina

ovlast ograničena samo na »određivanje koeficijenata za izračun plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta« odnosno na »uređenje vrijednosti koeficijenta rektora i prorektora«, kako je to navedeno u citiranim dijelovima Konačnog P.Z.-u br. 270/13. Naime, osporeni zakonski članak daje šire ovlasti Vladi. On glasi: »Plaću rektora i prorektora javnih sveučilišta ... utvrdit će Vlada Republike Hrvatske posebnom odlukom ...«, pri čemu se ni iz jedne od dviju propisanih pretpostavki (to jest broja zaposlenika na sveučilištu i gornjeg limita iznosa plaća) ne može izvući zaključak da je Vlada ograničena samo na određivanje koeficijenata za izračun tih plaća.

36.1. Ustavni sud dalje primjećuje da je u osporenoj Odluci o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta Vlada odlučila slijediti zakonodavčev pristup prikazan u točki 30. obrazloženja ove odluke (plaća kao umnožak koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta i osnovice za izračun plaće). Međutim, Vladina ovlast utemeljena na članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članku 57.a ZoZDiVO-a) daleko je šira od ovlasti koju ona ima pri istovjetnom uređivanju plaća drugih javnih službenika, kao i državnih dužnosnika, sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika te državnih službenika. Ta ovlast u slučaju plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta obuhvaća i autonomno određivanje njihove osnovice i autonomno određivanje vrijednosti njihovih koeficijenata, do limita koji je postavio zakonodavac (o tome v. točke od 40. do 43. obrazloženja ove odluke).

37. Nadležno ministarstvo u svom je očitovanju istaknulo da su u praksi već godinama prisutni problemi kad je riječ o uređenju plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta (»dugi niz godina nije (se) našlo odgovarajuće rješenje pitanja plaće rektora i prorektora« – v. točku 14.1. obrazloženja ove odluke), a to je ponovio i nadležni ministar u svom uvodnom izlaganju u povodu Konačnog P.Z.-a br. 270/13 u parlamentu (v. točku 29. obrazloženja ove odluke). Taj problem jasno pokazuje sve osobitosti i jedinstvenost položaja rektora i prorektora javnih sveučilišta, koji ih čini neusporedivima s bilo kojom drugom državnom ili javnom funkcijom u hrvatskom društvu.

Ustavni sud dužan je primijetiti, međutim, da se taj problem teško može riješiti tako da se uređivanje plaća nositelja tih najviših položaja u javnom sveučilišnom sustavu prepusti izvršnoj vlasti (političkoj egzekutivi). Na ovom mjestu treba ponoviti da se sam zakonodavac opredijelio za rješenje da rektori i prorektori sveučilišta ne budu državni dužnosnici, kako bi se akademske »slobode i sveučilišna autonomija mogle nesmetano odvijati, te kako bi se u potpunosti ostvarila ustavna načela u tom pravcu« (v. točku 25. obrazloženja ove odluke). Osporenim zakonskim rješenjem stoga se samo stvara dojam narušavanja ustavne autonomije sveučilišta u hrvatskom društvu (zbog vanjskog dojma o snažnom utjecaju izvršne vlasti na sustav visokog obrazovanja) te izvrće slika o strateškom opredjeljenju države prema tom sustavu.

37.1. S ustavnopravnog aspekta, teško je pronaći legitimni cilj rješenja propisanog člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a ZoZDiVO-a), s obzirom da Hrvatski sabor istodobno pridržava sebi znatno veći zakonodavni utjecaj kad su u pitanju plaće svih drugih javnih službenika, državnih dužnosnika, sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika te državnih službenika.

Iako se s ustavnopravnog aspekta ne zahtijeva da utjecaj Vlade na određivanje plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta bude u cijelosti isključen (kao u slučaju sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika), osobitosti i jedinstvenost položaja rektora i prorektora javnih sveučilišta u demokratskom društvu nedvojbeno zahtijevaju odlučujući utjecaj Hrvatskog sabora, kao predstavničkog tijela građana i nositelja zakonodavne vlasti, na uređivanje njihovih plaća. Samo zakonodavni postupak, naime, jamči dostatan stupanj demokratičnosti procedure u okviru koje se mora odvijati društveni dijalog o pravnom položaju rektora i prorektora javnih sveučilišta u hrvatskom društvu (koji uključuje i njihove plaće), jer su to pitanja – s obzirom na specifični utjecaj visokog obrazovanja na razvitak društva, kao i rezultate koje društvo u tom smislu očekuje od javnih sveučilišta – od općeg interesa.

38. U tom svjetlu, opseg ovlasti koji se člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a ZoZDiVO-a) priznaje Vladi pri »utvrđivanju« plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta nije prihvatljiv s ustavnopravnog aspekta. Ovlasti političke egzekutive u osporenom su članku preširoko postavljene s obzirom na prirodu poslova i značaj društvenih funkcija rektora i prorektora javnih sveučilišta, kojih je autonomija zaštićena člankom 68. Ustava.

38.1. Konačno, Vlada, kao predlagateljica članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a), ni na jednom mjestu u Konačnom P.Z. br. 270/13 nije obrazložila razloge koji bi eventualno mogli opravdati razliku u posebnom pristupu zakonodavnom uređenju plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta u odnosu prema općem pristupu koji je prihvaćen za uređenje plaća drugih javnih službenika, državnih dužnosnika, sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika i državnih službenika kad je riječ o širini ovlasti odnosno utjecaju Vlade na to uređenje.

S obzirom da se poseban pristup zakonodavnom uređenju plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta,

koji se očituje u širim Vladinim ovlastima odnosno njezinom snažnijem utjecaju na uređenje tih plaća, ni s jednog aspekta ne može smatrati prima facie opravdanim, a u nedostatku obrazloženja koji bi za takav pristup dao objektivno i razumno opravdanje, mora se zaključiti da članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a) nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za zakone kojima se uređuje visoko obrazovanje i razrađuje ustavno jamstvo autonomije sveučilišta proizlaze iz vladavine prava (članak 3. Ustava).

39. Gornje granice visine plaća rektora i prorektora, koje je Vladi postavio zakonodavac u obliku zakonskih zabrana, ne utječu na prethodna utvrđenja, s obzirom da su same te zabrane, kako su postavljene u članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a), ustavnopravno neprihvatljive, što se obrazlaže u sljedećim točkama obrazloženja ove odluke.

4) Jesu li zabrane propisane člankom 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (člankom 57.a ZoZDiVO-a) u skladu s Ustavom

40. Jedan od zahtjeva koji za zakone proizlaze iz vladavine prava svakako je i zahtjev za pravnom dosljednošću (konzistentnošću) pravnog uređenja pojedinog pitanja.

41. Pretpostavke iz članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a), propisane u obliku zakonskih zabrana (»s tim da plaća rektora ne smije biti viša od plaće zamjenika ministra, a plaća prorektora ne smije biti viša od plaće pomoćnika ministra«), teško bi se mogle smatrati pravno dosljednima s obzirom na neobjašnjivo upletanje plaća hijerarhijski ustrojenih državnih dužnosnika unutar sustava državne uprave (ministar – zamjenik ministra – pomoćnik ministra) u uređenje plaća sveučilišnih čelnika.

Ustavni sud ponovo podsjeća da je zakonodavac ZID-om ZOiPDD-a/07 izbrisao rektore i prorektore iz popisa državnih dužnosnika. U P.Z.-u br. 617/07 cilj zakonske mjere brisanja rektora i prorektora iz kruga državnih dužnosnika bio je obrazložen trima razlozima. Prvo »njihovo svrstavanje u državne dužnosnike dovodi u pitanje autonomiju sveučilišta«. Drugo, »radi se o visokim položajima na sveučilištu, a ne u državnim tijelima, te poslovi koji se obavljaju na tim položajima po prirodi stvari ne spadaju u poslove državnih dužnosnika«. Treće »navedeni položaji nisu političke funkcije, nego prvenstveno radna mjesta na kojima se obavljaju stručni poslovi, koji zahtijevaju iznimno stručno znanje i iskustvo, pa je stoga potrebno osigurati njihovu punu depolitizaciju odnosno profesionalizaciju« (v. točku 25. obrazloženja ove odluke).

Prema tome, Vlada, kao predlagateljica ZID-a ZOiPDD-a/07, dala je relevantne i uvjerljive razloge zbog kojih je predložila brisanje rektora i prorektora s tog popisa. Kao što je prethodno već rečeno, time se nastojalo izraziti strateško opredjeljenje države prema ustavnoj autonomiji sveučilišta i akademskim slobodama, uvažiti specifični utjecaji visokog obrazovanja na razvitak društva, naglasiti rezultate koje društvo u tom smislu očekuje od javnih sveučilišta, ali i postići »depolitizaciju« odnosno »profesionalizaciju« funkcija rektora i prorektora. Takva nastojanja pretpostavljaju po naravi stvari zahtjev da visina plaća rektora i prorektora bude autonomno uređena u skladu s tim opredjeljenjima (uvažavajući okolnosti u gospodarskom i fiskalnom životu zemlje), kao i zahtjev da njihove plaće bude uređene tako da zajedno s plaćama ostalih zaposlenika u sustavu visokog obrazovanja tvore jedinstvenu i smislenu cjelinu, bez obzira kakvu politiku plaća država istodobno vodi kada je riječ o hijerarhijski ustrojenim državnim dužnosnicima u sustavu državne uprave.

42. Na ovom mjestu treba podsjetiti da o osporenom zakonskom rješenju nije provedena javna rasprava prije no što je prihvaćeno u Hrvatskom saboru, a da Vlada, kao predlagateljica zakonskog rješenja iz članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članka 57.a ZoZDiVO-a), nije dala nijedan relevantan i dostatan razlog kojim bi pokazala da ono ima legitimni cilj odnosno objektivno i razumno opravdanje. Jedinu naznaku cilja koji se tim zakonskim rješenjem nastojao postići Vlada je navela tek naknadno, u obrazloženju prijedloga Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta

(<https://vlada.gov.hr/UserDocsImages//Sjednice/Arhiva//111.%20-%206.pdf>). To obrazloženje u mjerodavnom dijelu glasi:

»... Vlada Republike Hrvatske donosi Odluku o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta čime će doći i do ušteda za državni proračun u iznosu od cca. 5 milijuna kuna godišnje.«

Ne ulazeći u razloge zbog kojih o uštedama za državni proračun nije bilo riječi prilikom donošenja samog ZID-a ZoZDiVO-a/13-I, Ustavni sud načelno utvrđuje da »ušteda za državni proračun u iznosu od cca. 5 milijuna kuna godišnje« ne može opravdati sporne zabrane propisane u članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članku 57.a ZoZDiVO-a) već i stoga što za postizanje te uštede nije bilo nužno pozivati se na plaće zamjenika odnosno pomoćnika ministra.

43. Zaključno, Ustavni sud ne može utvrditi koji se legitimni cilj nastojao postići propisivanjem da plaće rektora i prorektora ne smiju biti više od plaća zamjenika odnosno pomoćnika ministra. To zakonsko rješenje zamagljuje činjenicu da funkcije rektora i prorektora, kao i sustav visokog

obrazovanja u cjelini, imaju bitno različitu javnu svrhu od one kojoj služe funkcije hijerarhijski podređenih državnih dužnosnika (zamjenika i pomoćnika ministara) u sustavu državne uprave, kao i sustav državne uprave u cjelini. Stoga je razumljiv vanjski dojam da pristup plaćama rektora i prorektora javnih sveučilišta, normativno oblikovan u članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članku 57.a ZoZDiVO-a), neosnovano podvodi društvene funkcije rektora i prorektora javnih sveučilišta pod izrazit utjecaj političke egzekutive, na što je u svom prijedlogu višekratno upozorio predlagatelj.

44. S obzirom na prethodna utvrđenja, osobito ona sadržana u točkama 21. i 21.1., točki 28.2. te u točkama od 35. do 43. obrazloženja ove odluke, Ustavni sud ocjenjuje da članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a) nije u suglasnosti sa zahtjevima koji za zakone kojima se uređuje sveučilišni sustav proizlaze iz načela vladavine prava, najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske (članak 3. Ustava).

45. Stoga je na temelju članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona donesena odluka kao u točki I. izreke.

B. ODLUKA O PLAĆI REKTORA I PROREKTORA JAVNIH SVEUČILIŠTA

46. Osporenu Odluku o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta Vlada je donijela na temelju članka 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a), za koji je Ustavni sud u ovoj odluci utvrdio da nije u suglasnosti s Ustavom.

S obzirom na egzistencijalnu i sadržajnu ovisnost Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta o članku 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članku 57.a ZoZDiVO-a), utvrđena nesuglasnost s Ustavom tog zakonskog članka zahtijeva ukidanje i te odluke.

47. Stoga je na temelju članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona donesena odluka kao u točki II. izreke.

C. IZREKA ODLUKE

48. Ustavni sud je u točkama I. i II. izreke ove odluke ukinuo članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I, kojim je ZoZDiVO dopunjen novim člankom 57.a, kao i Odluku o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta zbog njezine egzistencijalne i sadržajne ovisnosti o tom zakonskom članku.

49. Mjerodavne odredbe članka 31. Ustavnog zakona glase:

»Članak 31.

(...)

(4) Ustavni sud može sam odrediti tijelo kojem povjerava provedbu svoje odluke ...

(5) Ustavni sud može odrediti način provedbe svoje odluke ...«

Polazeći od činjenice da članak 25. ZID-a ZoZDiVO-a/13-I (članak 57.a ZoZDiVO-a) uređuje pitanje koje po naravi stvari zahtijeva zakonodavnu regulaciju (plaće rektora i prorektora javnih sveučilišta), a da se ovom odlukom taj zakonski članak ukida, Ustavni sud bio je dužan odrediti i način provedbe ove odluke u razdoblju do ponovnog zakonskog uređenja plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta u skladu s pravnim stajalištima izraženima u ovoj odluci.

Stoga je Ustavni sud u točki III. izreke ove odluke odredio da će se do stupanja na snagu novog zakonskog uređenja plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta izračun tih plaća provoditi prema pravilima koja su bila na snazi do stupanja na snagu Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta (»Narodne novine« broj 108/13.), to jest do 31. kolovoza 2013. (v. točku 27.2. obrazloženja ove odluke).

Izračun plaća rektora i prorektora javnih sveučilišta prema pravilima koja su bila na snazi do stupanja na snagu Odluke o plaći rektora i prorektora javnih sveučilišta (»Narodne novine« broj 108/13.) provode nadležne stručne službe javnih sveučilišta.

50. Objava ove odluke temelji se na članku 29. Ustavnog zakona (točka IV. izreke).

Broj: U-I-7431/2014

U-II-7432/2014

Zagreb, 13. svibnja 2015.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednica

dr. sc. Jasna Omejec, v. r.

TEKST KOJI NIJE UŠAO U PROČIŠĆENI TEKST

**UREDBA O DOPUNI ZAKONA O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI I VISOKOM
OBRAZOVANJU**

(„Narodne novine“, broj 131/17 od 28.12.2017.)

Članak 2.

Ova Uredba stupa na snagu prvoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.